

Orman ve Av

2022 | Ocak-Şubat | 2 | Cilt 100

ISSN: 1302-040X

Odamızın Genel
Müdürlüğünün Kazandığı
Şube Seçimleri

7 >>

Ankara ve Yakın
Coğrafyasında
Menengiçler - 2

20 >>

Orman Yangınları ve
Kızılçam Ormanları

26 >>

Geçmişte
Orman ve Av

38 >>

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

TARAFINDAN İKİ AYDA BİR

YAYIMLANIR.

Yıl: 2022, Ocak-Şubat, Sayı:2 Cilt:100

ISSN 1302-040X

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ ADINA

SAHİBİ

GENEL BAŞKAN

Ahmet Hüsrev ÖZKARA

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Hüseyin AYTAÇ

EDİTÖR

Doç. Dr. Murat ALAN

muratalan@yahoo.com

YAYIN KURULU

Dr. Öğr. Üyesi Adil ÇALIŞKAN

Hayriye ERTUĞRUL

Dr. Öğr. Üyesi H. Batuhan GÜNŞEN

Doç. Dr. Mehmet ÖZALP

Öğr. Gör. Cansu ÖZTÜRK

Doç. Dr. Fatih TEMEL

Bilgilendirmek amacıyla üyelerimize
ücretsiz dağıtılır.

YÖNETİM YERİ

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

TUNA CAD. NO: 5/8 06410 KIZILAY/ANKARA

TEL-FAKS

0312 433 84 13

www.ormancilardernegi.org

ormancilarder@ttmail.com

TASARIM / BASKI

Kuban Matbaacılık Yayıncılık

KAPAK FOTOĞRAFLARI

Ön Kapak
Hayriye ERTUĞRUL

İç Kapak
Hayriye ERTUĞRUL

İÇİNDEKİLER

Editörden	1
Orman Mühendisleri Odası Şube Seçimleri	2
Bolu Köroğlu Dağları'nda 38.000 Hektarlık Alanın Turizm İçin İhaleye Açılması Konusunda Bolu Temsilciliğimizde Toplantı Yapıldı	4
"Bolu Köroğlu Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" Hakkında Basın Açıklaması	5
Genç Meslektaşlarımız Derneğimizin Hukuksal Desteğiyle Hak Ettikleri Kadrolarına Kavuştular	6
"Uludağ Alan Başkanlığı" Uludağ'ı ve Bursa'yı Yıkıma Götürür!	6
Odamızın Genel Müdürlüğünün Kazandığı Şube Seçimleri Üzerine	7
Ankara ve Yakın Coğrafyasında Menengiçler - 2	20
Orman Yangınları ve Kızılçam Ormanları	26
Bir Orman Öyküsü	29
İklim Değişikliğinin Ormanlar Üzerine Etkileri	32
Geçmişte Orman ve Av	32
Çalılar	40
Türkiye'nin Kuşarlı	42
Orman Fakülteleri Öğrencilerinden	44
Briç Köşesi	46
Vefat Eden Üyelerimiz	48

EDITÖRDEN

Doç. Dr. Murat ALAN

“Ağaçlarla konuşabilmek için, her şeyden önce onların dilini öğrenmek gerekir.” Prof. Dr. Fikret Saatçioğlu

Çok Değerli Orman ve Av Okurları,

Yayın Kurulu olarak bir yılı aşkın bir süredir görevdeyiz. Bu süre içinde Orman ve Av’da sizlerden gelen içriklere (yazı, inceleme, etkinlik) öncelik vermeye çalışıyoruz. Orman ve Av’ın öncelikle üyelere, daha sonra da kamuoyuna hitap etmesinin yararlı olacağını, aslında üyelerimizin doğa ve çevre konularında yaptıklarının bu bir anlamda kamuoyunun da ilgisini çekeceğinin bilincindeyiz. Ayrıca, Orman ve Av’ın yaklaşık yüz yıla yaklaşan “tarihe tanıklık etme” geleneğini sürdürme çabasını da taşıyoruz. Sizlerden gelen olumlu geri dönüşler, sizlerin de bizi onayladığını gösteriyor. Teşekkürler!

Yayın kurulu olarak göreve başladığımızdan bu yana iki “özel sayı” çıkardık. **Birinci özel sayı**, en büyük orman yangını konusunda ulaşılabilen uygulamacılar ve akademisyenlerin görüşlerinin yer aldığı bir sayı oldu: Orman Yangını Özel Sayısı (Orman ve Av, Temmuz-Ağustos 2021). Orman Yangını Özel Sayısı’na üyeler ve kamuoyu tarafından olumlu geri dönüşler oldu, bu nedenle ikinci baskısı yapıldı.

İkinci özel sayı ise Türkiye Ormancılığında silvikültürün kurucusu Prof. Dr. Fikret Saatçioğlu için hazırlandı: Prof. Dr. Fikret Saatçioğlu Özel Sayısı (Orman ve Av, Ocak-Şubat 2022/1). Bu özel sayı, aynı zamanda Orman ve Av okuyucularına, meslektaşlara ve kamuoyuna 21 Mart Uluslararası Ormanlar Günü kapsamında bir armağan olarak da düşünüldü. Prof. Dr. Fikret Saatçioğlu Özel Sayısı ulaşılabilen ve bu konuda yazmayı kabul eden akademisyenlerin ağırlıkta olduğu bir yazar grubunun Hocamız hakkında görüşlerinden, anılarından oluşturuldu. Ayrıca özel sayıda Hocamızın ülkemiz ormancılığına yapmış olduğu katkılara yer verildi. Hocamız, modern silvikültürün ormancılığımıza yerleşmesinde rehberlik etmiş, yaptığı geniş katımlı tatbikatlar ile uygulamacıları cesaretlendirmiştir. Daima meslektaşlarının yanında yer almasıyla, onların saygısını ve sevgisini kazanmıştır. Diğer yandan geçmişten günümüze orman mühendislerinin tamamının yetişmesine ya doğrudan veya yetiştirdiği hocalar aracılığıyla katkı sağlamıştır. Hocamızın ken-

disi için düzenlenen emeklilik töreninde yapmış olduğu, özel sayıda da tamamı yer alan konuşmasındaki, *“.... Ben yaptığım kısa veda konuşmama sadece şu samimi dileklerle son vermek istiyorum; kanaatıma ve duygulanıma göre, emeklilik yaşamına huzur ve her bakımdan tatminkâr bir ruh haleti içinde sağlıklı, refahlı ve zinde olarak erişmiş olmak, hayır ile anılmak, memleketine feragatle hizmet etmiş her fani için en büyük nimet ve mutluluktur. Hepinizin üstün başarılı bir hizmet hayatı sonunda her yönüyle bu nimet ve mutluluğa erişmenizi candan diliyorum.”* sözlerinden bir bilim insanının hem görevini tamamlamanın hem de görevi kendisinden sonrakilere devretmiş olmanın huzur ve mutluluğuna eriştiği anlaşılmaktadır.

Yayın Kurulu olarak, böylesine değerli bir bilim adamı adına özel sayı çıkarmanın mutluluğunu sizlerle paylaşmak istiyoruz. Bu Özel Sayıda Yayın Kurulu Üyeleri birlikte çok çalıştık. Ancak, Adil Çalışkan Hoca’mızın hepimizden çok daha fazla çalıştığını, özel sayıya dönemin ruhunu kattığını özellikle vurgulamak istiyorum.

Prof. Dr. Fikret Saatçioğlu Özel Sayısı ile birlikte okumakta olduğunuz normal Orman ve Av, Ocak-Şubat 2022/2 sayısını da sizler için hazırladık. Bu sayıyı okumaya, TOD Genel Merkezince yapılan etkinlikler ile başlayacaksınız. Orman Mühendisleri Odası (OMO) ve son yapılan OMO seçimleri üzerine geniş bir değerlendirmeye, Kasım-Aralık 2021 sayımızda birinci bölümünü yayınladığımız “Ankara ve Yakın Coğrafyasındaki Menengiçler”, “Orman Yangınları ve Kızılçamlar”, “Bir Orman Öyküsü” ve “İklim Değişikliğinin Ormanlar Üzerine Etkisi” bu sayımızda okuyacağınız diğer yazılar. Bu yazıların bitiminde ise seri yazılarımız (“Geçmişte Orman ve Av”, “Çalılar”, “Türkiye’nin Kuşları”, “Orman Fakülteleri Öğrencilerinden -Artvin Orman Fakültesi” ve “Briç Köşesi”) sizleri bekliyor. Bu yılın (2022) ilk sayısı olması vesilesiyle, Yayın Kurulu olarak, ormancılık ve ülkemiz açısından güzel bir yıl olmasını diliyoruz.

İyi okumalar!

Orman Mühendisleri Odası Şube Seçimleri

Orman Mühendisleri Odası (OMO) şube seçimleri Ocak ayı içerisinde gerçekleştirildi. Türkiye ormancılığına ve ormancılık mesleğine büyük katkılar sağlayan, ülkemizin en eski ve etkili sivil toplum örgütlerinden biri olan Derneğimiz; mevcut OMO yönetimi tarafından, mesleki geleneklere ve teamüllere aykırı olarak, bu genel kurullara konuk olarak davet edilmemiştir.

Her fırsatta meslektaşları ayrıştıran ve ötekileştiren ama kendilerini “birliğe çağrı (!)” grubu olarak isimlendiren, ormanları arsa ofisi ve rant kapısı olarak gören ve ormansızlaşmayı neredeyse şiar edinmiş bir anlayışla yöneten mevcut idarenin bir şubesi konumuna getirilen, ormanlarımıza karşı yapılan tüm haksız müdahalelere karşı sessiz kalan OMO yönetiminin, bu nezaketsiz tavrına karşın; Derneğimiz Genel Merkez Yönetim Kurulu üyeleri bazı şube seçimlerinin genel kurullarına katılım sağlamışlardır.

15-16 Ocak 2022 tarihlerinde gerçekleştirilen OMO İzmir Şubesi Genel Kuruluna katılım sağlayan Derneğimiz Genel Saymanı Burhan Aydoğan, Genel Kurulda yaptığı konuşmada;

Endüstriyel ağaçlandırma adı altında yürütülen çalışmaların, eğitim ve bonitet faktörlerinin göz ardı edilerek, aşırı üretimin bir parçası haline getirildiğini; son yıllarda ormanlardan izinle çıkartılan saha miktarının, yanan alanlardan fazla olduğunu; konusunda uzman personelin rotasyon adı altında farklı yer ve görevlere tayin edilerek, kurum hafızasının yitirildiğini; sözleşmeli ve danışman personel çalıştırılmasına ağırlık verilerek, orman mühendislerinin daha az maaş ve özlük haklarıyla karşı karşıya kaldığını ve her an işten çıkarılma tehditlerine maruz bırakıldığını; daha önceden yapılan tüm uyarılara karşın, orman yangınları konusunda gerekli tedbirlerin alınmadığını; çalışanların ve emekli personelin lokal, misafirhane ve eğitim tesislerinden yararlanma hakları konusunda sıkıntılar yaşandığını dile getirmiştir.

22-23 Ocak 2022 tarihlerinde gerçekleştirilen OMO Merkez (Ankara) Şubesi Genel Kuruluna katılım sağlayan Derneğimiz Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Özer, Genel Kurulda “Dilek ve Temenniler” bölümünde yaptığı konuşmada;

Genel Kurul gündeminde yer alan “Konukların konuşmaları” bölümünde Dernek adına konuşma yapma talebini divan başkanlığına iletmesine karşın, büyük bir nezaketsizlik örneği sergilenerek, kendisine bu bölümde söz hakkı verilmemesini kınamış; asırlık çınar Derneğimizi yok sayan tutuma karşı, Derneğimizin tarihini bir kez daha hatırlatarak, bu haksız ve kaba tavrın tutanaklara geçmesini sağlamıştır.

22-23 Ocak 2022 tarihlerinde gerçekleştirilen OMO Batı Akdeniz (Antalya) Şubesi Genel Kuruluna katılım sağlayan Derneğimiz Genel Başkanı A. Hüsrev Özkara, Genel Kurulda yaptığı konuşmada;

Ülke yönetimini elinde bulunduran mevcut siyasi irade ve onun atadığı kamu görevlilerinin, yasalar eliyle yaptığı ormansızlaşmaya dikkat çekerek; 2B uygulamaları ve Ek madde 16 ile orman sınırları dışına çıkarılan alanlar toplamının, yanan alanlar toplamından çok daha fazla olduğunu vurgulamış; yangınlara karşı mücadele etmenin önemli olmasına karşın, yasalar eliyle yaşatılan bu yıkıma karşı da mücadele vermenin önemini dile getirmiştir.

Bolu Köroğlu Dağları'nda 38.000 Hektarlık Alanın Turizm İçin İhaleye Açılması Konusunda Bolu Temsilciliğimizde Toplantı Yapıldı

Bilindiği üzere, 22 Ağustos 2015 tarihinde, Köroğlu Dağları'nın (Bolu) aşağı kısımlarında yer alan ve Kartalkaya Kayak Merkezi ile Karacasu Termal Turizm Merkezi arasında kalan yaklaşık 51 bin 450 hektarlık alan Bakanlar Kurulu kararı ile 'Köroğlu Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi' olarak kabul edilmişti.

Türkiye Ormancılar Derneği olarak burada yaşanan gelişmeleri yakın geçmişte bir basın açıklamasıyla kamuoyuyla paylaşmıştık.

Köroğlu Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesinin yaklaşık 10 bin hektarı, bünyesinde çok sayıda endemik bitki türlerini barındıran ekolojik öneme sahip orman alanıdır. Tu-

rizm koruma ve gelişim bölgesine ilişkin sınır tespit işleminin, bilimsel ve teknik bir inceleme veya araştırmaya dayandırılmadığı ve bölgedeki hassas doğal dengenin gözetilmediği bir gerçektir. Proje kapsamına alınan yaşlı ormanlar, alpin çayırlar, yaban hayatı, endemik türler; yer seçiminin hatalı yapıldığını bize kesin olarak göstermekte olduğunu duyurmuştuk.

02.02.2022 tarihinde Türkiye Ormancılar Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Hüsrev ÖZKARA Bolu temsilciliğinde yaptığı açıklamada: "Kartalkaya Kayak Merkezi ile Karacasu Termal Turizm Merkezi arasında kalan 38.848 hektarlık alanın turizme açılması amacıyla ihaleye çıkılmasına tepki gösterdiklerini dile getirdi."

Basın Açıklamasına katılan TMMOB Bolu İli Koordinasyon Kurulu Sekreteri Erol PERÇİN de gerekli hukuksal mücadeleyi vereceğini dedi.

Dernek YK Başkanımız A. Hüsrev ÖZKARA; Derneğimiz, ülkemizin farklı bölgelerindeki orman alanlarımız üzerinde bundan önce yapılan her türlü yanlış ve olumsuz müdahaleye ve saldırılara nasıl karşı durduysa, Bolu ilimizde, Köroğlu Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi sınırları içerisinde kalan orman alanlarında planlanan haksız faaliyetlere karşı da benzer şekilde ve hukuk çerçevesinde gerekli karşı duruşu göstereceğini ifade etti.

“Bolu Köroğlu Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi” Hakkında Basın Açıklaması

Ülkemizde özellikle son yirmi yılda kamu eliyle yaratılan ormansızlaşma sorunu ne yazık ki artarak devam ediyor.

Bolu Köroğlu dağlarının eteklerinde bulunan Kartalkaya Kayak Merkezi ile Karacasu Termal Turizm Merkezi arasında kalan yaklaşık 51 bin 450 hektarlık alan, 22 Ağustos 2015 tarihinde, Bakanlar Kurulu kararı ile ‘Köroğlu Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi’ ilan edilmiş idi.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi tarafından bahse konu turizm koruma ve gelişim bölgesinin iptaline yönelik açılan dava neticesinde; Danıştay 6’ncı Dairesi, söz konusu bölgenin sadece doğu sınırının iptaline karar vermiş ve karar sonrasında yapılan düzenleme ile alan büyüklüğü 38 bin 848 hektara düşürülmüştür.

Köroğlu Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesinin yaklaşık 10 bin hektarı, bünye-

sinde çok sayıda endemik bitki türlerini barındıran ekolojik öneme sahip orman alanıdır. Turizm koruma ve gelişim bölgesine ilişkin sınır tespit işleminin, bilimsel ve teknik bir inceleme veya araştırmaya dayandırılmadığı ve bölgedeki hassas doğal dengenin gözetilmediği bir gerçektir.

Proje kapsamına alınan yaşlı ormanlar, alpin çayır, yaban hayatı, endemik türler; yer seçiminin hatalı yapıldığını bize kesin olarak göstermektedir.

Bölgeyle ilgili alınmış bu karar ve 28 Ocak 2022 tarihinde Bolu Özel İdaresi tarafından ihale edilecek “Bolu Köroğlu Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi (KTKGB) Destinasyon Geliştirme Planı, 1/25000 Ölçekli Arazi Kullanımına Esas Jeolojik Jeoteknik Etüt Raporu, 1/25000 Ölçekli Nazım İmar Planı Hizmet Alımı İş” kapsamındaki çalışmalarla, Devlet ormanı sayılan bu yerlerin yapılaşmasına yol açılarak,

Anayasanın 169’uncu Maddesine aykırı hareket edilmiş oluncaktır. Bu sürecin acilen durdurulması gerektiğine inanıyoruz.

Doğaya ve ormanlara karşı yapılan bu haksızlığa karşı koyup; doğanın parçalanmasına, yok edilmesine duyarsız kalmayıp hukuki süreç başlatan TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi’ni, bu sürece destek veren kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum örgütlerine ve duyarlı tüm vatandaşlarımıza teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Daha önce ormanlarımıza karşı yapılmış her türlü olumsuz müdahaleye karşı durduğumuz gibi, Köroğlu Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi dahilinde kalan orman alanlarında yapılacak haksız uygulamalara da karşı olduğumuzu belirterek; Dernek olarak, hukuk çerçevesinde, gereken mücadeleyi vereceğimizi kamuoyuna saygıyla duyuruyoruz.

TOD YÖNETİM KURULU

Genç Meslektaşlarımız Derneğimizin Hukuksal Desteğiyle Hak Ettikleri Kadrolarına Kavuştular

Orman Genel Müdürlüğünce, 2019 yılı sözleşmeli personel alımı kapsamında, orman mühendisliği pozisyonunda istihdam edilmek üzere, 1150 (bin yüz elli) adet mühendis kadrosu için yapılan mülakat sınavına (sözlü ve uygulamalı) katılan birçok meslektaşımız, 25/10/2019 tarihinde girdikleri mülakat sınavında, haksız ve hukuksuz bir şekilde başarısız sayıldılar.

Bunlar arasından 25 genç meslektaşımız, Derneğimize müracaat ederek; kendilerine yapılan bu haksızlığa karşı hukuksal mücadele başlatmak istedikle-

rini, ancak bu alanda desteğe ihtiyaç duyduklarını belirttiler. Bunun üzerine, Derneğimizin Avukatı Kemal Aybek ve genç meslektaşlarımızın katılımıyla bir toplantı düzenledik ve nasıl bir yol haritası izleyeceğimiz görüşülerek atılacak adımlar belirlendi.

Orman Genel Müdürlüğüne karşı 25 meslektaşımız adına Dernek Avukatımız Kemal Aybek tarafından açılan davalar, Şubat 2021'de karara bağlandı ve 24 meslektaşımız için haksız ve hukuksuz tesis edilen işlem yürürlükten kaldırıldı. Karar-

ların kesinleşmesini takiben 24 meslektaşımız hak ettikleri kadrolarına atandılar. Kalan bir meslektaşımız için temyiz süreci devam etmektedir.

Görevlerine başlayan meslektaşlarımız, kendilerine hiçbir karşılık beklenilmeden verilen bu destek için minnettar olduklarını belirterek; Türkiye Ormancılar Derneğinin ülkemiz ormancılığı ve ormancılar için ne kadar büyük önem taşıdığını, bu vesileyle bir kez daha anladıklarını ifade ettiler.

“Uludağ Alan Başkanlığı” Uludağ’ı ve Bursa’yı Yıkıma Götürür!

Kültür ve Turizm Bakanı tarafından kamuoyuna duyurulan ve TBMM’ne gönderilen “Uludağ Alan Başkanlığı” kanun tasarısının yürürlüğe girmesi durumunda; Uludağ Milli Parkı’nın en önemli kaynak değerleri olan orman alanları, Alpin dağ çayır-ları, su kaynakları ve canlı yaşam yok oluş sürecine girecektir.

Uludağ’ın alan başkanlığı adı altında yönetilmesini savunmak için, Uludağ’da yetki karmaşası ve statü çakışması olduğu ileri sürülmektedir. Bu kesinlikle doğru değildir. Alan yönetimin-den sorumlu tek idare Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüdür. Alan Başkanlığı olması durumunda bölgedeki

ormanlara ilişkin alınacak kararlar, koruma öncelikli olmayıp yeni turizm aktivitelerinin geliştirilmesine yönelik olacaktır.

Ülkemizde daha önce yapılan alan başkanlığı uygulamaları bu endişelerimizi destekler niteliktedir. Göreme Milli Parkında 2019 yılında kurulan alan başkanlığı ile alanın tarihi, kültürel ve doğal kaynak değerleri, turizm sermayesinin insafına bırakılmış ve 2020 yılında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Milli Park statüsünden çıkarılmıştır. Ülkemizde özel kanunu olan tek milli park Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı da bu olumsuz uygulamadan kurtulamamış, kanun iptal edilerek

alan başkanlığına dönüştürülmüş ve ranta kurban edilmiştir.

Bugün aynı politikalar Uludağ’da da uygulanacak ve Uludağ, Milli Park olmaktan çıkarılacaktır. Yarnın acaba hangi milli parka sıra gelecek, kuralsız ve kontrolsüz yapılaşmanın yolu açılacaktır. Alan başkanlığı ile; Uludağ ormanlarının, su kaynaklarının endemik bitki çeşitliliğinin yok oluşu hızlanacak ve gelecekte Uludağ eteklerindeki yerleşim yerlerinden başlayarak Bursa’yı da yok edecektir. Uludağ, Bursa’nın yaşam kaynağıdır, kültürel mirasıdır. Gelecek nesillere yaşanabilir bir Bursa bırakabilmek için Uludağ milli park olarak kalmalı ve Milli Parklar Kanunu tavizsiz uygulanmalıdır.

Odamızın Genel Müdürlüğünün Kazandığı Şube Seçimleri Üzerine*

Doç. Dr. Yücel Çağlar - oduncugil@yahoo.com

*"Bu alemi gören sensin. Yok gözünde perde senin.
Haksıza yol veren sensin. Yok mu suçun burada senin?"*

Aşık Veysel Şatıroğlu

Merhaba;

3 Şubat 2022

TMMOB Orman Mühendisleri Odası'nın İstanbul dışındaki şubelerinin genel kurulları gerçekleştirildi. Seçilen meslektaşları "kutluyorum" ya da "başarılar diliyorum" demeyi gerçekten de çok isterdim. Ancak ne söyleyebileceğimi artık bilemiyorum doğrusu. Özellikle "Birliğe Çağrı" vb adlarla seçimleri "kazanan" meslektaşlarımızın;

- Anayasanın 135. Maddesinde tanımlanan "kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu" yöneticileri gibi davranmadıklarından,
- yaptıkları ile yapmadıklarından, yanı sıra, gereği gibi yapamadıklarından,
- özellikle siyasal iktidarın, somut olarak ise ilgili genel müdürlüklerin herhangi bir birimlerinin yöneticileri gibi tutum takınmalarından,
- ormancılığımızdaki akıl dışı uygulamaları görmezden gelmelerinden, dahası destekçisi olmalarından,
- namuslu, bilgili, deneyimli, çalışkan meslektaşlarımızın üzerlerindeki her türlü baskı, demokratik haklarının gasp edilmesi karşısında herhangi bir rahatsızlık duymamalarından

hiç mi hiç hoşnut değilim çünkü. "Hoşnut değilim" de ne demek; bilerek ya da bilmeden yapılan bu türden aymazlıklar karşısında öfkeden çıldıracak gibiyim. "Arka tekerleğin ön tekerlerin yolundan gittiğinin" bilincindeyim kuşkusuz. Ancak bu denlisi de fazla, çok fazla oluyor... Çok açık; bu durumun demokrasiyle uzak yakın hiçbir ilişkisi yok. Dolayısıyla bu seçimlerin sonuçlarına, bu sonuçların alınmasına doğrudan ya da dolaylı olarak, bilerek ya da bilmeden katkıda bulunanların kararlarına saygı duymuyorum. Veeee "onlar demokratsa ben faşistim" diyeceğim ama ben faşist olamam ki ! Dolayısıyla onlar bu "...Sessiz Tartışmalar"ı ister okusun ister okumasınlar, ister kızsın isterse kızmasınlar, hiç umurumda değil. Sözüm okuyabilecekleredir.

Selamlarımla.

* Meslektaşımız Yücel Çağlar, isteyen herkesin istediği gibi yararlanmasına açık "**Ormanlarımız ve Ormancılığımız Üzerine Sessiz Tartışmalar**" üst başlıklı incelemelerini uzunca bir zamandır meslektaş kamuoyuyla da paylaşıyor. En son 3 Şubat 2022 günü paylaşımına açtığı, bu kapsamda Derneğimize de gönderdiği son "... Sessiz Tartışmalar (GÜNCEL 11)"i Odamızın (TMMOB Orman Mühendisleri Odası) şubelerinin son genel kurullarından hareketle hazırlamış. Sayın Çağlar'ın belirttiğine göre inceleme, başta Oda Genel Başkanı olmak üzere "Birliğe Çağrı Grubu" yandaşı kimi meslektaşlarımızın tepkisine yol açmış. Güncelliği nedeniyle bu incelemeyi küçük bir ekentiyile Orman ve Av Dergisi'nin Sayın okuyucularının da bilgisine sunmayı yararlı gördük.

Bildiğiniz gibi, OMO'nun (TMMOB Orman Mühendisleri Odası'nın) şube genel kurullarının "seçimleri" yapıldı. "Seçimlere" katıldınız, oyunuzu kullandınız mı bilmiyorum. Oyunuzu kimlere verdiğinizle hiç ilgilenmiyorum. Desteklediğiniz tarafın seçimleri kazanıp kazanmadığı ise doğaldır ki öncelikle sizi ilgilendiriyor. Ben sağlık durumumun elverdiğince hep katılmış, oyumu da

kullanmışımdır. Hangi alanda, ne için olursa olsun seçme ve seçilmenin büyük özverilerle kazanılmış demokratik bir hak olduğunun bilincindeyim çünkü. Bu hakkın ne amaçla, nasıl ve ne denli kullanıldığı beni daha çok ilgilendiriyor. Sözgelemi;

✓ seçim konusu duruma ilişkin gerekli bilgilere yeterince sahip miyim;

- √ seçimimi hiçbir baskı altında olmadan, özgür aklımla yapabiliyor muyum;
- √ yoksa seçimimi yalnızca bireysel çıkarlarımı korumak ya da ençoklamak için mi yapıyorum?

Katılır mısınız bilemiyorum: Ben, bu sorulardan herhangi birine yanıtlım olumsuzsa eğer, kendimi söz konusu demokratik hakkı kötüye kullanmış sayıyorum. Öyle günlerde yaşıyoruz, dahası bundan sonra da yaşayacağız ki yalnızca seçme eylemimizi bile her zamankinden daha fazla bir namus sorunu olarak değerlendirmemiz gerekiyor.

Öncesi, sırası ve sonrasındaki gözlemlerinizi göz önünde bulundurduğunuzda Oda seçimlerini nasıl değerlendiriyorsunuz acaba? Sözelimi bu hakkınızı gerektiği gibi kullanabildiğinizi düşünebiliyor musunuz? Kendi adıma söylüyorum; ben düşünemiyorum doğrusu. Ne yazık ki katıldığım seçimlerde çoğu meslektaşımın benden çok daha büyük sorumsuzluk ve boş vermişlik içinde olduğunu gözlemledim; doğal olarak da çok üzuldüm. Demek oluyor ki, meslektaşlarımızın çoğunluğu Odamızın mesleğimiz ve meslektaşlarımızla ilgili yaptıklarını, yanı sıra, hiç ya da gerektiği gibi yapmadıklarını onaylıyor. Kimi meslektaşımız ise ya “adam sende...” deyip bir kenara çekiliyor, üşengeçlikten parmağını kımıldatacak durumda değil sanırım. Kimi meslektaşım ise başına gelebilecek olumsuzluklardan, sözelimi görevden alınmak ile “sürülmek dahası işten çıkarılmaktan, ihale alamamaktan,

“danışmanlık” yapamamaktan çekiniyor. Daha açık bir söyleyişle; dilim varmıyor ama “bal gibi” korkuyor. Ah, “*korkunun ecele bir faydası olsaydı*” keşke. Oluyor mu?

• Bilindiği varsayılan kimi gerçeklikler...

“Varsayılan” diyorum çünkü günümüzde çoğu kişi öyle tutumlar sergileyebiliyor ki insan böyle bir varsayımın bile yanlış olduğunu düşünebiliyor. Bu nedenle aklıma “- Acaba gerçekten de biliniyor mu?” sorusu geliyor. Bildiğiniz gibi bilmek, bilgi sahibi olmak bizim toplumumuzda da genel olarak olumlanan bir durumdur. Örneğin, “bilmemek değil öğrenmemek ayıptır” atasözünün sıkça söylenebildiği Anadolu’muzda;

Yunus Emre gibi “*İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir*”;

Pir Sultan Abdal gibi “*Ne kadar bilsen de bilire danış. Danışan dağları aşar mı aşar. Danışmadan yola gitse bir kişi yorulup yollardan şaşar mı şaşar*.”

Aşık Veysel gibi “*İnan sana değil kastım, cahille muhabbeti kestim*”

vb diyebilen bilgiler her zaman olmuştur. Ben Anadolulu bilgelerimizi de baş tacı edenlerdenim. O nedenle aşağıda kimi gerçeklikleri anımsatmakta yarar görüyorum.

Günümüzde yaşadıklarımıza bakılırsa demokrasinin “olmazsa olmaz” ilke ve kuralları toplumumuza gerektiğince yerleşmemiş. Anımsarsınız sanırım: Recep Tayyip Erdoğan da, henüz İstanbul Büyükşehir Belediye

Başkanıyken, 14 Temmuz 1996 günü Milliyet Gazetesi’nde yayımlanan bir söyleşisinde bu gerçeğin bir boyutunu açıklıkla ortaya koymuş;

“*Demokrasi bir tramvaydır, gittiğimiz yere kadar gider, orada ineriz*”;

“*Demokrasi amaç değil araçtır*”

demişti. Hakkını vermek gerek: Erdoğan izleyen yıllarda Başbakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı dönemlerinde de bu sözleri doğrultusunda kararlar alıp uygulamalar yapmıştır. Öyle ki, “demokrasi tramvayından ineceği yer” de artık büyük ölçüde netleşmiştir. Bu türden yönelimler yalnızca Erdoğan’a özgü değildir kuşkusuz; tarih boyunca hem ülkemizde hem başka ülkelerde her zaman gündeme gelmiştir. Nelere yol açtığı ise belleklerden henüz silinmemiştir. Nasıl silinebilir ki, her gün bir yenisine tanık oluyoruz.

Öte yandan; demokrasi bilincimiz ülkemizde yalnızca ülke yönetimi düzleminde değil daha “alt” düzlemlerde de sorunludur. Sözelimi ailelerde, işyerlerinde, her düzeyden öğretim kurumları ile meslek kuruluşlarında, dahası, gönüllü kuruluşlarda demokrasinin temel ilke ve kuralları ne denli yerleşiktir? Doğrusunu isterseniz, çoğunlukta hiç de yerleşik değildir. Öyle ki kimilerinde demokrasinin varlığı bir yana apaçık baskıcı tutum ve davranışlar egemendir. İlginçtir, ilgili taraflar bu durumundan pek de rahatsız olmuyor. Rahatsız olup da tepki gösterebilenler ise azınlıkta kalıyor. Onların da ancak bir kısmı

Nazım'ın ünlü “Ben yanmasam/ sen yanmasan/biz yanmasak/ nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa” dizelerindeki kararlılığı sergiliyor, sonuçlarına da katlanıyor. İyi ki varlar ve hep olmuşlardır; “insanlık” evreninde kazanım sayılabilecek ne varsa onların özverili çabalarının ürünleri olmuştur çünkü.

Tüm bunlar bilinmedik gerçeklikler mi? Değil kuşkusuz! Öyleyse bu bağlamda neden söz ettim ki? Genel olarak ormancılığımızın, somut olarak ise OMO'nun şube genel kurullarında yaşananları gözlemledik ve duydukça bu gerçekleri, yanı sıra, 1970'li yıllarda OMO'da yaşadıklarımızı anımsadım; hem hüznlendim hem de kızdım.

Tanrım; bir toplum elli yıl önce yaşadıklarından hiç mi bir ders çıkarmaz; “benim oğlum bina okur, döner döner yine okur” deyimini akla getirebilecek denli tutucu olabilir, daha açık bir söyleyişle geriye gidebilir mi? Gidebiliyor işte...

• Seçimler, oy vermeye indirgenebilir mi?

Bence indirgenemez, indirgenmemeli; seçmek sorumluluk almak demektir; cesur ve özgür insanların göze alabildiği bir eylemdir. Çünkü;

- √ “Sen seçimlerinsin” (Seneca)
- √ “Yaşamda öyle seçimler yap ki, kazandığın şeyler yitirdiklerine değsin.” (Ernesto Che Guevara)
- √ “Gerçek kişiliğinizi yetenekleriniz değil yaptığımız seçimler gösterir” (Harry Potter)

√ “Deveyi iğnenin deliğinden geçirebilirsiniz de seçim yoluyla büyük bir adamı ortaya çıkaramazsınız. Dünyanın tarihini azınlıklar yapar.” (Cemil Meriç)

Bu nedenle hangi alanda, yanı sıra, düzlemde ve amaçla yapılsa yapılsın seçimlerin önemsenmesi gerekiyor. Gerekliyor gerekmesine ama bu gerek ülkemizde de gerektiğince yerine getirilmiyor.

Peki seçimlere herhangi bir gerekçeyle katılanların çoğunluğu seçtiklerinin neleri nasıl ve ne denli yaptıklarının ya da yapmadıkları ile yapamadıklarını gerektiğince izliyor, sorguluyor; yapılanlara katkıda bulunuyor mu? Odamızın çeşitli organlarında birçok kez görev üstlenmiş -“odacılık” da yapmış- bir meslektaşınız olarak söylüyorum: Ben böyle “güzellikler” yapan çok az üyemizi gördüm. Son dönemlerdeyse Oda yöneticilerinin ender sayılabilecek denli az sayıda üyenin katkıda bulunma çabalarına bile kulak asmadıklarına tanık oldum. Bana sorarsanız bu, seçilenlerin kendilerini seçenlerin demokratik haklarını gasp etmesidir. Ne var ki, bu tutum ülkemizde yadırganmıyor. Bu hem seçenlerin hem de seçilenlerin seçme eyleminin bilincinde olmadıklarının da anlamlı bir göstergesidir. Örneğin 2018 yılında;

- √ 2014 yılında tarihin en acı maden “kırımının” yaşandığı Soma’da Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oyların %57’sini Recep Tayyip Erdoğan’ın, genel seçimlerdeyse oyların %59,7’sini AKP’nin;

√ Ülkemizde en çok HES’in yapıldığı K.Maraş’taki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oyların %74,2’sini Recep Tayyip Erdoğan’ın, genel seçimlerdeyse oyların %74,8’ini AKP’nin; ikinci sıradaki Trabzon’daki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oyların %85,2’sini Recep Tayyip Erdoğan’ın, genel seçimlerdeyse oyların %87,7’sini AKP’nin

alması bir rastlantı mıdır sizce?

Var ya; “aziz milletimizin”, bu kapsamda meslektaşlarımızın hiç olmazsa çoğunluğu satın alacağı cep telefonu markasını ya da izleyeceği TV dizisini seçerken gösterdiği özenin bindebirini ülkesel, mesleksi vb alanlarda da gösterse her şey gerçekten de “çok daha güzel olacak” bence...

• OMO nedir ?

OMO bir futbol takımı ya da cep telefonu markası ya da TV dizisi değildir, değildir ama görünüşe bakılırsa çoğu meslektaşımız öyle sanıyor. Oysa özellikle OMO’yu küçümseyenler ile yükselme -“ikbal”- aracı olarak görenler için söylüyorum: OMO en azından sayısal olarak gerçekten de büyük bir meslek örgütüdür. Sözgelimi,

- √ orman mühendisi, orman endüstri mühendisi ile ağaç işleri endüstri mühendisi üye sayısı dörtbini kadın olmak üzere toplam yirmibin dolayındadır;
- √ üyelerinin yaklaşık dörtbini OGM’de işlendiriliyor; yaklaşık ikibiniyse “serbest meslek mensubu” olarak özel “or-

mancılık ve orman ürünleri bürolarında” çalışıyor; Doğa Koruma ve Milli Parklar, Çölleşme ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlükleri ile DSİ, belediyeler, odun kökenli ürün sanayileri vb kuruluşlarda çalışanların sayılarını ise belirleyemedim; sanıyorum OMO bile bilmiyor.

- √ taşrada 2021 yılı sonu itibarıyla 15 şube ile 9 bölge ve 37 il temsilciliği olarak örgütlenmiştir;
- √ yıllık yaklaşık 4,5-5 milyar TL -2015 yılında açıklanan 2,5 milyar TL *- dolayında gelir bütçesine sahiptir;
- √ çok daha önemlisi, genel olarak ülkemizin ekolojik koşullarını, özel olarak da ülkemizin yaklaşık %30'unu oluşturduğu öne sürülen “orman” sayılan yerlerin geniş anlamda kamu yararını gözeterek yönetme -koruma, iyileştirme, “işletme”, genişletme vb- çalışmalarına katkıda bulunabilecek, denetleyebilecek kamusal bir meslek örgütüdür.

OMO söz konusu olduğunda sorgulanması ve tartışılması gereken, öncelikle bu olanaklarını ne denli verimli kullandığı, sorumluluklarını ne denli ve nasıl yerine getirdiğidir. Ben eski bir “Odacı” olarak bu gereğin uzun yıllardır yerine getirilmediğini ya da getirilemediğini düşünüyorum. Bu düşüncemin ne denli

doğru olduğunu sorgulayabilmek için de bu bağlamda kimi gerçeklikleri anımsatmayı yararlı görüyorum.

Bildiğiniz gibi OMO da, Anayasasının 135. Maddesine göre kurulmuş “kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşudur”:

“Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir.”

Bu düzenlemede dikkatinizi özellikle;

- √ “mesleğin **genel menfaatlere** uygun olarak gelişmesini sağlamak”,
- √ “meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde **dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak**”

kurallarına çekmek isterim. Bu durumda yanıtlanması gereken sorular şudur bence:

OMO’nun özellikle 1980’den sonra, “daha da özellikle” 2000’li yıllarda bu kuralların gereğini ne denli yerine getirmiştir; OMO yöneticilerinin önde gelen amaçları yalnızca bu anayasal amaçlar mı olmuştur?

Öte yandan, izninizle aynı maddedeki şu kuralları da anımsatayım. En ateşli “Odacıların” çoğunluğunun bile bu kuralların ayırında olmadığını söylersem abarttığım sanılmasın lütfen:

“Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli görevlerde çalışanların meslek kuruluşlarına girme mecburiyeti aranmaz.”

Bu meslek kuruluşları, kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunamazlar.

Bu meslek kuruluşları ve üst kuruluşları organlarının seçimlerinde siyasi partiler aday gösteremezler.

Bu meslek kuruluşları üzerinde Devletin idari ve mali denetimine ilişkin kurallar kanunla düzenlenir.

Amaçları dışında faaliyet gösteren meslek kuruluşlarının sorumlu organlarının görevine, kanunun belirlediği merciin veya Cumhuriyet savcısının istemi üzerine mahkeme kararıyla son verilir ve yerlerine yenileri seçtirilir.”

Şimdi bu kuralların uygulanmasını düzenleyen yasal düzenlemelere yakından bakalım: 1945 yılında çıkarılmış 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu’nun 1959 yılında yeniden düzenlenen 14. Maddesine göre;

“Her ihtisas şubesi yalnız bir oda açar. İhtisas ve işgal mevzuları ayrı olan mühendis ve mimarlar; ancak ihtisas veya işgal mevzularının taalluk ettiği oda ya kaydolunurlar”.

* OMO’nun güncel bütçe ve bilanço verilerine ulaşamadım ne yazık ki. Çok merak ediyorum; kimse merak etmiyor mu bunu? Anlayamadım; OMO bütçe ve gerçekleştirmelerini neden web sitesinde düzenli olarak açıklamıyor ki? “Nasil olsa kimse ilgilenmiyor” düşüncesinden olabilir mi acaba? Ulaştığım bütçe verileri ise 2015 yılına ilişkin. O verileri 2021’in sonuna fiyatlarına dönüştürmeye çalıştım.

Aynı yasanın 1999'da yeniden düzenlenmiş 18. Maddesine göre ise;

“Odalar ve organları, kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunamazlar.”

Yasanın 33. Maddesine göre;

“Türkiye’de mühendislik ve mimarlık meslekleri mensupları mesleklerinin icrasını iktiza ettiren işlerle meşgul olabilmeleri ve mesleki tedrisat yapabilmeleri için ihtisasına uygun bir oda ya kaydolmak ve azalık vasfını muhafaza etmek mecburiyetindedirler.

Ancak maddeye 1983 yılında bir de

“Kamu Kurumu ve Kuruluşları ile İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşlarında asli ve sürekli olarak çalışan mühendislik ve mimarlık meslekleri mensuplarının meslek ve ihtisaslarıyla ilgili odaya girmeleri isteklerine bağlıdır. Ancak bunlar görevlerinin gereği olan işleri yaparken, mesleki bakımdan, Odaya kayıtlı meslektaşlarının yetkileriyle haklarına sahip ve onların ödevleriyle yükümlüdürler.”

fıkrası eklenmiştir. 1924 yılında kurulan Türkiye Ormancılar Derneği’nden sonra ilk meslektaş örgütü olan OMO bu hukuksal düzenlemeler uyarınca 1954 yılında kurulmuştur.

Bu bağlamda son olarak şunu da belirtmem gerekiyor: Söylemek gibi olmasın, OMO’nun şube düzenine geçmesi benim 1990’lı yılların başında Oda Yönetim Kurulu Sekreter üyesiyken girişimlerin sonucu gerçekleşmişti. Öteden beri şöyle düşünüyordum, şimdi de var: Bildiğiniz gibi,

ülkemizin ekolojik, toplumsal, ekonomik ve kültürel koşulları bölgesel, dahası yerel olarak son derece değişkendir. Ormancılığı-mız ise görünümde bölgesel ve yerel olarak örgütlenmiş olmasına karşın karar ve uygulama süreçleri son derece merkezi biçimde yapılandırılmıştır. Başka bir söyleyişle, OGM ekolojik, toplumsal, ekonomik ve kültürel koşullardaki olağanüstü çeşitliliğin gereklerini yerine getirilebilmesini rastlantılara bırakacak biçimde yapılanmıştır. OMO da böyleydi. Bence, öteden beri, taşrada yarı-özerk yapılanmaları savunuyorum. Bu düşümün gerçekleşme olasılığının ne denli az olduğunun bilincindeydim kuşkusuz. Ancak görevini gerçekten de Anayasanın 135. Maddesi doğrultusunda yapacak bir OMO bölgesel olarak örgütlenebilirdi. Böylece OMO bölgesel, yerel meslek ve meslektaş sorunlarıyla daha yakından ilgilenebilir, bu sorunları “Ankara’ya daha kolay taşıyabilir” diye düşünmüştüm. Bu düşünüm de gerçekleşmedi ne yazık ki: Sayıları şimdilerde 15’e çıkan OMO şubeleri, benzetmek gibi olmasın her yönden genel merkeze bağlı “tabela kuruluşlarına” dönüştü. Şimdi bakıyorum da, böylesi şubeler olmasa da olur bence: Böylece onca emek ve kamusal kaynak da harcanmayabilir; meslektaşların bölünmüşlükleri, kırgınlıkları da en aza indirilebilir. Neyse...

• OMO’nun da bir “makus talih” var...

Bu tarih yaklaşık elli yıldır hemen hemen hiç değişmedi, değiştirilemedi ne yazık ki! Nasıl

değişebilirdi ki; ülkemizde gerçekten demokrat bir siyasal iktidar dönemi yaşanmadı ki...

Ülkemizde çoğu meslek örgütü gibi OMO da 1970’ten sonra giderek “particilik” anlamında siyasallaşmıştır. Bu durum günümüzde de sürüyor. Anlaşılan, hiçbir “taraf”, 1970’li yıllarda yaşananlardan ders çıkarmamıştır. Demek oluyor ki, başlarda da söylediğim gibi, “demokrasinin bir amaç değil araçtır” yanılması günümüzde de egemendir. Bu yadırganabilecek bir durum mudur sizce? Bence değildir: Egemen sınıflar ile uzantılarının siyaset anlayışları başka türlü demokrasi yaklaşımına izin vermez çünkü; “demokrasi” olacaksa bu, temelde, ancak onların izin verdiğince olabilecektir! Hem sonra egemen sınıflar ile uzantıları “gerçek demokrasiyi” -bu da ne demek şimdi?- neden istesin ki; istemez. “Dün” istedi mi, “bugün” istiyor mu? Ancak gerçek demokrasi (?) yandaşlarının bu denli kolay mı teslim olması gerekirdi? Hiç olmazsa Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun ünlü “Yaban” başlıklı romanına arada bir de olsa göz atıp onun henüz 1932 yılındayken öne sürdüğü

“Anadolu halkının bir ruhu vardı, nüfuz edemedin. Bir kafası vardı; aydınlatamadın. Bir vücudu vardı besleyemedin. Üstünde yaşadığı bir toprak vardı! İşletemedin. Onu hayvani duyguların, cehaletin, yoksulluğun ve kıtlığın elinde bıraktın. O, katı toprakla kuru göğün arasında bir yabani ot gibi bitti. Şimdi elinde orak, buraya hasada gelmişsin.

*Ne ektin ki ne biçeceksin? Bu ısırganları, bu kuru dikenleri mi; Tabii ayaklarına batacak. İşte her yanın yarılmış bir halde kanıyor ve sen, acıdan yüzünü buruşturuyorsun. Öfkeden yumruklarını sıkıyorsun. Sana ıstırap veren bu şey, senin kendi eserindir; senin kendi eserindir.” **

tezini anımsayabilseydi durum en azından şimdilerdeki gibi olmazdı.

Öte yandan, 1960’lı yıllarda hem dünyada hem de ülkemizde bir şeyler (!) oldu: Kapitalizmin her alanda yol açtığı yıkımları karşısında başta gençler olmak üzere toplumlar yeni bir toplumsal düzen için başkaldırdı. Sonunda böyle bir düzen kurulamadı ama egemen sınıflar yaşadıklarından kendilerine yarayacak önemli dersler çıkardı. Sözelimi siyaseti yataylaştırdı; daha açık bir söyleyişle etnik, çevre, kadın, “dezavantajlı gruplar”, “yoksullukla mücadele” vb temelde siyasal iktidar olmayı hedeflemeyen yerel, tekil sorunlar ile bunların çözümlemesine (!) indirgemeyi başardı Bu amaçlarla yeni yeni yöntemler geliştirdi, bu hareketleri çeşitli yollarla destekledi. Bu kapsamda örneğin;

- √ kamusalılık yerine her durumda bireyselliği,
- √ “yönetişim”, “katılımcılık” vb yönetsel teknikleri,

- √ “devletin küçültülmesi”, “özelleştirme”, “serbest piyasa” vb yaklaşımları,
- √ bir yandan siyasal partileri, sendikaları, üretici örgütlerini vb değersizleştirilirken bir yandan da “sivil toplum kuruluşları” -daha çok dernek, vakıf, birlik, oluşum, platform, vb- söylemi ve uygulamaları

öne çıkardı. Kısacası, siyasal iktidarı hedefleyen siyaseti değersizleştirdi, bunu başaramadığı toplumlardaysa ikincilleştirdi. Karşıt hareketler ise kendilerine daha çok demokratik kitle örgütlerinde, bu kapsamda meslek örgütlerinde savaşımları açmaya çabaladı; zaman zaman, örneğin 1970’li yıllarda açabildi de. Ben OMO’nun bugün de içinde bulunduğu durumun bu bütünsellik için değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Öte yandan, başta orman mühendisleri olmak üzere ormancı çalışanların çoğunluğu uzun yıllar “devleti” kollama ve yüceltme ülküsünü baş tacı etmişti. Ancak 1980’li yıllardan başlayarak bu ülküsünden gidecek uzaklaşmış, dünya ve ülke genelindeki söz konusu değişim gelişmelere koşut olarak dönüşmüştür. Bu süreçte ormancı çalışanların çoğunluğunun da siyasal yönelimleri “tutucu” sayılabilecek bir doğrultuda oluşmuştur. OMO şubelerinin 2022 yılında genel kurullarında oyların “tarafra” dağılımı bu gerçeği açıklıkla ortaya koyuyor: Henüz

genel kurulu yapılmayan İstanbul dışındaki şube seçimlerinde kullanılan toplam 8014 oyun “tarafra” ** dağılımı şöyle:

“Birliğe Çağrı”	5621
“Çağdaş Demokrat Orman Mühendisleri”	970
Türk Ormancılar Birliği ...	414
Millet İçin Ormancılık	380
Meslekte Birlik	197

Bana sorarsanız uzunca bir zamandır süregelen bu durum bir sonuçtur: Özellikle

- √ ormancılığımızın nesnel koşulları; özellikle de kırsal nüfusun siyasal iktidarlara yönelimini kolaylaştıran kimi etkinlikleri, uygulamaları -ormancılık çalışmalarında öncelikle işlendirme, orman ürünü gereksinmesinin ücretsiz ve düşük ücretlerle karşılanması, ağaç kesme ve tomruklama işlerinde “vahidi fiyatla” çalışanlara sağlanan kimi ekonomik olanaklar vb-
- √ yine başta orman mühendisleri olmak üzere ormancı çalışanların toplumsal ve kültürel kökenleri;
- √ 1980’den, özellikle de 2000’den sonra popülist siyasal iktidarların niteliği;
- √ orman fakültelerindeki öğretimin içeriği ve yöntemi de

böylesi bir dönüşümü kolaylaştırmıştır.

**Seçimlere katılan “tarafra” adlarına dikkat eder misiniz lütfen: Sözelimi nelere, kimlere karşı neden ve nasıl bir “birlik”? Bu da yeni çıktı: “Millet İçin Birlik”; sanki “Millet İttifakı”nı çağıştırmak istemişler gibi, çok gülünç doğrusu; daha çok da acıklı; yazık, çok yazık !

*Yakup Kadri Karaosmanoğlu (Bütün Eserleri 1), Yaban, Birikim Yayınları, Baskıya Hazırlayan Atilla Özkırmı, Şubat 1977, İstanbul, Sayfa 148.

Ancak doğaldır ki her dönemde böylesi dönüşümlere, daha doğru bir söyleyişle dönüştürümlere karşı direnenler de olmuştur. Ne var ki, benzetme yerindeyse, “deplasmanda oynamak” her zaman zor olmuştur; hele bir de “hakem” karşı tarafın açık destekçisiyse... “Taraf” olmaması, karışmaması, en fazla “hakemlik yapması” beklenen (!) idare bir “tarafa”, daha açık bir söyleyişle yandaşlarına tüm kamu olanaklarıyla açıktan destek sağlamış, çoğu zaman “OMO maçlarının” berabere bitmesine bile olanak vermemiştir. Kısacası yine siyasallaşmış OGM (Orman Genel Müdürlüğü) hem merkez hem de taşradaki birimleriyle her dönemde “OGM’liğini” yapmış; “seçimleri kazanmıştır” (!). Anladığım şu: OGM yaptıklarının, yapmadıklarının genişletilmiş kamu yararına uygun, doğru, eksiksiz olduğuna güveniyorsa olası eleştirilerden neden bu denli çekiniyor -“korkuyor” mu deseydim acaba?--; eleştirinin bir anlamda “yanılgısavar” işlevini de görebildiğini hâlâ anlayamıyor mu? Mustafa Kemal Atatürk de söylemişti:

“Bütün ilerlemeler insan düşüncesinin eseridir. Fikrin serbest hareketi ise ancak kişinin düşündüğünü serbest olarak söylemek, yazmak ve verdiği karara göre her türlü teşebbüse girebilmek serbestisine sahip olmasıyla mümkündür.”

Bu konuda ben başka ne söyleyebilirim bilmem ki...

• Böyle bir OMO neleri nasıl yapmış, neleri yapmamış ya da yapamamıştır?

Siyasal iktidarların yandaşı olmayı içine sindirebilmiş bir OMO günümüzde artık siyasal iktidarın doğrudan ya da dolaylı, açıktan yahut üstü örtük olarak destekçisi meslektaşlarımızın, deyim yerindeyse “tekkesine” dönüşmüştür. Doğal olarak OGM de “ektiğini biçmiştir”. Bu süreçte, deyim yerindeyse “kimin kimi nasıl kullandığı” ise iyiden iyiye belirsizleşmiştir.

Öte yandan OMO, siyasal iktidarı kollayıcı çıkışlarının yanı sıra üyelerinin ekonomik ve demokratik hakların çeşitli yollarla kısıtlanması karşısında çoğunlukla sessiz de kalmıştır. Kimi meslektaşlarım bilse de bilmek istemese de, görmezden gelip “üç maymunları oynamayı” sürdürse de başlıcalarını anımsatacağım: OMO;

- √ ormancılık kuruluşlarının çeşitli dinci -“dindar” değil!- kesimlerin -“cemaatlerin”, “tarikatların” vb- “gücü gücüne yetenlerin” savaşım alanlarına dönüşmesi;
- √ ormancı çalışanların yer değiştirmesinde akıl dışı “rotasyon” uygulamasının tüm haksızlıklara karşın sürdürülmesi,
- √ ormancılıkta işgören yönetiminde uygulanmaması gereken tekniklerin başında gelen “performans değerlendirme” saçmalığıyla keyfiliklerin gözlerden kaçırılması,
- √ çalışanların ekonomik ve demokratik haklardan büyük

ölçüde yoksun olmasına yol açan sözleşmeli işlendirmelerin yaygınlaştırılması ve kalıcılaştırılması,

- √ yalnızca kimi özel durumlarda uygulanması gereken dikili ağaç satışlarının kurala dönüştürülüp yaygınlaştırılması,
- √ orman kadastro çalışmalarının orman ekosistemlerini ancak gezebildiği zaman ya da belgeselerde görebildiği denli tanıyan kişilerden oluşmuş “kadastro ekiplerince” de yapılması,
- √ “2B” uygulamalarına devam edilmesi,
- √ Anayasanın 169 ile 170. Maddelerine aykırı, çoğu durumda da “kişiye/kuruluşlara özel çok sayıda hukuksal düzenlemenin yapılması, bu düzenlemelerin sıkça değiştirilmesi,
- √ 6831 sayılı Orman Kanunu’nun daha çok “devlet ormanı” sayılan arazilerin özelleştirilmesi amacıyla yalnızca 2003-2020 döneminde 27 kez değiştirilmesi, on dolayında yeni ek maddenin getirilmesi;
- √ rastgele yerlerde çok sayıda orman fakültesi, yanı sıra, bölümlerin açılması; bu fakülte ve bölümlerimizdeki öğretimin günümüzün gereklerini karşılayamayacak duruma gelmesi;
- √ dışsatıma yönelik odun kökenli ürün üreten büyük ölçekli sanayi kuruluşlarına daha bol ve daha ucuza

hammadde sağlanması için orman ekosistemleri üzerinde hasat baskılarının artırılması,

- ✓ “bozuk devlet orman” sayılan yerlerin “özel ağaçlandırma”, “5 Bin Köye 5 Bin Orman Projesi” kapsamında “gelir getirici türler” * ya da “endüstriyel ağaçlandırmalarla” bir anlamda özel meyve bahçeleri ve ağaç tarlalarına” dönüştürülmesi;
- ✓ özellikle son iki yıl içinde İzmir’de, sonra da Akdeniz Bölgesinde yaşanan büyük orman yangınlarının önlenmesi ve söndürülmesi sırasında akıl almaz yönetsel yanlışlıklar ile donanım eksikliklerinin ortaya çıkması,
- ✓ “devlet ormanı” sayılan yerler ile buralardaki tüm ekosistemlerin devamlılığını sürdürebilmesini olanaksızlaştırılan madencilik, turizm, enerji, yapılaşma, çöplük vb elliye yakın alanda izinlerin alabildiğine yaygınlaştırılması;
- ✓ “orman” sayılan yerlerin içinde ve bitişiğindeki yaylalar ile yaylaklardaki kaçak yapılaşmaların para karşılığında yasallaştırılması;
- ✓ ormancı çalışanların neredeyse zorla “sarı sendikalara” üye edilmesi

* Tanrı aşkına, ne demek “gelir getirici türler”; öteki orman ağacı ve ağaççık türleriyle yapılan ağaçlandırmalar “gelir getirmiyor mu”; deyim yerindeyse “lâf olsun torba dolsun; neymiş, “Yapılan bu çalışmalarla devlet ormancılığından millet ormancılığına geçişin temeli” atılmış, “5 Bin Köye 5 Bin Orman Projesi ile orman köylüsü ile hasımdan ziyade hısımlı ilişkisi içinde bir iş birliği” oluşturulmuş. Ne denli oluşturulduğunu son olarak 2021 yılında Akdeniz Bölgesi’ndeki orman yangınlarında gördük.

vb olumsuzluklar karşısında, deyim yerindeyse “kılını bile kıpırdatmamış” ya da “kıpırdatmamıştır. Bu noktada aklınıza “- Peki ne yapmıştır?” sorusu gelebilir; onu da kısaca yanıtlamaya çalışayım:

OMO, ormancılığımızın özelleştirilmesinin açıktan ve koşulsuz destekleyicilerinden birisi olmuş, dahası, özelleştirilen ormancılık çalışmalarının alt yapısını hazırlama işlevini üstlenmiştir. Sözelimi, 2006 yılında çıkarılan 5531 sayılı **Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanunu**’nu hazırlamış, çıkarılmasını sağlamıştır. Ne yazık ki ormancılık kamu-

yunda bir “başarı öyküsü” sayılan bu yasa, özellikle genç meslektaşlarımızın “serbest ormancılık ve orman ürünleri bürolarının” çoğunlukla ekonomik ve demokratik haklarından yoksun “ücretli kölelerine” dönüştürülmesine katkıda bulunmuştur. Buna karşılık OMO neredeyse tüm varlığını bu sürecin pekiştirilmesini ve kalıcılaşmasına katkıda bulunmaya adanmıştır. Öyle ki, OMO, OGM’nin ihalelerini duyurulmasını, genç meslektaşlarımızın “amaca uygun” nitelikler kazanmasına yönelik eğitimler yapmayı bile kendisine iş edinmiştir. İlginçtir, orman fakülteleri kendi öğretimlerini ikincilleştiren bu “eğitsel” çalışmalar karşısında sessiz kalabilmiştir.

MESLEKİ GELİŞTİRME EĞİTİMİ YAPILACAKTIR	DANIŞMANLIK HİZMET ALIMI İHALELERİNDE DİĞER MESLEK MENSUPLARINA ÖDENECEK ÜCRETLER HAKKINDA DUYURU!	DANIŞMANLIK VE UYGULAMALI DANIŞMANLIK HİZMET ALIMI İHALELERİ HAKKINDA DUYURU!
DİKKİLİ AĞAÇ SATIŞLARINDA DANIŞMANLIK HİZMETLERİ HAKKINDA ÖNEMLİ DUYURU	DKMPGM DANIŞMANLIK HİZMET ALIMI İHALELERİ HAKKINDA DUYURU!	İHALELERE KATILACAK BÜRO VE ŞİRKETLERİN DİKKATİNE!
DANIŞMAN MÜHENDİSLERİN ÇALIŞTIRILACAK İHALELERDE TESLİM EDİLMESİ ZORUNLU OLAN BELGELER HAKKINDA DUYURU	DUYURU 22/MAYIS/2021 TARİHİNDE SERBEST YEMİNLİ MESLEK MENSUPLUĞU SINAVINA GİRECEK ADAYLARIN DİKKATİNE!	ÖZEL AĞAÇLANDIRMA MÜRACAAT DOSYALARI HAKKINDA DUYURU!
DUYURU III 2021 YILI EYLÜL AYI ÖZEL AĞAÇLANDIRMA MÜRACAATLARINA İLİŞKİN DUYURU	KİSMİ TEKLİFE AÇIK İCRA EDİLEN İHALELER HAKKINDA DUYURU!	*AMENAJMAN PLANLAYICILIĞI HAZIRLAMA EĞİTİMİ* İLE *AMENAJMAN PLANLAYICILIĞI YAZILI SINAVI* NA KATILACAKLAR BELİRLENDİ!
SAKARYA ETÜT-PROJE PLANLAYICILIĞI EĞİTİMİ VE SINAV DUYURUSU	 Ulusal Orman Emeklileri Uzmanlığı Eğitimi	DUYURU 22/05/2021 CUMARTESİ GÜNÜ ANKARA’DA YAPILACAK SMM SINAVINA KATILACAK SMM ADAYLARININ DİKKATİNE!

OMO'nun özenle kaçınması gereken bir başka tutum ise siyasal iktidar yandaşlığıdır. Ancak OMO, özellikle son dönemlerde, genel ve mesleksel kamuoyunu siyasal iktidarın beklentileri doğrultusunda oluşturma işlevini de üstlenmiştir. Örneğin OMO Yönetim Kurulu 2018 yılında gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde

"...vicdan sahibi ve aklıselim sahibi her fert ve camianın üzerine düşen büyük vazife, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde ve Cumhurbaşkanlığı yönetim sisteminde, Ülkemizi ve Milletimizi en güçlü yarınlara taşıyacak milli ve yerli kadrolara, Cumhurbaşkanlığına, 24 Haziran 2018 seçimlerinde destek vererek, Ülkemizin büyüme ve istikrarına DEVAM etmesi yönünde olmalıdır... TMMOB Orman Mühendisleri Odası Yönetimi olarak, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Liderliğini, güçlü Cumhurbaşkanlığı ve güçlü meclis ile birlikte, Ülkemiz ve Aziz Milletimizin bekası olarak görüyor ve desteklediğimizi kamuoyuna açıkça ilan ediyoruz."

açıklamasını yapabilmıştır *. Yapabildiğine göre benim de şu anımsatmayı bir kez daha yapmam "şart oldu": Hani Anayasamızın 135. Maddesine göre:

"Bu meslek kuruluşları, kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunamazlar."

idi? Bulunmuş işte... Anayasamızın aynı maddesinde bir de şu kural vardı anımsarsanız:

* OMO; "Aziz Milletimize ve Kamuoyuna Önemli Duyurulur", Kaynak: <https://ormuh.org.tr/post/kamuoyuna>, 6 Haziran 2018, Erişim 30 Ocak 2022.

"Amaçları dışında faaliyet gösteren meslek kuruluşlarının sorumlu organlarının görevine, kanunun belirlediği merciin veya Cumhuriyet savcısının istemi üzerine mahkeme kararıyla son verilir ve yerlerine yenileri seçtirilir."

"- Peki, son verildi mi?" dersiniz, hayır verilmedi. Bu durumu çok da yadırgamadınız sanırım; haklısınız ne yazık ki. Ortada işlenmeye devam edilen bir suç var; var ama ülkemizde Anayasamızın çoktandır "askıda" olduğu, yanı sıra, yargı organları da bu türden suçları "suç" saymadığı için olsa gerek, bu suç da işleyenlerin yanına kaldı. Daha ilginç, söylemek gibi olmasın, bildiğim kadıyla benim dışımda hiçbir meslektaşım bu açıklamaya açıktan bir tepki gösteremedi. "- Peki gösterebilseydi bir şey değişir miydi?" dersiniz, değişmezdi sanırım ama sorumlularına OMO'nun kimsenin babasının çiftliği olmadığı anımsatılabilir di belki. Biliyor musunuz; gerçekte bunun da yararı olabilir miydi emin değilim doğrusu. OMO yöneticiliğini bir araç olarak kullanma düşüncesi günümüzde de geçer akçe çünkü.

Öte yandan, OMO Genel Başkanı ise örneğin;

✓ 2019 yılında altıncıların Kazdağları'nda yol açtığı ekolojik yıkımdan sonra:

"Kaz dağlarında bir maden bölgesi bulunmuyor ve ağaç kesimi de söz konusu değil. Maden izni verilen yer, Balaban tepe Kirazlı mevkiindeki ormanlık bir arazi. Kaz dağlarına mesafesi ise yaklaşık

*kuş uçuşu 40 kilometre. Kaz dağları biliniyor diye ismi kullanılıyor. Başta TEMA olmak üzere bazı STK'lar bu işi, devletin kalkınmasına karşı algı oluşturmak için kullanıyorlar. Kaz dağlarında ağaç kesimi olmadığı gibi tahribat da söz konusu değil." ***

✓ 2021 yılında tüm Akdeniz Bölgesi orman yangınlarıyla kavrulurken;

*"Orman Genel Müdürlüğü ve ateş savaçısı orman mühendisi, memur ve işçilerimiz ve vatandaşlarımız bu noktada başarılı bir sınav vermişlerdir." ****

açıklamalarını yapabilmesi ise OMO'nun güvenilirliğini, dolayısıyla da meslektaş kamuoyunun saygınlığını yitirmesine yol açmıştır.

Öyle ki, tüm bunlar bir yana (!), örneğin;

✓ ormancılığımızın başta iklim değişiklikleri olmak üzere günümüzün, yanı sıra, yarınlarımızın gerekleri doğrultusunda yeniden yapılandırılmasına,

**Halime Kirazlı; "Salda olmadı Kazdağı verelim" <http://www.gercekhayat.com.tr/gundem/salda-olmadi-kazdagi-verelim/>; 12 Ağustos 2019; Erişim 24 Ocak 2022.

***Orman Mühendisleri Odası Genel Başkanı Hasan Türkyılmaz Açıklaması", Kaynak: <https://www.haberler.com/orman-muhendisleri-odasi-genel-baskani-hasan-14356073-haber/>; 26 Ağustos 2021. (Ancak Genel Başkan bu övgüden sonra şu öneride de bulunabilmiştir: "Devletimizin hava filosu envanterine, Türkiye ormanlarının arazi yapısının dağlık ve kırık olması nedeniyle, helikopter öncelikli olmak kaydıyla helikopter ve uçak alınması, Orman Genel Müdürlüğü'nün işçi, memur, mühendis açısından insan kaynağı açığının derhal ve ivedilikle giderilmesi gerektiği sonuçları net bir şekilde ortaya çıkmıştır." Deyimin tam anlamıyla "bu ne perhiz bu ne turşu" Huylandır; "gerektiğinde" hem perhiz yapıyor hem de turşu yiyebiliyorlar!. Kullandıkları deyimle söyleyeyim: Böylesi davranışlar "fitratlarında" var çünkü.

√ büyük bir olasılıkla yakın bir gelecekte gündeme gelebilecek “yeni” anayasa kapsamında ormancılığımızın nasıl yer alması gerektiğine,

ilişkin görüş ve önerin geliştirilmesine yönelik çabalara da gerektiğince girmemesi OMO’nun bu olumsuz durumunu pekiştirmektedir.

Tüm bunlara karşın OMO 48. Dönem Genel Merkezi Yönetim Kurulu görevini üstlenmiş “Birliğe Çağrı Grubu”nun şube genel kurullarında da dağıttığı “**Orman Mühendisleri Odası Birliğe Çağrı Grubu 2022-2023 Dönemi Seçim Bildirisi**”ni bir incelemenizi dilerim. Şimdi özellikle bu “grubu” destekleyen meslektaşlarıma soruyorum: Tanrı aşkına, bu bildiriye okudunuz mu; okumadıysanız eğer oyunuzu nasıl kullandınız; buna “seçmek” değil “koşulsuz biat etmek” denir, ki bu da “kapıkulu” olmayı içine sindirebilmişlere özgü bir tutumdur !

“- Peki, tüm bu olumsuzluklar OMO şube ve genel merkez genel kurullarında gerektiğince tartışılıyor mu?” Edindiğim bilgilerden hareketle söylüyorum; hayır, en azından çoğunlukla tartışılmıyor ! Tartışmak;

- √ örgütlülük bilinci,
- √ sorumluluk duyabilme yeteneği,
- √ istek,
- √ yürek,
- √ bilgi

gerektirir çünkü. Peki, günümüzde kaç meslektaşımız bu özelliklere sahiptir sizce? Yanı-

tınızı verirken lütfen “elinizi vicdanınıza koyun” ve

- √ yerleşik söylemle, “bindirilmiş kıtaların bir eri” olmayı içine sindirebilenlerin çokluğu;
- √ kimi şube genel kurullarında önceki yönetim kurullarının çalışma yazanaklarının üyelerine genel kurul öncesinde sunulmamasını;
- √ seçime katılan kimi “taraf-ların” seçildiklerinde neleri kimlerle nasıl yapacaklarına ilişkin somut bilgilerin -“çalışma programlarının”- sunulması yerine “havanda su dövmeyi” çağrıştıran sözlere yer vermesini; kimi tarafların ise böyle bir “zahmete” bile katlanmamasını;
- √ üyelerin çoğunluğunun görevdeki yöneticilerin çalışma yazanakları -“çalışma raporları”- ile adayların çalışma izlencelerinin -“programlarının”-, görüş ve önerilerin sunulup tartışılması gereken ilk günlük toplantıya hiç katılmamasını;
- √ genel kurulların ilk güne katılanların ise yine çoğunluğunun hiçbir tartışmaya katkı yapmadan izlemekle, sırası gelince de oyunu kullanmakla yetinmesini de

göz önünde bulundurmanızı dilerim. Oysa “karşıt” olarak belledikleri “taraflardan” birisinin seçim bildirgesinde şu görüşlere yer verilmiştir *:

* Çağdaş – Demokrat Orman, Orman Endüstri ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisleri 2022 Yılı Seçim Bildirisi.

“Genç meslektaşlarımızın kamuda istihdamında fırsat eşitliğini ortadan kaldıran sözlü ve uygulama sınavına derhal son verilerek KPSS puanına göre atama yapılmalıdır. Meslektaşlarımız sosyal güvenceden yoksun “sözleşmeli mühendis” olarak değil devletin asli memuru (**“kadrolu mühendis”**) olarak işlendirilmelidir.

Meslektaşlarımız kamuda bürolar aracılığı ile **“danışman mühendis”** adı altında hiçbir yetki ve sorumluluk verilmeden verimsiz ve ötekileştirici işlendirilme yöntemi yerine ihtiyaç duyulan alanlarda **“sosyal güvenceli”** olarak doğrudan kamu kurumu tarafından çalıştırılmalıdır.

Fakültelerin ilgili bölümlerinden mezun olup 5531 sayılı yasaya tabi tutularak SMM (Serbest Meslek Mensupluğu) sahibi olabilmek için bir ormancılık bürosunda **“Stajyer Orman Mühendisi”** sıfatıyla sosyal güvencesiz, çoğu kez ücretsiz olarak çalışmak zorunda bırakılan mühendislerin staj dönemlerini **kamuda** sosyal güvenceli olarak geçirmeleri için gerekli olan yasal düzenlemeler acilen yapılmalıdır.

Serbest çalışan orman endüstri ve ağaç işleri endüstri mühendisleri meslektaşlarımız 5531 sayılı yasadaki doğan mesleki hakları halen diğer mesleki disiplinler tarafından işgal edilmiş durumdadır. Bu meslektaşlarımızın hakları yasal yaptırımlarla güvence altına alınmalıdır.”

Bu bildiriye kaç meslektaşımız okumuş; okuyan aklını ve vicdanını tutsak etmemiş, önyargısız

kaç meslektaşımız şöyle düşünmüştür acaba:

“- Ben bu istemlere neden ve nasıl karşı olabilirim ki?”

Bilmiyorum.

- **Ancak OMO, kimi dönemlerde gerçekten “kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu” olabilmiştir !**

OMO’nun tüm kısıtlarına, OGM’nin dışlayıcı, kimi dönemlerde açık baskıya dönüşen engellemelerine karşın ormancılığımızın gelişmesine, “devlet ormanı” sayılan yerlerin korunması ve kamu yararına yönetilmesine katkıda bulunan önemli çabaları da olmuştur. Özetliyorum: * OMO;

- √ 1950 yılında Demokrat Parti’nin, 1960-1980 döneminde başta Adalet Partisi olmak üzere “Milliyetçi Cephe”nin, 1980’li yıllarda Anavatan Partisi’nin, 2000’li yılların başında Adalet ve Kalkınma Partisi’nin “devlet ormanı” sayılan yerler ile devlet ormancılığı düzenine yönelik olumsuz girişimlerini önleme çabalarına girmiş, çoğunda da başarılı olmuştur;
- √ 6831 sayılı Orman Kanunu ile 1961 Anayasasının 131. Maddesi başta olmak üzere pek çok hukuksal düzenlemenin hazırlanma sürecine katılarak, meslek kamuoyunu çalışmalara katılımını ve bilgilendirilmelerini sağlayarak olumsuzluklarının en

aza indirilmesine katkıda bulunmuştur;

- √ özellikle 1970’li yıllarda “Milliyetçi Cephe” yanlısı olmayan orman mühendisleri üzerinde yoğunlaştırılan baskılara dirençle karşı durmuştur; ekonomik ve demokrat hakları gasp edilen üyelerine yargısal destek sağlamıştır;
- √ Dünya Bankası’nın önerisi ve parasal desteğiyle Antalya’da kurulması öngörülen tümleşik kereste+selüloz+kraft kağıdı fabrikasının yer seçiminin orman ekosistemleri ile ormancılığımız üzerinde yaratabileceği baskıları kamuoyuna açıklamış, kamuoyunun da tepkisi üzerine tesisin Antalya’da kurulmasını önlemiştir **;
- √ özellikle 1960 ve 1970’li yıllarda düzenlediği “teknik kongrelerle” başta ağaçlandırmaya ve “orman köylülerinin kalkındırılması” olmak üzere çeşitli alanlarda teknik ormancılık çalışmalarının gündemine yeni yaklaşımların, hedeflerin ve uygulamaların getirilmesine, yanı sıra, çok sayıda kongre, sempozyum, panel vb etkinlikler gerçekleştirilerek meslektaşların bilgi ve deneyim kazanmalarına önemli katkılarda bulunmuştur;
- √ “yaş sınıfları” tekniğinin yaygınlaştırılması ile “hızlı gelişen tür ağaçlandırmaları”, “ormanlarımızın rehin edil-

mesi” karşılığında yürütülen dış kaynaklı büyük projeler vb yaklaşımların yol açabileceği olumsuzluklar konusunda meslek kamuoyunu bilgilendirmiş ve uyarmıştır;

- √ orman amenajman heyetleri ile orman kadastro komisyonlarının taşraya taşınmasını, çalışma düzenlerinin bozulmasını uzun süre geciktirmiştir;
- √ siyasal iktidarın 2000’li yılların ilk yarısında gündeme getirdiği ünlü “İkiBe Meydan Savaşı”nda seksen dolayında demokratik kitle örgütünün oluşturduğu “Ormanlarımızı Sahip Çıkalım Birliği”nin (OSB) çabalarına katılmış; OSB olarak başta Cumhurbaşkanlığı Sayın Ahmet Necdet Sezer olmak üzere çeşitli düzlemlerde gerçekleştiği etkinliklerle siyasal iktidarın “hevesinin kursağında kalmasına katkıda bulunmuştur” ***;
- √ yeni orman fakülteleri ile bölümlerin ormancılığımızda gerçekçi ve uzun dönemli teknik işgören gereksiniminin niteliği ve niceliği belirlenmeden açılmasına ısrarla karşı çıkmıştır;
- √ orman işletme müdürlükleri “orman bölge şeflikleri” sorumluluk alanlarının daraltılması, iş yüklerinin azaltılması vb sorunlarının

* OMO’nun yönetsel organlarında hiçbir karışık almadan görev üstlenen, çalışmalarına katkıda bulunan; bu nedenle çeşitli dönemlerde siyasal iktidarlar ile uzantısı meslektaş bürokratların “analarından emdikleri sütleri burunlarından getirdikleri” meslektaşlarımızdan yitirdiklerimizi saygıyla anıyor, yaşıyanlarına da içtenlikle teşekkür ediyorum.

**Silifke-Taşucu’nda kurulan bu tesisin ham madde odun gereksiniminin karşılanabilmesi için kızılçam orman ekosistemlerinde idare sürelerinin yüksek oranlarda kısaltılması önlenmiştir. Bilindiği gibi tesis 2000’li yıllarda özelleştirilmek üzere kapanmış; arazisi önce “turizm bölgesine”, en sonundaysa “serbest bölgeye” dönüştürülmüştür

***Ancak siyasal iktidar, “2B arazilerini” satmak için Anayasayı değiştirmeye kalkmış, bunu da başaramayınca başta Anayasasının 169 ile 170. Maddeleri olmak üzere çeşitli hukuksal düzenlemelerle çelişen yeni yasal düzenlemeler yapmış; en sonunda da 2012 yılında Anayasanın söz konusu maddelerine tümüyle aykırı olan 6292 sayılı yasa çıkarak “muradına ermiştir”.

çözümlemesi için çeşitli girişimlerde bulunmuştur;

- ✓ meslek kamuoyunun demokratikleşmesine, ormancılığımızda bölgesel sorunların öne çıkarılmasına katkısı olabilir gerekçesiyle şube düzenine geçilmesini sağlamıştır.

Bu noktada bir gerçek daha göz önünde bulundurulmalı bence: Ormancılığımız, içinde bulunduğu toplumsal, kültürel ve ekonomik koşullar nedeniyle siyasal amaçlarla da kullanılabilir büyük olanaklara sahiptir. Bu nedenle her zaman özellikle popülist siyasal partilerin göz ardı edemedikleri bir "fırsat alanı" olmuştur. Özellikle sağ popülist siyasal iktidarlar "devlet orman" sayılan araziler ile devlet ormancılığı düzeninin olanakları nedeniyle ormancılığımızı bir anlamda "arka bahçe" olarak değerlendirmeye çabalamış, ne yazık ki çoğunlukla da başarılı olmuştur. Dolayısıyla OMO genel kurulları, bu dönemde de olduğu gibi, çoğunlukla sağ siyasal iktidarların çeşitli baskısı altında kalmıştır.

Öte yandan, OMO'da gerekenleri gerektiği gibi yapma çabasındaki yöneticilerin ne yazık ki geleneğe dönüşmüş olumsuz bir yazgıları -"makûs talihleri"- vardır: Özellikle siyasal iktidarın yandaşı değilse eğer göreve seçildikleri andan sonra çoğunlukla yapayalnız kalır. Onlara oy verenlerin çoğu, neredeyse "bizden bu kadar" tutumuyla bir dahaki seçime değin ortalıkta görünmez. Böyle olmasına karşın OMO yöneticisi yapılmış meslektaşlarımız çabalarını siyasal iktidarların

akıl almaz baskılarına, kısıtlamalarına, çeşitli olanaksızlıklara karşın "bir avuç" meslektaşımızın da destekleriyle tümüyle gönüllü olarak yürütmüştür. Bu nedenle ben onları "mesleğimizin adsız yiğitleri" sayıyorum.

• OMO şubeleri ile genel merkezin böylesi genel kurulları neye, kimlerin işine yanyor?

"- Artık hiçbir şeye yaramıyor!" diyeceğim ama bu söylemle "Odacı" ve destekçisi meslektaşlarıma "haksızlık" etmiş olacağım. Çünkü OMO şube ve genel merkez genel kurulları günümüzde daha çok, sözgelimi;

- ✓ özellikle OGM'nin üst düzey yöneticilerinin yaptıkları yönetsel ve teknik yanlışlıkların, siyasal iktidarın ve uzantısı "memurların" keyfi uygulamalarının "hesabının sorulmasının" ötelenmesi,
- ✓ siyasal iktidarın ormancılığımızın olanaklarını popülist amaçlarla rahatlıkla kullanabilmesi,
- ✓ genişletilmiş kamusal yolların ençoklanması yerine ormancılığımızın siyasal iktidarın, dolayısıyla yandaşı yatırımcıların "arka bahçesi" işlevi görmesinin gözlerden kaçırılması,
- ✓ çağdışı bir dünya görüşünün ormancılığımızda da yaygınlaşması, egemen olması,
- ✓ var olan, yanı sıra, yeni görev alabilecek OMO yöneticilerinin çeşitli ortamlarda önemsenmesi, daha açık bir söylemle "adamdan sayılması",
- ✓ bilgi ve deneyim birikimleri

yetersizlerin* "reklamlarını" yapabilmesi,

- ✓ belirli nedenlerle üst düzey yöneticisi olabilmiş -"yapılmış"- yandaşlarının yaptığı yanlışlıkların, teknik ve yönetsel usulsüzlüklerin, yanı sıra, haksızlıkların üstünün örtülmesi,
- ✓ ormancılığımızda "sanı sendikaların" yer edinebilmesi, üye sayısı olarak çoğunluğu oluşturabilmesi,

vb "işlere" yanyor ya, daha ne olsun...

N'olacak, n'apılmalı şimdi peki? **

Büyük bir olasılıkla genel kurullara katılan meslektaşlarımızın çoğunluğu

"-Haydi bana eyvallah; iki yıl sonra yine görüşürüz!"

diyerek geldiği ya da getirildiği yörelerdeki birimlerine dönecek. Güle güle dönsünler. Çok merak ediyorum: Acaba oylarını "Birliğe Çağrı Grubuna" veren yaklaşık altı bin meslektaşımızın kaç, görevini gerektiği gibi yapmanın erincini -mutluğunu- du-

* Bu üst düzey yöneticilerden birisinin "karşı ateş" tekniğini uygulamaya kalkışması orman yangının büyümesine yol açmış; bir başka üst düzey yöneticisiyse, deyimim tam anlamıyla "istemem yan cebime koy" dercesine "Bizim hava gücümüz iyi ama bu tür destek vermek isteyen ülkeleri de kıramıyoruz" demesinden hemen sonra da "İran 1 uçak ve 2 helikopter ile destek verdi. Azerbaycan 1 helikopter ve 53 araçlık bir kara ekibiyle şu an yangın bölgesine ulaşmak üzere. Ukrayna 3 uçakla destek verdi. Rusya'dan da 5 uçak ve 3 helikopter geldi." açıklamasını yapabilmektedir. Yangınları söndürme çalışmalarını helikopterden yönetmeye çabalayan her nasılsa (!) milletvekili olabilmış eski bir üst düzey yöneticinin yerdeki yangın söndürücülerine "Beni takip edin!" komutunu vermeye kalkışması vb gülünç ötesi durumlar olağanlaşmıştır.

** Bu bağlamdaki değerlendirmeleri tüm şubelerin genel kurulları bittikten sonra yaptım; kim bilir, önümüzdeki dönem boyunca "uyku ya yatılmamasına" katkıda bulunabilir.

yumsayacak? Tamam oylarını kullanmış, “seçime” -“genel kurula” değil, yalnızca “seçime”!- katılıp özgür (!) iradeleriyle oy verdikleri taraf “seçimleri” kazanmıştır. Böylece kendilerini “kutsal görevlerini” yerine getirmiş “azizler” -yoksa “havariler” mi demem gerekirdi?- sayabilir, dahası, bu sonuçtan mutlu da olabilirler. Olsunlar. Bu vesileyle Genel Müdürlüğü, orman bölge ile orman işletme müdürlerini de kutlamak gerek, haklarıdır (!). Ne demişti Karl Marx; “Cehenneme giden yollar iyi niyet taşlarıyla döşelidir.”

Öte yandan, onlar bir yana, seçimlerde kullanılan oyların dörttebirini bile alamayan “karşıt taraflar” şimdi ne duyumsuyor acaba? Sözgelimi, “makus talihlerini” bu kez de yenememelerinin nedenlerini sorguluyor olabilir mi? Duyduğuma göre, evet; sorgulayanlar varmış. Ancak onlar, öncelikle ve ağırlıkla

- “- Özel olarak çağırmamıza karşın Genel Kurula kimler katılmadı?”
- “- Hangi ‘grupçuk’, kim Genel Kurul hazırlık çalışmalarına yeterince katkı koymadı?”
- “- Görece düşük oy alan adaylarımızı kimler sildi acaba?”

vb soruları yanıtlamaya öncelik vermiş. Doğruysa eğer bu yanlış, çooook yanlış bir yaklaşım. Bence; öncelikle yanıtlanması gereken sorular, “bizler” geçtiğimiz dönem boyunca;

- “- Neleri kimlerle nasıl ve ne denli yapabildik, yanı sıra, yapamadık?”
- “- Meslektaşlarımızla ne denli iletişim kurabildik?”

- “- Meslektaşlarımız arasındaki iletişimi, dayanışmayı ne denli sağlayabildik?”

vb olmalı. Ne var ki bu da yetmez; böylesi sorulara verilebilecek yanıtlardan hareketle;

- √ birlikte çalışma ilkelerinin belirlenmesi,
- √ önümüzdeki çalışma dönemi boyunca nelerin ne zaman nasıl yapılacağını içeren bir çalışma izlencesinin -“programının”- hazırlanması,
- √ çalışma izlencesinin yaşama geçirilmesi amacıyla olabildiğince geniş tabanlı ve demokratik çalışma kollarının oluşturulması,
- √ üretilen görüş ve önerilerin meslektaşlarla paylaşılması için internet olanaklarından yararlanılması

da gerekir.

“- Çooook zor!” diyorsunuz değil mi, haklısınız; zor, zor ama hiç de olanaksız değil.

Kısacası Değerli Meslektaşlarımız...

“Bindik bir alamete gidiyoruz kıyamete...”! Ormancılığımızdaki bu gidiş de “gidiş” değildir bence. Bir kez daha anımsatıyorum: OMO Genel Merkezi ile şubeleri;

- √ tümüne yakını devlet mülkiyetinde olan orman ekosistemleri gibi kamusal varlıkların genişletilmiş kamu yararı doğrultusunda yönetilmesini,
- √ bu amaçla sağlanan kamu kaynaklarının verimli kullanılmasını,

- √ onbinlerce ormancı çalışanın ekonomik ve demokratik haklarının kollanması ve genişletilmesini

kamu adına denetleme, bu doğrultuda öneriler geliştirme işlevini görmesi gereken “kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşudur”. Her karar ve uygulamasında bu doğrultuda davranması anayasal bir zorunluluktur. Yönetişel organlarında “hasbelkader” görev üstlenebilmişler kim olursa olsun, bu zorunluluğun gereklerini yerine getirmesine çaba göstermelidir. Niteliği, konumu ne olursa olsun hiçbir kuruluş ya da kişi bu gereğin yerine getirilmesini engelleyemez; engellemeye kalkışırsa “anayasa suçu” işlemiş olur.

Öte yandan,

- √ OMO, “vesayet altına alınmaz !”
- √ OMO şu ya da bu “cemaatin” tekkesine dönüştürülemez !
- √ OMO hiçbir kişi ya da “grubun”, deyim yerindeyse “başının çiftliği” olamaz !
- √ OMO herhangi bir siyasal iktidarın yandaşı gibi davranamaz !

Tüm bu olumsuzluklar OMO’da da yaşanıyorsa eğer sorumlusu, öncelikle böyle olmasını gerçekten istemeyip de gereğini gerektiği gibi yapmayanlardır, yapamayanlardır, benimdir, sizsiniz ! Bu nedenle ben diyorum ki OMO’nun genel kurullarında ama daha çok da genel kurul sonrasında her üyenin öncelikle ve ağırlıkla yapması gereken OMO’nun böylesi olumsuzluklardan arındırılması için uğraş vermesidir; gerisiyse “teferruat”!

Bilmiyorum, anlatabildim mi!

Ankara ve Yakın Coğrafyasında Menengiçler

2. BÖLÜM

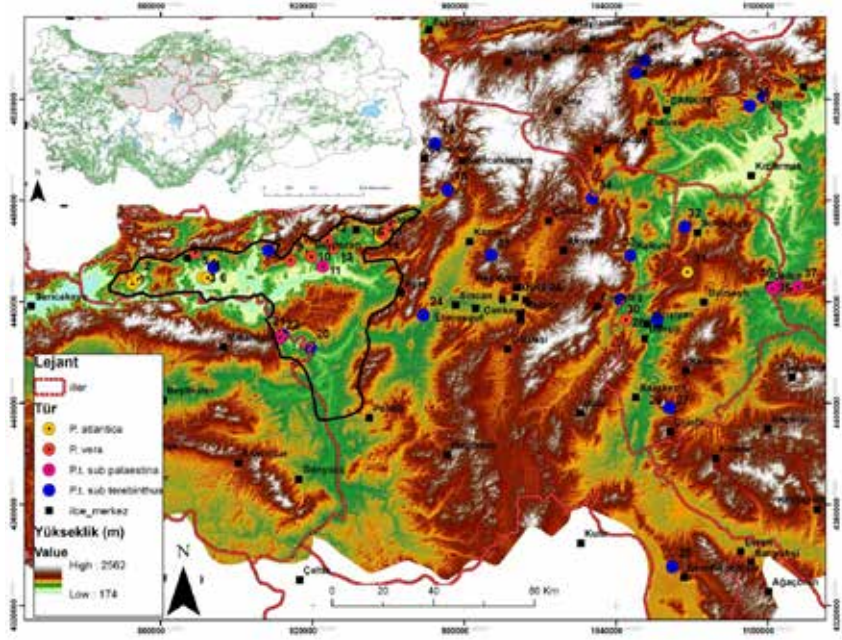
Rasim Remzi DOĞAN - Orman Yüksek Mühendisi, rasimremzidogan@gmail.com

Kızılırmak Havzasında:

Kızılırmak havzası denilince; Ankara, Kırıkkale ve Çankırı illeri sınırları içerisinde geçen Kızılırmak vadisi ile Terme Çayı, Acıçay, Uludere ve Balaban Çayı gibi bazı yan kolların yağış havzaları ifade edilmektedir.

Ankara ili Elmadağ, Kalecik ve Çubuk ilçeleri, Kırıkkale ili merkez, Keskin, Balışeyh, Sulakyurt, Yahşihan, Delice ilçeleri ile Çankırı ili Merkez, Korgun ilçeleri sınırları içerisinde 17 noktada değişik amaçlar ile yapılan arazi incelemeleri ve flora tez çalışmalarında *Pistacia* cinsinden; *Pistacia atlantica* Desf. *Pistacia terebinthus* subsp. *terebinthus*, *Pistacia palaestina* ve aşılı *Pistacia vera* (Antep fıstığı) tespitinde bulunulmuştur.

Kırıkkale Keskin ilçesi Bağrek (Böğrek) dağındaki menengiçlerden tespitini yaptığım ağaççık 1.347 metre rakım ile en yüksek rakımda rastladığım menengiç olmuştur (Şekil 10, nokta 26), (Şekil 13 ve 14). Kalın tı bozuk meşe meşceresinin üst kenarında kuzeydoğu bakıdadır. Aynı alanda KIRÇEV (2019) tarafından tespit edilen bir başka birey ise 1.303 metre rakımda güneybatı bakıdadır (Şekil 10, nokta 27). Kırıkkale çanağı içerisinde yeşil kuşak içinden gelen kuru dere kenarında tespit ettiğim menengiç, yaklaşık 820 metre rakımdadır (Şekil 10, nok-

Şekil 10. Menengiç ağacının yayılış yerleri ve aşılı Antep fıstığı yetiştirmeye uygun iklime sahip olduğu düşünülen alanların yükselteleri

ta 29). Yahşihan ilçesi Kılıçlar beldesindeki Antep fıstığı aşılı menengiçler bahçe içinde yaklaşık 750 metre rakımda tespit edilmiştir (Şekil 10, nokta 28) (KIRÇEV 2021; Doğan vd. 2014).

Ankara Elmadağ ilçesi Kayadibi köyünde menengiçlerin köy civarında olduğu öğrenilmiştir (Şekil 10, nokta 30). Kalecik merkezine yakın Uludere havzasındaki yerler ise ağaçlandırılmış şehir mezarlığı içerisinde Yaklaşık 770 metre rakımdadır (Şekil 10, nokta 33). Ayrıca, Kalecik'te aşılı Antep fıstığı da vardır. Çubuk ilçesi Oyumuğde köyü yakınında Kızılırmak'ın kuzey yan kollarından

Terme Çayı havzasında genişlemiş alüvyonlu kuru çay yatağında 836 metre rakımda tespit edilmiştir (Şekil 10, nokta 34) (Şekil 11 ve 12) (Doğan vd. 2014).

Karagüney dağları üzerinde Sulakyurt ilçesi yakınında doğu bakıda kalın çaplı menengiç yaklaşık 1.000 metre rakımdadır (Şekil 10, nokta 32) (Özcan, 2020).

Hıdırşeyh köyünde 1000-1150 metrede az sayıda menengiç bulunmaktadır (Şekil 10, nokta 31) (Dönmez, 2002).

Delice ilçesi merkezi civarında 650 metrede (35), Sanyaka köyü civarında, 1000-1150 metrede

step alan (37), Baraklı köyü Gavur deresi 680 metrede taşlı yamaçlarda tespit edilmiştir (Şekil 10, nokta 36) (Böke,2005).

Çankırı İli Korgun ilçesi civarında ve mücavir Dikenli köyünde münferit veya kümeler halinde menengiçler 980-1.100 metrelerde, volkanik kökenli kayaların oluşturduğu topraklar üzerinde bulunmaktadır (Şekil 10, nokta 40, 41) (Doğan vd. 2014; Ulaş, 2020).

Kırıkkale ili sınırları içerisindeki menengiç ağaçları kısmen şahıs arazilerinde kısmense bozuk ormanlık alanlar içerisinde bulunmaktadır. Genelde seyrek ve az sayıdadır. İçlerinde kalın çaplı az sayıda bireyler vardır. Bu ağaç veya ağaççıklar Sulakyurt, Delice ilçelerinde çok az sayıda seyrek olarak bulunurken; Çankırı tarafında iki ayrı sahada daha fazla sayıda ancak, saha bazında seyrek veya kümeler halinde bulunmaktadır. Elbette detaylı arazi taramaları sonucunda daha çok bireye rastlanabilir.

Menengiç, haritadan da anlaşılacağı gibi Kızılırmak havzasında 1.347 metre ile Keskin Bağrek dağında en üst rakımda bulu-

nurken Çankırı Ünür ve Beştut köyleri civarında 700 metrelere inmektedir. Güney ve doğu bakılarda biraz daha yükseklerle çıkarken kuzey ve batı bakılarda daha aşağı rakımlara inebilmektedir. Ortalama 1.100 metre altında yayılış gösterdiği kabul edilebilir. Çankırı merkez bahçelerinde de aşılı Antep fıstığı görülmüştür (Şekil 10, nokta 38,39) (Ulaş, 2020).

Kızılırmak havzasında bulunan menengiç ağaçlarının ana kaya veya toprak tipi ayrımı yapılmadıkları görülmektedir. Bağrek dağında volkanik granit ana kayanın oluşturduğu toprak üzerinde yaşarken Çankırı Ünür ve Beştut köyleri civarında kum taşlarının üzerinde de görülebilmektedir.

Menengiç ağaçlarının kıyıda köşede kalmaları, yüzlerce yıldır devam eden insan kaynaklı tahribatların bir sonucudur. Doğal yollardan nesillerini devam ettirememelerinin önemli bir sebebi de, bir cinsli iki evcikli olmalarıdır. Dişi ve erkek çiçeklerin ayrı ağaçlarda bulunması, tahribatlar ile bu dengenin bozulması neticesinde çiçek tozlaşması yapamamış olmaları, azalma-

sında etken olduğu değerlendirilebilir. Ormanların tahrip edilmediği, doğal halde bulunduğu, **kurakçıl park tipi ormanlarda** eski çağlarda menengiçlerin geniş alanlarda daha çok sayıda seyrek, küme ve gruplar halinde bulunduğunu söyleyebiliriz. Arazi gezilerimde ormanlık alanlar içerisinde bölme bazında çoğunlukta olduğu görülmüştür. Menengiçlerin kuvvetli bir ışık ağacı olması, diğer ağaçların yaşayamadığı çakıllı, taşlı yerlerde uzun kuraklıklara dayanma kabiliyeti, boy büyüme enerjilerinin benzer niteliği ile kendisi gibi ışık ağacı olan meşe-ardıç birliğinin bulunduğu alanlar içerisinde de ara birey olarak bulunmasına olanak vermektedir. Menengiçler, Kızılırmak havzasında ağırlıklı olarak tüylü meşe ve ardıç yetişme muhiti içerisinde. Elbette bazı yerlerde yükselti ve bakıya bağlı olarak karışımında; saçlı meşe, mazi meşesi, karaçam da bulunabilmektedir.

Ankara, Çankırı ve Kırıkkale coğrafyasında menengiç ağacının Etnobotanik yönü ile faydalanma olanakları fazla bilinmemektedir. Çankırı Ünür ve

Şekil 11 ve 12. Oyumiğde köyü /Çubuk /ANKARA

Şekil 13 ve 14. Bağrek (Böğrek) dağı kalıntı ormanı. Keskin/KIRIKKALE

Beştut köylerinde taze meyveleri kavrulup yenildiği, şekerli şurubunun yapıldığı, Korgun ve Dikenli köylerinde adının bile bilinmediği köylülerle yapılan görüşmelerde anlaşılmıştır. Beypazarı yöresinde taze meyvelerinin yenilmesinin yanında, üzerine Antep fıstığı aşıladığı yakın yıllara kadar kesilerek yakacak odun olarak tüketildiği ifade edilmiştir (Ulaş, 2020).

Tuz Gölü Havzasında:

Tuz Gölü havzasında, Ankara Şereflikoçhisar ilçesi merkezine çok kısa mesafede göle bakan güneybatı bakıda, alt yamaçlarda 1.005 metrede çalı görünümünde menengiçler tespit edilmiştir (Şekil 15 ve 16) (Şekil

10, nokta 25). Jeolojik olarak kuvaterner döneminde sedimenter kayalar üzerinde yamaç molozu, alüvyon yelpazesi vb. den oluşan topraklar üzerindedir (Doğan vd. 2014).

Yağış havzalarında biyoiklim:

Bir bölgenin iklimini belirlemek için coğrafi ve biyolojik bir çevre içerisinde gerçekleştirilmiş meteorolojik rasatlar yorumlanır. Bu sebeple araştırma alanının iklimini tanımlamada bölgeye en yakın 3 meteoroloji istasyonuna (Ankara, Nallıhan, Beypazarı) ait veriler Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden, Kırıkkale ve Çankırı İklim ve Biyoiklim değerleri flora çalışmalarından alınmıştır.

Akdeniz iklimi, fotoperiyodizmi günlük ve mevsimlik olan, yağışları soğuk veya nispeten soğuk olan mevsimlere toplanmış, kurak mevsimi yaz olan ve **bu yaz kuraklığı maksimum bir yaz sıcaklığı ile uyuşan tropikal dışı iklimdir**. Vejetasyon açısından bu iklimin en göze çarpan özelliği az çok belirgin fakat daima mevcut olan kurak devrenin bulunması ve bu devrede yüksek sıcaklıkla beraber görülen çok az miktardaki yaz yağışıdır.

Tablo 2'ye göre çalışma alanı için Nallıhan S değeri 1.3; Beypazarı S değeri 1.8; Ankara S değeri 1.96 olarak hesaplanmıştır. S değerinin bütün istasyonlarda da 5'ten küçük olması Akdeniz ikliminin bölgede etkili olduğu-

Şekil 15 ve 16. Şereflikoçhisar/ANKARA

Tablo 2. Kızılırmak ve Sakarya nehir havzalarında iklim özellikleri

Araştırma Bölgesi	Rakım (m)	Yağış (mm)	Max. Sıc. (°C)	Min. Sıc. (°C)	Kuraklık İndisi (S)	Yağış-Sıcaklık Emsali (Q)	Yaz Ayları Yağış Miktarı (PE)	Yağış Rejimi	Biyoiklim Tipi
Ankara	891	388.1	30.4	-3.3	1.96	40.2	59.2	I.K.S.Y	Yarı kurak kışı çok soğuk Akdeniz iklimi
Nallıhan	650	324.3	31.4	-2.7	1.3	33.1	42.1	K.I.S.Y	Yarı kurak kışı soğuk Akdeniz iklimi
Beyşehir	682	406.2	32.1	-1.9	1.8	46.7	57.6	K.I.S.Y	Yarı kurak kışı soğuk Akdeniz iklimi
Kırıkkale	725	361	30	-3	1.7	38.5	51	I.K.S.Y	Yarı kurak alt soğuk Akdeniz iklimi
Çankırı	751	405	30.9	-4.2	2.39	40.25	73.2	I.K.S.Y	Yarı kurak alt çok soğuk Akdeniz iklimi
Yağış rejimi tipi	KIŞ- İLKBAHAR- SONBAHAR-YAZ = K.I.S.Y İLKBAHAR- KIŞ-SONBAHAR-YAZ = İ.K.S.Y AKDENİZ YAĞIŞ REJİMİNİN 1. TİPİ AKDENİZ YAĞIŞ REJİMİNİN 2. TİPİ								

nu gösterir. Ayrıca, yağış rejimi tipi Nallıhan ve Beyşehir’nde: Doğu Akdeniz yağış rejiminin 1. tipiyken Ankara da; Doğu Akdeniz yağış rejiminin 2. Tipi görül-mektedir (Tablo 2). (Ulum 2010).

Emberger’in Akdeniz ikliminin katlarını ve genel kuraklık derecesini tayin etmek için önerdiği formüle göre;

$Q < 20$; $P < 300$ mm: Çok kurak Akdeniz iklimi,

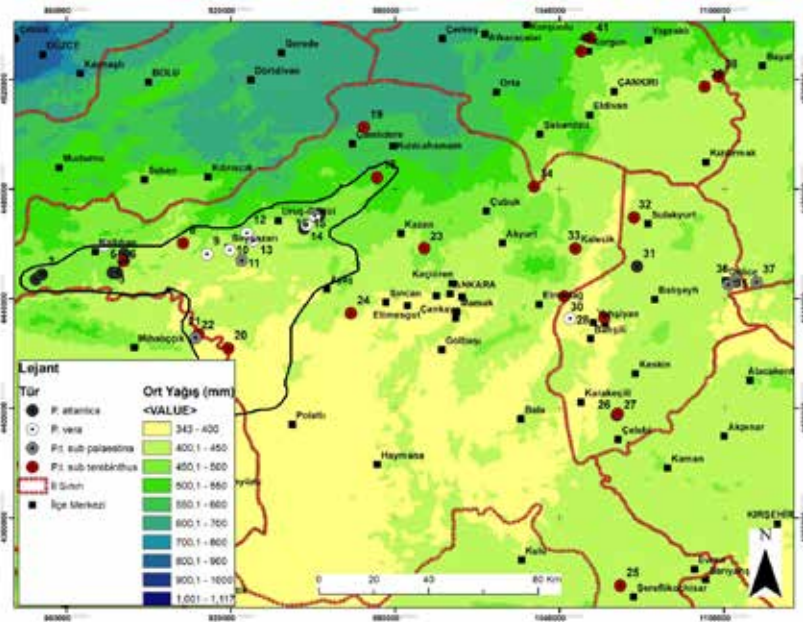
$Q = 20 - 32$; $P = 300-400$ mm: Kurak Akdeniz iklimi,

$Q = 32 - 63$; $P = 400 - 600$ mm: Yarı kurak Akdeniz iklimi,

$Q = 63 - 98$; $P = 600 - 800$ mm: Az yağışlı Akdeniz iklimi,

$Q = 98$; $P > 1000$ mm: Yağışlı Akdeniz iklimidir.

Özetle; Güzöl, Beyşehir, Nallıhan ve Ayaş ilçelerinin haritada çizerek gösterdiğim ve tarif ettiğim Akdeniz yağış rejiminin 1.Tipinin ve mikroklima iklim etkisinin devam ettiği alanlarda bulunan menengiç-

Şekil 17. Kızılırmak ve Sakarya nehir havzasında ortalama yağış durumunu gösterir harita

lere veya yetiştirilmiş anaçlar üzerine Antep fıstığı aşılamalarının olumlu sonuç vereceği kanaatini taşıyordum. Antep fıstıklarının, badem ve erik gibi diğer meyveli ağaçların çiçeklenmesinden sonra çiçeklenmesi nedeni ile ilkbahar geç

donlarından fazla etkilenmediği uzmanlarca ifade edilmektedir. Bu durumda, bahis konusu alanlarda mevcut ürün veren 40-50 yıllık aşı Antep fıstıklarında değerlendirildiğinde, Antep fıstığı yetiştirilmesinde ciddi sorun ile karşılaşılmayacağı

sonucuna varılabilir. Beypazarı ilçesi Kızılçasöğüt ve Macun köylerinde aşılama eğitimi veren konunun uzmanı Zir. Yük. Müh. Sibel Aktuğ Tahtacı da bu çevrede mikroklima ikliminin olduğu kanaatini belirterek çiftçilerin alternatif ürün olarak Antep fıstığı yetiştirebileceklerini ifade etmektedir. Türkiye genelinde Antep fıstığı yetiştirilebilecek yeni alanların çoğalması için araştırmalar devam etmelidir (Şekil1,2) (OGM,2020).

Sonuç ve öneriler:

Ankara ve yakın coğrafyasında çok değişik yetiştirme muhitlerinde seyrek menengiç ağaçları ile az miktarda aşılı Antep fıstıkları bulunmaktadır. Güdül, Ayaş, Beypazarı, Nallıhan arasında kalan meşe, ardıc ve kızılçam birliğinin yetiştirme muhitinde bulunan harita üzerinde belirlenmiş alan içindeki menengiçlerin gelecekte **küresel ısınmanın da etkisi ile birlikte** daha uygun yetiştirme muhiti özelliklerine sahip olacağı kanaatini taşımaktayım. Bu bağlamda; özel arazilerdeki menengiç anaçlarına Antep fıstığı aşılmasının, üretici çiftçiler için öğrenme ve alternatif ürün yetiştirmek sureti ile gelirlerini artırmalarına olanak verecektir.

Ancak, ormanlık alanlarda ve özel arazilerde aşılama hangi bilimsel kıstasa göre yapılacaktır? Konu yeterince açık değildir. Biz yapalım araştırma arkadan gelsin denilmelidir. Tarım ve orman teşkilatının araştırma kurumlarının her iki yağış havzasında deneme bahçeleri kurması, **iklim benzeşmesi** ve **tesis kurma** kabiliyetleri dâhil her konuda yapacakları araştırmaların sonuçlarına göre vatandaşları yönlendirmeleri uygun olacaktır. Bu aşamada, **ormanlık alanlarda ağaçlara aşılama yapılması kesinlikle doğru değildir. Ekosistemde yaratacağı etki bilinmeden yapılacak uygulamaların vereceği zarar,**

elde edilecek her türlü değerden kat kat fazla olabilir. Orman ekosistemi içerisindeki bitkilerin genetik materyallerinden istifade edilerek, yapılacak araştırmalar neticesine göre kültür alanlarında yeni meyve ağaçları veya başka ürünleri yetiştirmek bilimsel gerçeklere daha uygun düşmektedir.

Menengiç dâhil olmak üzere meyveli ağaç, ağaççık ve çalıların öncelikle envanterini yapmak, zaman içinde elde edilecek doğal ürünlerden faydalanma imkânlarını ortaya koymak, sürdürülebilirliği sağlamak, tehlikede olanları koruma altına almak, ilgili kurumlara düşen önemli bir görev olduğu bilinmelidir.

Bu husustaki önerilerim;

- Ankara, Çankırı ve Kırıkkale illerinden geçen Kızılırmak ve Sakarya nehrî yağış havzalarında bulunan *Pistacia* türlerinin öncelikle envanteri yapılmalıdır.
- *Pistacia* türleri bulundukları yerlerde (*in-situ*) koruma altına alınmalı, yoğunluk arz ettiği alanlarda gen koruma adacıkları oluşturulmalıdır. Bu adacıklarda erkek ve dişi çiçekli ağaçların oranlarını tabii sınırlarına ulaştırmak için yöre kaynaklı fidanlar dikilerek eksiklikler giderilmesinin yanında iklimin uygun olduğu ağaçlandırma sahalarında da uygun yerlere dikilmelidir.
- Menengiçlerin, ekosistem açısından önemleri ile ürünleri açısından ekonomik değerleri konusunda yapılan bilimsel araştırmaların sayısı artırılmalıdır.
- Odun hammaddesi üretimi ve ağaçlandırma çalışmaları sırasında bu genetik kaynağa zarar verilmemelidir.
- Aşılı Antep fıstığı deneme bahçeleri kurulmalıdır. Deneme bahçeleri iki havzada da uygun

yerler seçilerek yapılmalı ve yörede verimli olacak çeşit geliştirilmelidir. Buna göre “kapama bahçe” kurulup kurulmayacağı değerlendirilmelidir. Bahçesine veya arazisine deneme maksatlı aşılı Antep fıstığı dikmek isteyen yöre çiftçileri için bulundukları yere uygun aşılı fidan temini yapılmalıdır.

- Yerel köy tüzel kişilikleri ve vatandaşlara menengiç ağacının faydaları orman idaresi ve tarım teşkilatınca anlatılmalı müşterek koruma, geliştirme projeleri hazırlanmalıdır.
- Orman Genel Müdürlüğü Siirt tarafında ormanlık alanlardaki menengiçlerin % 80’inin aşılandığını bildirmektedir. Bu oran neye göre belirlenmiştir? Aşılana ağaçların bakımı, korunması ve faydalanmasının mevzuatı düzenlenmiş midir? Doğal ağaçların fazla sayıda aşılmasının ekosisteme etkileri biliniyor mu? Sürdürülebilirlik nasıl sağlanacaktır? Bu soruların bilimsel cevabı ortaya konulmalıdır.(OGM, 2020)
- Şahıs arazilerindeki anıt değeri olan ağaçların tapulu kesimlere konu edilmemesi mutlak sağlanmalıdır.
- İç Anadolu Bölgesi’nde yapılacak ağaçlandırmalarda en az %3 civarında meyveli orman ağaçları fidanlarına yer verilmelidir.

Teşekkür

Konu hakkındaki bilgilerini benim ile paylaşan değerli meslektaşlarıma teşekkür ediyorum.

Kaynaklar:

- Akkemik, Ü. 2018. (Ed). Türkiye’nin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalıları. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara. 684 s.

- Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü. 2021.Tarihçe. <<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/afistik>>10 Şubat 2021
- Aslan, F. 2012. Tatarlı Höyük (Ceyhan/Adana) Kazısı Hele-nistik Dönem Tabakaları Ve Çöp Çukurlarından Elde Edilen Bitkisel Kalıntıların Arkeobo-taniksel Yönden Değerlendiril-mesi”, Yüksek Lisans Tezi (Ba-sılmamış) Çukurova Üniver-sitesi fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Adana
- Aslan, N. 2020. Antep fıstı-ğı İstatistikleri”, Antep Fıstığı Araştırma Dergisi, Sayı 8, , Say-fa:2-5, Gaziantep
- Arslan, N. 2021. Menengiç faydaları nelerdir? Nasıl yapılır? Menengiç ağacı nedir? <<http://ziraatkutuphanesi.com/index.html>> ,8 Kasım 2020, 1 Şubat 2021
- Atalay, İ. Efe, R. 2015. Türkiye Biyocoğrafyası”, META basım, İzmir 2015
- Baytop, T. 1997. Türkçe Bitki Adları Sözlüğü. Türk Dil Kuru-mu Yayınları 578,TTK. Basıme-vi, Ankara
- Böke, E. 2005. Delice (Kırıkkale), Ortakışla (Çorum) Ve Salmanlı (Yozgat) Arasında Kalan Böl-genin Florası”, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı, Kırıkkale
- Demirtaş, A., Bektaş, M. 2011. Nallıhan’ın Anıt Ağaçları. Nal-lıhan Turizm Gönüllüleri Der-neği Yayını, Nallıhan Matbaası, Nallıhan/ANKARA
- Doğan, R. R., Özcan, İ. Daşde-len, A. 2014. Ankara-Çankı-rı-Kırıkkale-Kırşehir illerinde BİYOD bitki örneği toplama ge-zileri (2012-2014). Fotoğraflar, R. Remzi Doğan arşivi.
- Dönmez, A. A. 2002. Karagüney Dağlarının (Kırıkkale) Florası. TÜBİTAK, Ankara
- Ergin, E. 2010. Dedenindoruk Tepe (Beypazarı-Ankara) Flora-sı. Biyoloji Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış), Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ergir, Y. 2021. Tanık ağaç-A-nıt ağaç” <http://www.ergir.com/2016/tanik_agac.htm, 1 Şubat 2021
- Ergun, M. 2008. Çatalhöyük İst Alanı Bitki Kalıntılarının Yer-leşme Genelinde Değerlendiril-mesi, Yüksek Lisans Tezi, İ. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Arke-oloji Anabilim, İstanbul
- Güner, A 2012. Türkiye Bitkileri Listesi” (Damarlı Bitkiler). Ne-zahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Yayınları, NAMAŞ Tic.A.Ş Basıl-mıştır-İstanbul
- Hürriyet. 2021. Beypazarı’nda Antep fıstığı” <<https://www.hurriyet.com.tr/ankara-haberleri/> > 4 Haziran 2018, 10 Şubat 2021
- KIRÇEV 2021. Barek dağı, Tü-lüce Kalıntı Ormanı. <<http://www.kirsalcevre.org.tr/KO/KCLogo.png>> Ankara 2019, 10 Şubat 2021
- OGM, 2021. Güneydoğu Ana-dolu Bölgesine 10 Milyar TL Destek. < https://www.ogm.gov.tr/_catalogs/masterpage/OGM/assets/images/logo-i-image.png > 24 Haziran 2020, 10 Şubat 2021
- Ölez, S ve Gökmen, M. 2021. Sakızlık. <https://www.gezenadam.com/support/header/img/gezenadam_Header.png> Haziran 2016,10 Şubat 2021,
- Özyayın, B. U. Yücel, E. 2004. Mihalıççık İlçesinin (Eskişehir) Florası.Anadolu Üniversitesi Bilim Ve Teknoloji Dergisi, Cilt: 5 – Sayı No: 1 : 83-106, 2004
- Özcan, A.U. 2020. Çankırı Ka-ratekin Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bö-lümü, Arazi incelemelerinden alınan bilgi ve iklim haritaları.
- Şenol, M.M. 2019. Soru ve Ya-nıtlarla Antepfıstığı Yetiştiri-ciliği. Sena Ticaret Ltd. Şti. İs-tanbul
- Çelik, H. T., Çelik, B. 2020. Şan-lıurfa Tek Tek Dağları Neolitik Dönem Fauna Ve Florasına Ge-nel Bir Bakış, Karadeniz Ulus-lararası Bilimsel Dergi, Volu-me: 47, p. (159-168)
- Tuncer, M.M., Kaya, Ö.N. 2010. Kızılırmak, Yeşilirmak İle Kel-kit Vadisinde Doğal Yayılım Gö-s-teren Menengiç (Pistacia Tere-binthus L.) Ağaçlarının Toprak Ve Ekolojik Özelliklerinin Or-taya Konması, Meyve Verme Potansiyellerinin Belirlenmesi. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Cilt: III Sayfa: 999-1011,20-22 Mayıs 2010
- Ulaş, K. 2020. Çankırı Orman İşletme Müdürlüğü Envanter çalışmaları sırasında edildiği bilgilerden alınmıştır.
- Ulum, K.N. 2020. Mollakoca Tepe ve Kavşak Tepe (Nallı-han-Ankara) Çevrelerinin Flo-rası”, Yüksek Lisans Tezi (Basıl-mamış), Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Ana Bilim Dalı, Ankara
- Yamanlar, O. 1961. Kirmir ve Aladağ Çayları (Sakarya)Hav-zalarında Vuku Bulan Toprak Erozyonu ve Sarıyarı Barajının Siltasyondan Korunmasına Dair Araştırmalar. TC.Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Mü-dürlüğü, E.İ.E.İdaresinde Ba-sılmıştır-Ankara
- Yılmaz, T. “Odun Dışı Orman Ürünlerimiz”, OGM. Odun Dışı Orman Ürünleri Dairesi Baş-kanlığı, tarihsiz.

Orman Yangınları ve Kızılçam Ormanları

Atilla Kurmuş - Orman Yüksek Mühendisi

2021 Temmuz ayı sonu ile Ağustos ayında ülkemizde meydana gelen ve bir felaket halini alan, tarihimizin en büyük orman yangınlarına tanık olduk.

Bu yangınlar sırasında tartışılan organizasyon eksikliği, yer ekiplerinin yetersizliği, hava araçlarının uygun miktar ve özellikte olmayışı, THK uçakları, liyakat vb. konular dışında bence ön plana çıkan, teknik olarak mesleğimizi yani orman mühendisliğini ve ormanlarımız ile orman işletmeciliğimizi yakından ilgilendiren iki konuya dikkat çekmek istiyorum.

Bunlardan birisi; kolay yandığı savıyla yeniden ormanlaştırma çalışmalarında kızılçam kullanılmaması; yerine zeytin ve bazı meyve ağaçlarının dikilmesini öneren, hatta kızılçamın sonradan ülkemize getirilerek dikildiği gibi yanlış, dayanaksız, saçma, kızılçam düşmanlığına varan, art niyetli, kızılçam ormanlarımız açısından çok tehlikeli ve olumsuz sonuçlar doğurabilecek görüşler, medya ve sosyal medyada çokça yer almıştır.

Bu nedenle kızılçamı topluma iyi tanıtmak, anlatmak, ortak bir dil oluşturmak, ormanlarımızın geleceği açısından önem taşımaktadır. **“Kızılçam kolay yanan bir türdür”** ifadesi yerine; **“Akdeniz vejetasyonunun hemen hemen tamamı kolay yanan türlerden oluşur. Kızılçam yangına uyum gösteren**

bir türdür” gibi ifadelerin kullanılması, toplumun doğru yönlendirilmesi açısından daha uygun olacaktır.

Kızılçam, Anadolu'nun eski, asli ve yerli bir ağaç türüdür. Kömür katmanlarının alt ve üst kısımlarındaki kil tabakalarında yapılan polen, yaprak, çiçek, meyve, kozalak, tohum araştırma bulguları ile kömürleşmiş, silisleşmiş odun örneklerinin incelenmesinden; Oligosen Döneminde beri (35-23 milyon yıl önce), kızılçamın Anadolu'da var olduğu bilinmektedir (Özgüven 1971, Karlıoğlu vd. 2009, Şanlı 1982, Akkemik vd. 2005, Batı 1996, Kayacık vğ. 1981). Yani kızılçam, henüz insanlar Anadolu'da yokken var olan, tüm olumsuzluklara rağmen yaşamaya devam eden çok güçlü bir türümüzdür.

Günümüzde de kızılçam yetiştirme alanları insan nüfusu yoğun olan, göç veren değil göç alan bölgeler içindedir. Bu bölgelerde turizm sezonunda nüfus daha da artmaktadır. Kızılçam ormanlarının aleyhine olan bu durum, yangın çıkma olasılığının artmasının yanında, diğer kısıtlayıcı, tahrip edici şartları da beraberinde getirmektedir.

Kızılçamın yayılışının olmadığı Sibiryaya, Alaska, Kanada, ABD, Avustralya gibi Dünya'nın pek çok yerinde de çok büyük orman yangınları meydana gelmektedir. O halde, büyük orman yangınlarını direkt kızılçamın var-

lığına bağlamak yanlıştır. Kızılçam gibi bir orman ağacına sahip olmak, bizim için bir şanstır. Aksine, bazı özellikleri, yangından sonra yeniden ormanlaştırma çalışmalarında, bize kolaylık ve avantaj sağlamaktadır.

Bu özellikleri;

- Kendi yaşamını yangından korumaya yarayan özellikler,
- Gelecek nesillerinin devamlılığını garanti altına alacak özellikler

olarak gruplandırabiliriz.

Yaşlandıkça kalın kabuk oluşumu, kendi yaşamını yangından koruyacak bir özelliktir. Yalnızca örtü yangınları sırasında kısmen etkili olabilir.

Kızılçamın, diğer ağaç türlerimizden daha fazla, belirgin ve farklı olarak tohumla ilgili pek çok özelliğinin, gelecek nesillerin devamlılığını sağlama doğrultusunda olduğu görülmektedir.

Bunlar:

- Gençlik dönemlerinde hızlı büyür. 4-5 yaşında kozalak vermeye başlar.
- Tohum dökümünün diğer ağaç türlerimiz gibi kısa sürede değil, Haziran ayından başlayarak parça parça meydana gelmesidir. Yangın mevsiminin sonu olan ekim ayının sonuna gelindiğinde tohumlarının %70-80'ini döker. %20 civarında tohum

hala çıkabilecek bir yangın için tepesinde bulunur.

- Olgunlaşmış kozalakların tamamı aynı yıl içinde açılıp tohumları dökülmez. Bir bölümü uzun yıllar açılmadan ağacın tepesinde kalır (tepe tohum bankası). Bu kozalaklar yangından sonra sıcaklığın etkisi ile açılır ve tohumları dökülür.
- Kızılçam tohumları uygun şartları bulamadığı takdirde çimlenme yeteneklerini kaybetmeden bir yıl ve daha fazla bekleyebilmektedir.

Bu özellikleri nedeniyle kızılçam, kendi neslinin devamlılığını sağlayabilmektedir. Ancak, bütün bu özelliklerini bir avantaj olarak görmek yerine; bulunduğu zor yetiştirme ortamı şartlarında, neslinin devamlılığı için asgari yeterli özellikler olarak değerlendirmek gerekir. Kızılçam, tüm canlılar gibi kendi neslinin devamlılığı için yaşamaktadır. İnsanlar dahil tüm canlılar, genlerini yeni bir nesle aktararak yenilenmektedir.

“Kızılçam kendini yeniler” söylemi de ormanlarımız açısından diğer bir sakıncalı görüş olarak yaygınlaşmakta; nitekim yanan kızılçam ormanlarının hiçbir teknik çalışma yapılmadan olduğu gibi bırakılması, bir yıl beklenilmesi gibi bazı görüşler son yıllarda sıklıkla dile getirilmektedir. Yanan sahada üretim çalışması yapılmayacaksa eğer, bu görüş savunulabilir. Ancak bu görüşü savunanların dikatinden kaçan husus; yanan ağaçların ekonomik değerinin göz ardı edilerek, orman idaresi

tarafından üretiminden vazgeçilip alanın olduğu gibi bırakılmayacağıdır.

Yanan ağaçların üretimi söz konusu olduğu zaman ise; alanın tamamında, kızılçamın doğal gençleştirme takvimine uygun olarak, üretim çalışmalarının (kesme-sürütme ve taşıma) yapılma zorunluluğu vardır. Çalışmalar ilkbaharda, hatta yaz aylarında halen devam ediyorsa, sahanın olduğu gibi bırakılması söz konusu olamaz. Bu tamamen kızılçam ormanlarının aleyhine olan bir durumdur. Süreç içinde çimlenen kızılçam tohumlarından meydana gelen gençliğin büyük bir bölümü, hatta tamamına yakını tahrip olacaktır. Yapay gençleştirme koşulları da yoksa kızılçam ormanı ortadan kaldırılmış, ya da bozuk orman vasfına getirilmiş olacaktır. 2021 yılı yaz mevsiminde yanan devasa alanlarda, bu gibi sonuçlarla karşılaşılma olasılığı vardır. Yüzlerce, binlerce yıldan beri yanan kızılçam ormanlarının kendini yenilemesi, yakın dönemlerdekinin aksine, o dönemlerde üretim çalışmalarının söz konusu olmamasındandır.

Ayrıca, yangından sonra yapılacak çalışmaların yaygın biçimde **“ağaçlandırma”** olarak nitelendirilmesi ve **“yanan alanlar aynı yıl içinde ağaçlandırılır”** ifadesi, bazı biyolog ve ekologlar ile çevreci kişi ve kuruluşlarda; ağaçlandırma sonucu ortamda bazı türlerin tahrip olacağı ve yok edileceği endişesini doğurmakta ve buna karşı fikirler öne sürülmektedir.

Yanan alanlarda yapılan çalışmalar; arazi yapısı, toprak özellikleri ve meşcere yapısı dikkate alınarak, silvikültürün tüm gençleştirme metotlarının tek tek ya da birlikte kullanılabilirdiği kombine uygulamalardır. Bu nedenle **“yeniden ormanlaştırma”** olarak isimlendirilmesi uygun olacaktır. Hukuki olarak da ne Anayasa’mızda ne de Orman Kanunu’nun ilgili maddelerinde, yanan alanların ağaçlandırılacağı ya da aynı yıl içinde ağaçlandırılacağı şeklinde bir hüküm yoktur.

Yanan alanlarda hiçbir teknik çalışma yapılmadan beklenilmesi söylemi, en azından ülkemiz açısından eksiktir, yanlıştır.

Elbette yanan alan içinde hiçbir işlem yapılmadan doğaya terk edilecek, ya da gelecek yıl çalışma yapılmak üzere ötelenebilecek alanlar olabilir. Fakat bunlar, yanan alanın tamamı için söz konusu olamaz. Bu gibi alanlar, yangından sonra yapılacak, meşcere tiplerinden daha çok ekolojik koşulları ön planda tutan, heyet halinde yapılacak arazi etütleri ile belirlenmelidir. Aksi halde ormanların yeniden oluşması, rastlantılara bağlı olarak gelişecektir. Bunun sonucunda ormanda kuruluş, kompozisyon, gelişme dinamiği ve tür değişikliklerine neden olunur. Nitekim, çoğu zaman bu durum, aynı alandaki yangın sıklığına göre değişmekle birlikte; **kızılçam ormanı – maki – garig bitki örtüsü** şeklinde karışımımıza çıkmaktadır.

Özellikle günümüzde, yanan orman alanlarını, kendi kendini

yeniler düşüncesiyle doğaya ve kaderine terk edemeyiz:

- Çünkü ekonomik gerekçelerle, yanan alanlarda üretim çalışmaları yapılmakta; çalışmalar, kızılçamın doğal gençleştirme takvimine uygun yapılmadığı takdirde ise alana gelen gençliğin tahribine neden olunmaktadır.
- Çünkü nüfus eskiden bu kadar fazla değildi. Sosyo-politik baskılar bu kadar yoğun değildi. Küresel iklim değişikliği, hava kirliliği, asit yağmurları söz konusu değildi. Günümüzde ormanlar bilinçli insan müdahalelerine tarihte hiç olmadığı kadar muhtaçtır.
- Çünkü günümüzde bu konuda yetişmiş eleman sıkıntısı yoktur. Ormancılığımız bu konuda yeterli araştırma ve bilgi birikimine sahiptir.
- Çünkü yapılan iş yeşillendirme ya da peyzaj çalışması

değil, yeniden ormanlaştırmadır.

Orman mühendisi, mevcut ormanlara doğayı taklit ederek ve doğada meydana gelen olayların süresini kısaltarak müdahale ettiği gibi, hiç orman olmayan bir yerde orman ekosistemi oluşturur. Bunları yaparken, esas olarak ormanların devamlılığını sağlayarak, toplumun ormanların ekonomik, ekolojik ve sosyo-kültürel fonksiyonlarına olan ihtiyaçlarını gidermeye, karşılamaya çalışır.

Yani orman mühendisi, başka bir şekilde ifade etmek gerekirse;

- Motoru: Yaprak (klorofil);
- Yakıtı (enerji kaynağı): Güneş ışığı;
- Çalışma sistemi: Otomatik;
- Hammaddesi: Topraktaki mineral besin maddeleri, su, karbondioksit;
- Ürünü: Odun, odun dışı ürünler, ormanın diğer eko-

lojik, sosyal ve kültürel yararları;

- Atığı: Oksijen

olan doğal bir fabrika kurar veya var olan bu doğal fabrikanın ayarlarını yaparak verimli çalışmasını sağlar.

Yanan orman alanlarının tamamen doğaya ve kaderine terk edilmesi, ormanlarımızın geleceği ve yukarıda belirtilen dönünün devamlılığı açısından bir tehlikedir ve esasen orman mühendislerinin kendilerini inkâr etmeleri anlamını taşır.

Kaynakça

- Boydak M., Dirik H., Çalıkoğlu M., 2006. Kızılçamın (*Pinus brutia* Ten.) Biyolojisi ve Silvikültürü.
- Yaltınk F., Akkemik Ü., 2011. Türkiye'nin Doğal Gymnospermeleri (Açık Tohumlular)
- Kurmuş A., 2006. Kızılçam ve Silvikültür (Kızılçam Kolay Bir Tür müdür?) Orman ve Av (Temmuz-Ağustos 2006)

Bir Orman Öyküsü

Prof. Dr. İlçin Aslanboğa - Öğretim Üyesi (E) aslanbogailcin@yahoo.com

1980'li yılların başında Ege Üniversitesi Yerleşkesi sınırları içinde 60 ha alanın ağaçlandırılması kararı alınmış, uygulama 1983 yılında Orman Genel Müdürlüğü ile Ege Üniversitesi arasında düzenlenen bir protokol çerçevesinde İzmir Orman Bölge Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmiştir. Sözleşmeye göre OGM ağaçlandırmada tür seçimi, planlama, fidan temini ve uygulamanın yanı sıra sürekli bakım çalışmalarını da üstlenmiştir. Ağaçlandırmada tür olarak seçilen fıstık çamı, bölgede doğal olarak yetişiyor olması, fıstık ürünü nedeni ile ekonomik, biçim olarak estetik değerleri, fidan temini kolaylığı gerekçeleri ile seçilmiştir.

Geçen süre içerisinde ağaçlandırılmış olan alanların bir kısmı üzerinde eğitim, sosyal, spor, hatta ekonomik amaçlı tesisler kurulunca koruluklar belirli sınırlar içinde sınırlı kalmıştır.

O tarihte ağaçlandırılmış olan, bugün E.Ü. Sosyal Tesisleri çevresinde kalan koruluk günümüzde İzmir'in en geniş yeşil alanı olarak varlığını sürdürmektedir (Şekil 1.).

Ormancılık bilimi ve tekniği gereği belirli aralık ve mesafelerde dikilen fidanlar gelişip aralarında ışık ve kök savaşımları başladığında, rekabeti yönetmek ve kalan ağaçların sağlıklı gelişimini sağlamak amacıyla aralama bakımı yapılır. Yani ağaçların bir kısmı belirli kurallar çerçevesin-

de kesilerek alandan çıkartılır ve değerlendirilir. Bunlar geleceğin ormanından elde edilen ilk ürünlerdir.

Ne var ki; E.Ü. yönetimleri ağaçların bir kısmının kesilerek alandan çıkarılması görüşüne 'toplumdan olumsuz tepkiler alacakları' endişesiyle katılmamışlardır. Çünkü **'çevre koruma bilinci; her koşulda ağaç kesimine karşı durmak eylemleriyle sınırlı kalmış olan yetersiz çevreciler'** ağaç kesimine tepki göstermektedirler.

Rektörlerden topluma ağaç kesimlerinin gerekçesini anlatarak gereğini yapmaları beklenirken, bilinçsiz çevreciler gibi davranıp ağaçları korumaya çalışırken ormanın yok oluşunu izlemişlerdir.

Şekil 1. 2021 yılında yeşil alan yoksunu İzmir'de kalan son yeşil alanlar

İzmir Orman Bölge Müdürlüğü de yine toplumdan olumsuz tepkiler alacakları endişesiyle, rektörlükten talep gelmediğini bahane ederek alana girip protokolle saptanmış görevlerini yerine getirmemişlerdir.

Sonuç olarak; bir bilim kurumunun yerleşkesinde, ormancılık bilimine karşı tavrı yaşanmış, 38 yılda oluşan bir orman; üniversite yönetiminin, öğretim üyelerinin, orman mühendislerinin ve apartmanlarından ormanı seyreden halkın gözünün önünde kendi düzenini kurmaya kendi bakımını yapmaya başlamıştır.

Şekil 2. 2015 yılına gelindiğinde kapalılık, dolayısıyla ağaçlar arasında savaşım artmış, ağaçlar tek tek ve gruplar halinde kurumaya başlamıştır.

Şekil 3. 2020 yılında hektarlarca alan üzerindeki onbinlerce ağaç kurumuştur.

Şekil 4. Güncel fotoğrafta E.Ü. Yerleşkesi Sosyal Tesisleri çevresindeki koruluğun kısmen tıraşlandığı görülmektedir.

Şekil 5. Böylece 1980'li yıllarda kurulan orman hayali 2020'li yıllarda kamyonlar dolusu odun olarak alanı terk etmeye başlamıştır.

Şekil 6. 2021 yılının eylül ayına gelindiğinde gerek ağaçlandırılan alanların, gerekse sayın yetkililerin dikmiş oldukları fidanların durumu, bu öykünün sanki mutlu bir sonla bitmeyeceği izlenimini vermektedir.

Ağaç ölümleri göz ardı edilemeyecek boyutlara geldiğinde orman teşkilatı ve rektörlük kuruyan ağaçları çıkarıp alanı yeniden ağaçlandırma kararı almıştır.

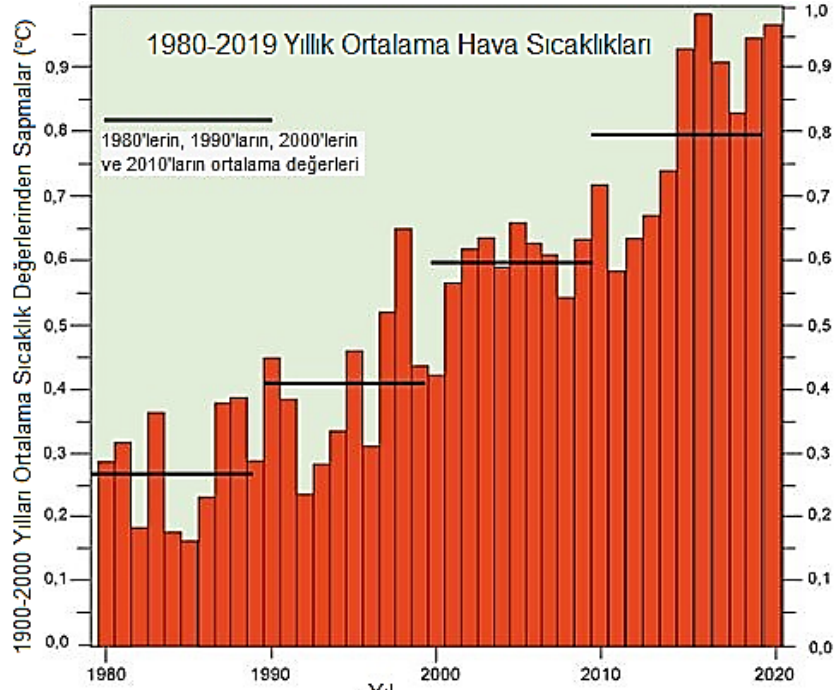
2020-2021 yılı kış aylarında alanın yeniden ağaçlandırılmasına yönelik bir girişim olmuş. Hatta Tarım ve Orman Bakanı, İzmir Valisi ve E.Ü. Rektörü bu girişimi desteklediklerini belgelemek amacıyla alana birer ağaç dikmişlerdir.

İklim Değişikliğinin Ormanlar Üzerine Etkileri

Doç. Dr. Yaşar Şimşek - Orman Yük. Müh. (Emekli)

Önce küresel ısınma hayatımıza girdi. Sonra uzmanlar daha doğru bir kavram olduğu gerekçesi ile bu büyük soruna “iklim değişikliği” adını verdiler. Tehlikenin boyutları aslında çok büyüktür. Ancak alınacak tedbirler sayesinde bu zararın etkileri azaltılabilir. İşte bu makale ile bu sorunun çözümüne ormancılık sektörü yönünden nasıl yardımcı olabiliriz düşünceleri üzerinde durmak istiyorum. Bilindiği gibi yerküresi son 150 yılda 0,8 °C ısınmıştır. Bu ısınmanın 2/3 oranının son 50 yılda meydana geldiği de bilinmektedir. Bu devrede Orta Avrupa ülkelerinde ısınma 1 °C olmuştur. Geride bıraktığımız son 20 yılda defalarca sıcaklık rekorları kırılmıştır (Aktuelle Klimaänderungen, 2019). İklim değişikliğinin en önemli göstergesi, ormanların bulunduğu karasal alanların (orman topraklarının) hemen üzerinde oluşan ortalama sıcaklıkların artmasıdır. Buralarda su rejiminin uygun olması ve toprakların bitki besin maddelerince zengin olması durumunda bu bitkilerde hacimsel yönde bir artım olabileceği kaçınılmazdır. Yıllık ortalama sıcaklıklar 1980 yılından itibaren artmıştır. Şekil 1 incelendiğinde gerek yıllar arasında ve gerekse 10’ar yıllık 4 periyod arasında büyük farklılıkların ortaya çıktığı görülmektedir.

Sıcaklık artışında kritik eşik 2 °C olarak öngörülmektedir. Bu hedefe ulaşmak için de bilim insanları atmosferdeki CO₂ ora-

Şekil 1. Toprağa Yakın Atmosferdeki, Yıllık ve 10’ar Yıllık Periyodlara Ait Sıcaklık Ortalamaları

nının 450 ppm düzeyinde tutulmasını öneriyorlar (MGM, 1988-2020). Uzmanlar, 2030 yılına kadar küresel sıcaklık artışı 1.5 °C dereceyi aşar ve 2°C dereceye ulaşırsa, iklimin yüzlerce yıldır görülmeyen bir şekilde değişime uğrayabileceği düşüncesindeler. Hatta 2100 yılına kadar sıcaklık artışlarının 1.8 °C - 4.0 °C olabileceğini tahmin etmektedirler (IPCC, 2007). Antarktika’da yapılan bir araştırmada, buzullarda büyük oranlarda erime tespit edilmiştir. 2001-2017 yılları arasında yılda ortalama yüzde 280 oranında bir artış tespit edilmiştir. Bu araştırma 1979-2001 arasında yılda ortalama

48 milyar ton buzulun eridiğini, Antarktika’da bu miktarın 2001-2017 aralığında senede 134 milyar tona çıktığı belirtilmektedir (Bellinger, 2020).

İklim Değişikliği Nedir?

Sanayi devriminden beri özellikle fosil yakıtların yakılması, ormansızlaştırma ve sanayi süreçleri gibi çeşitli insan etkinlikleri ile atmosfere salınan sera gazlarının atmosferdeki birikimindeki hızlı artışa bağlı olarak, şehirleşmenin de katkısı ile doğal sera etkisinin kuvvetlenmesi sonucunda yeryüzünde ve atmosferin alt bölgelerindeki sıcaklık artışına “Küresel Isınma”

adı verilir. Gezegenimizin atmosferi aynı bir sera gibi çalışır. Yeryüzüne ulaşan güneş ışınlarının büyük oranı (takriben %50) yeryüzünden yansır. Atmosfer sera gazı olarak da nitelendirilen karbondioksit, metan, su buharı, ozon, azot oksit gibi gazlar sayesinde yeryüzünden yansıyan güneş ışınlarının bir kısmını tekrar yeryüzüne gönderir. Böylece bu sera gazları sayesinde yeryüzündeki ortalama sıcaklık, insanlar, hayvanlar ve bitkilerin hayatlarını sürdürmesine imkân verecek bir ısı düzeyini, yani 15 °C'yi yakalar. Sera gazları olmasaydı yeryüzünün ortalama sıcaklığı -18 °C civarında olurdu. Sera gazlarının bu etkisi **“Sera Gazı Etkisi”** olarak isimlendirilir (IPCC, 2007). Atmosferdeki sera gazlarının oranı 1750 yılında başlayan sanayi devrimi sonrasında artmaya başlamış, CO₂ oranı %40'lık bir artış göstererek 280 ppm den 394 ppm'e ulaşmıştır (WWF, 2019). IPCC 2007'ye göre CO₂ oranındaki artış, birinci derecede fosil yakıt kullanımından kaynaklanmaktadır. Diğer önemli bir etken de, ormanların azalması ve arazi kullanımındaki değişikliklerdir.

Paris İklim Anlaşması Amacına Ulaştı mı?

2015 yılında kabul edilen Paris iklim anlaşması 2020 sonrası için, iklim değişikliği önlemlerinin genel çerçevesini oluşturmaktadır. 4 Kasım 2016 tarihinde yürürlüğe giren bu anlaşma tüm ülkelerin katkılarına dayanan bir sistemi öngörmektedir. Anlaşmanın uzun vadeli hedefi, küresel sıcaklık artışını +1,5 °C civarında sabitlemektir. Ancak anlaşma kabul edileli 4 yılı geçmesine rağmen 180 ülke arasın-

da sadece 16 ülke taahhüt ettikleri ölçüde yasal değişiklikler yapabilmıştır. Bunlardan biride Almanya olmuştur. Almanya'da 2020 yılında çıkarılan bir yasa ile CO₂ salınım termik santraller 2020 yılına kadar çalışmalarını durduracak, 2038 yılına kadar da hem kömürlü hem de nükleer enerjiden vazgeçilerek temiz enerjiye geçilecektir. Böylece Almanya her iki enerji kaynağını da terk eden ilk sanayileşmiş ülke olmuştur.

Türkiye ise başlangıçta verdiği taahhütlere uymayarak, anlaşmayı imzalamamıştır. Sebebi de şöyle izah edilmektedir: Türkiye niyet mektubunda fosil yakıt tüketimini kısmaktan ziyade, daha fazla yakıt kullanmayı, yakıt yakma hızını da artırmayı vaat ediyor. Beyanında Türkiye, 2030'daki sera gazı salınımını bir milyar 175 milyon ton CO₂ eşdeğeri yerine, % 21 azaltarak 929 milyon ton CO₂ eşdeğerine indireceğini taahhüt ediyor. Esasına bakılır ise, ülkemiz için güzel bir teklif. **Çünkü ülkemizde çok ucuz fiyata çıkarılabilecek linyit yatakları işletmeyi beklemektedir.** Türkiye beyanında sunduğu ana senaryoda 2030 yılına kadar bu değeri senede % 5,7 artıracağını ön görüyor ve bunun yerine salınımı % 4,2 artırmayı taahhüt ediyor (Kazakoğlu, 2015).

ABD ise Trump'ın isteği üzerine, imzalamış olduğu Paris Anlaşmasından 4 Kasım 2020 tarihinde çekilmiştir. Sebebi de şöyle açıklanmıştır: Dünya normalde sıcak iklim dönemini yaşamaktadır. Bu devrede ortalama sıcaklıkların artmasına insan müdahalesi çok az olacaktır. Trump, Paris Anlaşmasına bü-

tün ülkelerin katkı sağlaması halinde bile 2100 yılına kadar küresel sıcaklıkta bir derecenin onda ikisi kadar bir azalma olabileceğini savunmuştur (Emiroğlu, 2017). Buna rağmen ikinci bir konferansın yapılabileceğine de yeşil ışık yakmıştır. “Küresel ısınma pahalı bir aldatmacadır” diyerek olayı çok hafife almıştır. Yeni seçilen ABD başkanı Biden ise 21 Ocak 2021 tarihinde Paris İklim Anlaşmasını imzalayarak üyeliğini yenilemiştir. **Yukarıda açıklamaya çalışılan nedenlerden dolayı Paris İklim Anlaşmasının şimdilik bir sonuca ulaşmadığı sonucunu çıkarılabilir.**

İklim Değişikliğinin Etkileri

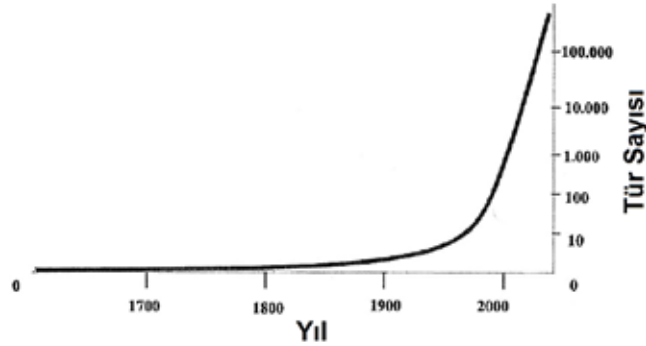
İklim değişikliğinin etkisi yalnız ortalama sıcaklık artışından ve yağışların düzensizliğinden ibaret değildir. Kuraklık, seller, heyelanlar, kasırgalardaki sıklık ve etkilerindeki artışlar okyanusların ve deniz sularının seviyelerinin yükselmesi, buzulların erimeleri sonucunda bitkiler, hayvanlar ve ekosistemlerin yanı sıra insan sağlığı da ciddi riskler altına girecektir. İklim değişikliğinde gelecekte Akdeniz Bölgesi ülkelerinin de büyük zararlar göreceği kesindir. Tahminimce bu bölgelerde, kuraklık ve su sıkıntısının ortaya çıkması ve orman yangınlarının hem sayısal hem de alansal olarak artması şeklinde olabilecektir. Sera etkisi yapan kömür ve azot oksitleri gibi gazlar aynı zamanda yağmurlar ile asit oluşturup, asit yağmurları şeklinde yeryüzüne döndüklerinde zararları da büyük olmaktadır. Asit yağmurları 1980-2000 yılları arasında Almanya'nın Harz Bölgesinde 245 000 ha ormanın yok olmasına sebep olmuştur (Şimşek, 1993).

İklim Değişikliği ve Ormanlar

Odun yenilenebilir bir enerji kaynağıdır. Buna rağmen çok şiddetli şekillerde azalmaktadır. Bu nedenle odun üretiminde sıkıntılı bir devrenin gelebileceği hesaplanmalıdır. Dünyada bugün takriben 4 milyar 128 milyon ha orman varlığının bulunduğu hesaplanmıştır. Bu ormanların %57'si gelişmekte olan fakir ülkelerde bulunmaktadır. Bu ormanların büyük bir kısmı da tropikal yağmur ormanlarıdır. Dünyadaki ormanların takriben %5'i 1980-1995 yılları arasında (takriben 200 milyon ha) yok edilmiştir (Kleinschmit, 1994). FAO'nun 1992 yılındaki hesaplamalarına göre 2015 yılından itibaren yılda 10 milyon ha ormanlık alan yok olacaktır. Bu rakam 2015 yılından önce 12 milyon ha idi. Dünya ormanları bu kadar şiddetli tahrip edilirken, bir kısım nadide türler de yok olmuşlardır (Şekil 2, Gore 1992).

Ağaç Türlerinin Yayılışı

Dünyamızda mevcut 260.000 bitki türünden 700 adedi açık tohumlulardır (Witt, 2007). İbrelilerin tür sayısının geniş yapraklı türlerden az olmasına karşın kapladıkları alanın daha büyük olmasının nedeni bunların idare sürelerinin daha kısa olması ve daha hızlı büyümeleridir. Odun üretim miktarları da daha fazla olduğundan dolayı, tercih edilmektedirler. Bu nedenlerden dolayı Avrupa ormancılığında 19. asrın sonlarında, uygun yetiştirme ortamlarında yapraklılar korunurken, geniş sahalarda Avrupa ladini ve sarıçam ağaçlandırılmaları yapılmıştır. Küresel iklim sorunları ortaya çıktığında da,

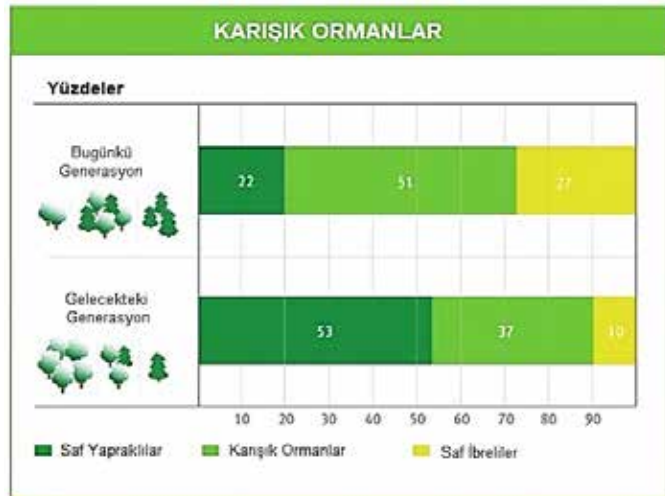
Şekil 2. Tropik Yağmur Ormanlarında Yıllara Göre Tür Kayıpları

ibrelili türlerde birtakım sorunlar yaşanırken, yapraklıların stabil kalmaları çok fazla dikkat çekmiştir (Witt, 2007). Böylece de yapraklı türlerin küresel ısınmaya karşı, ibrelili türlerden daha fazla mukavim oldukları tezi ortaya çıkmıştır. Bu nedenle Avrupa ülkeleri ormanlarını karışık ormanlar haline dönüştürebilmek için büyük planlar yapmaktadırlar.

Şekil 3'te Almanya'daki ormanların bugünkü haliyle gelecekteki dönüşüm oranları çok dikkat çekicidir. Gelecekte hem yapraklı ormanların ve hem de yapraklı karışık ormanların ne kadar artırılabileceği tahmin edilmiştir.

Ülkemizde de bu tip projeksiyonların yapılması ve çalışmaların acilen başlatılması gerekir.

Şekil 3 incelendiğinde şu anda ormanlarda % 27 oranında bulunan saf ibrelilerin orta ve uzun vadede % 10'a indirileceği, % 22 oranında bulunan saf yapraklıların % 53'e çıkarılacağı ve % 51 oranında bulunan yapraklı karışık ormanların oranının da % 37'ye indirilmesi esas alınmış ve planlar bu oranlara göre yapılmış ve yapılmaktadır. Bu amaca ulaşıldığında iklim değişikliğinden doğacak zararların minimize edileceği tahmin edilmektedir (Forstwirtschaft im Klimawandel, 2019). Aynı tip

Şekil 3. Almanya'da Mevcut Ormanların ve Gelecekte Düşünülen Ormanların Kaplayacağı Alan Yüzdeleri

çalışmalar ülkemizde kızılçam, karaçam ve sedir için yapılır mı? Burada amaç yapraklı türleri ağırlıklı olarak saf ve karışık ormanlar haline dönüştürmektir. Saf ibreli ağaçlandırmaların küçültülmesi de iklim değişikliği zararlarını azaltmak için esas alınmıştır.

İklim Değişikliğinin Ormanlar Üzerine Etkileri

İklim değişikliğinin ormanlar üzerinde hem zararları hem de faydaları vardır. Yağışların kışın azalması ve vejetasyon mevsimlerinde kurak devrelerin ortaya çıkması nedeni ile ağaçlar kuraklık stresinden zarar görerek, gelişme eksiklikleri gösterebilir ve hatta ölebilirler. Bu esnada gençliklerde kuruyabilir veya ölebilirler. Bu nedenle de ağaç kompozisyonları da değişebilir. Vejetasyon sürelerinin uzamasından dolayı erken veya geç don zararları görülebilir. Görüldüğü gibi küresel ısınmanın ormanlara yapabileceği zararlar büyük boyutlara ulaşabilecek durumdadır. Zarar oranları alınacak tedbirler yardımı ile kısmen azaltılabilir.

İklim değişikliğinin ormanlar üzerindeki olumlu etkilerini bir örnekle açıklamak istiyorum. Avusturya'da Kuzey Avrupa orijinli Avrupa ladinlerinin gelişme performansları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda, deneme alanındaki ladinlerin geldikleri bölgelerdeki iklimlerine göre yıllık ortalama sıcaklıklarda 0.72 °C, kış sıcaklıklarında ise 2.36 °C artış tespit edilmiştir. Vejetasyon süresi yönünden ise ladinlerin deneme alanında, geldikleri bölgelere göre +11 günlük bir vejetasyon süresi artışı tespit

edilmiştir. Bu nedenle ladinler geldikleri bölgelere oranla takriben %10 oranında hacimsel bir artış sağlamışlardır (Waelder im Klimawandel 2008). Sıcaklıkların artması ve vejetasyon sürelerinin uzaması bazı ağaç türlerini göçe zorlayabilir. Bu türler 200 km kuzeye veya 180 m daha yükseğe göçebilirler. Bu olay kendiliğinden olur ise 50-1000 seneyi bulabilir (Witt, 2007). Ormanlarda toprak seviyelerinde artan CO₂ miktarları havaların ısınmasına ve dolayısıyla da vejetasyon sürelerinin uzamasına ve hacimsel artışlara neden olur. Bu nedenlerden dolayı Pretzsch (1992) Almanya'da mevcut hasılat tablolarının değerlerini yitirdiklerini ve yenilenmelerinin şart olduğunu açıklamıştır. **Bu aşamada siz değerli meslektaşlarıma, bir soru yöneltmek istiyorum: Bizler de kızılçam hasılat tablolarını acaba güncelleştirebilir miyiz?** Şimdiden fikir jimnastiğine başlamamızda fayda görüyorum. Çünkü bilim hızla geliyor. Konu kısa sürede de gündeme gelebilir.

İklim değişikliğinin etkilerinden biri de vejetasyon sürelerinin uzamasıdır. Vejetasyon süresi bir yıl içerisinde, bitkilerin büyüme yaptıkları dönemdir. Vejetasyon sürelerinin başlaması için çeşitli bilim adamları çeşitli rakamları önermişlerdir (5, 6, 10 °C gibi). Ormancılıkta genelde 6 °C kullanılmaktadır (Şimşek, 1993).

Ben +6 °C'yi esas almak istiyorum. Yani, sıcaklık +6 °C'yi aşar ve en az bir hafta sürerse vejetasyon başlar, +6 °C'nin altına düşer ve en az bir hafta kalırsa, sona erer. Her iki değer arasında vejetasyon süresini gün olarak verir. Vejetasyon süresi en sağ-

lıklı biçimde fenolojik tespitlerle yapılabilirse de, bu süreyi hesaplayan ve Avrupa ormancılığında tohum transferlerinde geniş şekilde kullanılan bir formül vardır: Wiersma formülü (Şimşek, 1993).

$$N = 510 - 5.75 \left(L + \frac{H}{100} \right)$$

Formülde:

N: Günlük ortalama sıcaklığın +6 °C'dan fazla olduğu günlerin sayısı (vejetasyon süresi)

L: Enlem derecesi (Desimal)

H: Deniz seviyesinden olan yükseklik (m)

Bu formül yardımı ile tohum toplanan bölge ile taşınacak yerlerin vejetasyon süreleri hesaplanır. ± 10 gün zaman farkındalığı da esas alınarak transferler kolaylıkla yapılabilir. Genelde kuzeyden güneye yapılan transferlerde başarı oranı yüksek olur. Bu nedenle kuzeyden güneye yapılacak transferlerde +10 gün, güneyden kuzeye yapılacak transferlerde ise -10 gün fark esas alınmalıdır (±10 gün maksimaldır). Bu formül orijin denemeleri sonuçlanıncaya kadar tohum transferlerinde çok rahatlıkla kullanılabilir.

Tür ve orijin denemelerinin sonucu olarak, en iyi gelişme gösteren ve aynı zamanda biotik ve abiotik zararlara karşı adaptasyon kabiliyetleri yüksek olan tür veya orijinlerin ortaya çıkarılarak ormancılık çalışmalarında tavsiye edilmeleri gerekir. **Heterozigotezi yüksek olan ağaçlar düşük olan ağaçlara oranla çevresel çoğul etkilere karşı**

daha yüksek adaptasyon kabiliyeti gösterirler (Şimşek 1993).

İklim Değişikliğinin Olumsuz Etkilerine Karşı Tür ve Orijin Denemeleri

İklim değişikliği o kadar hızla ilerlemektedir ki, tür ve orijin seçme arayışları bu hıza yetişmemektedir. Tür ve orijinlerin adaptasyonları tür ve orijinlerin genetik yapılarına bağlıdır. Bilim insanları gelecekteki iklim değişikliklerine karşı mukavim tür ve orijinleri bulabilmek için büyük gayret göstermektedirler. Bu nedenler ile tür ve orijin yetiştirme yeri interaksyon çalışmalarına yoğunlaşmışlardır. Yerli ağaç türlerinin toleransları yanında yabancı türler de devreye sokulmalıdır (Duglas, sahil çamı). Elde edilecek sonuçlara göre hangi ormanların korunabileceğine karar verirlerken, hangi tip ormanlarda tür değişikliğine gidilebileceğine de karar verilebilecektir. Bunların yerine getirilebilmesi için iki yol vardır:

1. Tohum transferlerinin uygun yapılması ve usulüne uygun tohum toplanması, kaliteli fidan yetiştirilmesi ve kaliteli ağaçlandırmaların yapılması.
2. Tohum kaynaklarının genetik yapılarının incelenmesi.

Orman ağaçları tohumları, göç nedeni ile gen etkileşimleri ve doğal seleksiyondaki başarılarından dolayı yeni bölgelere uyum sağlayabilirler. Ancak ülkemizde yapılan tohum transfer çalışmalarında bu konular gündeme gelmediği gibi tohum transfer çalışmalarının coğrafik

bilgiler ve meteorolojik verilere göre yapıldığını görüyoruz.

Tohum kaynaklarının başka bir yere adapte olabilmelerini sağlamak için de iki yol vardır:

1. Orijin denemeleri yaparak, hangi orijinlerin ne kadar mesafelere taşınabileceğini tespit etmek. Bu çalışmalar orijin denemelerinin 1. aşamasıdır (3-5 yıl). Bu süre sonunda alınan sonuçlara göre, kaba bir tohum transfer planlaması da yapılabilir (Hiç yoktan iyidir).
2. Uzun süreli orijin denemeleri tesis etmek. Bu nedenle de orijinlerde biotik ve abiotik zarar tespitleri de yapılabilir. Ayrıca adaptasyon tespitleri, artım ve büyümeler de kısmen incelenebilir.

Orman ağaçları genetik yapısından o kadar iyi teçhiz edilmişlerdir ki, kendi doğal yayılışları dışında, yetiştirme yerlerinin uygunluğu halinde çok uzaklara taşınabilirler (Şimşek, 1979).

Tek cümle ile şunu belirtmek istiyorum. Ormancılıkta iklim değişikliğinin sebep olabileceği zararlar, uygun tür ve orijinlerin kullanılması ile büyük çapta azaltılabilir. Bu çalışmalara yardımcı olabilecek etkende, kullanılacak tür ve orijinlerin adaptasyon kabiliyetlerin tespit etmektir. Bu tespitlerde de genellikle, Finlay-Wilkinson modeli kullanılır (Şimşek, 1979)

İklim Değişikliği Zararlarına Karşı Ormancılık Yönünden Alınması Gerekli Tedbirler

Adaptasyon kabiliyeti değerleri yüksek olması, tür ve orijinlerin yeni yerleşim yerlerine

uyum yeteneklerini gösteren en önemli kriterdir (Şimşek 2020). Bu nedenle iklim değişikliği, zararlarının azaltılmasında en doğru yol tür ve orijin seçimleri olmaktadır. Bu seçimlerden sonra izlenecek en önemli yol da silvikültürel tedbirlerin uygulanmasıdır. Islah çalışmalarının da silvikültürün bir alt kolu olduğu düşünüldüğünde, demek ki silvikültürel tedbirlerin uygulanması sureti ile iklim değişikliği zararlarını azaltabiliriz (Şimşek 2020).

Ayrıca, ülkemizde İzmit Kavakçılık Araştırma Enstitüsü tarafından 1968-77 yılları arasında tesis edilen 36 adet tür denemesi ile 46 adet orijin denemesi ve Ormancılık Araştırma Enstitüsü tarafından tesis edilen 36 adet tür denemesi ve 78 adet orijin denemesi (1970-83) olmak üzere ülke düzeyinde tesis edilen 72 adet tür denemesi ve 124 adet de orijin denemesi tekrar programa alınarak, bu denemelerden sağ kalanların yeniden iklim değişikliği gözlüğü altında analize tabi tutulmalarını önermek istiyorum. Güzel sonuçlar çıkacağını umuyorum. **Bu konular da Ormancılık Araştırma Enstitülerinin görevi olmalıdır.** Böyle bir iş yapmak sureti ile de ülkemizde iklim değişikliğine karşı mukavim tür ve orijinler, geçici de olsa belirlenebilirler. Orta Avrupa Ülkeleri bu tip çalışmalarını 20-30 sene önce tamamlamışlar ve elde ettikleri bilgileri bugün altlık olarak kullanmaktadırlar.

İklim değişikliğine maruz kalmış ormanlarda verimin azalması gibi rizikolar söz konusu olabilir. Doğaya uygun orman işletmeciliği yapmak sureti ile bu rizikolar azaltılabilir. Şunu da

unutmamak lazımdır ki yalnız sivikültürel yöntemleri uygulamak sureti ile doğaya uygun orman yaratılamaz. Bu metotlara, tohum meşceresi seçme, tohum toplama, kaliteli fidan yetiştirme, ağaçlandırma teknikleri, doğal ve suni gençleştirmeleri ilave etmek şarttır. İklim değişikliğinden zarar görmüş ormanlarda zararları minimize etmenin 5 ana bölümü vardır (Brang ve ark. 2018). Bunlar;

1. Meşcerelerde ağaç türü sayısını artırmak
2. Dikey kuruluşu sağlamak
3. Genetik yapıyı zenginleştirmek
4. Fertlerin biotik ve abiotik mukavemetlerini artırmak
5. Gaye çaplarına bağlı idare sürelerini kısaltarak üretim miktarlarını düşürmek.

Bu tavsiyeler mevcut meşcere-lerin yapılarına bakılarak öncelik sıralamaları yapılabilirler. Alınacak tedbirlerde, doğal veya yapay gençleştirmeler, bakım çalışmaları, aralamalar, koruya tahvil çalışmaları ve erken üretim gibi çalışmalara öncelik verilir (Brang ve ark. 2018).

Sonuç ve Kanaat

Siz değerli meslektaşlarıma çok aktüel bir konuda **“İklim Değişikliğinin Ormanlar Üzerine Etkileri”** konusunda elimden geldiğince bazı önemli bilgiler sunmak istedim. Alınması gerekli tedbirler tamamen silvikültür (ıslah dahil) konularını içermektedir. Bu tedbirler alındığı takdirde ormanlarımız yeni bir işletme şekline kavuşacaktır. Bu işletme şekli de Avrupa ormancılığında 30-50 yıldan beri

kullanılmakta ve halen geliştirilmekte olan DEVAMLI ORMAN İŞLETMECİLİĞİDİR. Bugün Dünyada yapılan bütün çalışmalar, yapraklı karışık ormanların, iklim değişikliği zararlarına karşı koyan en önemli argüman olduğu yönündedir. İnşallah bizde de ormancılık çalışmaları gelecekte bu yola girer. **Sağlıklı, stabil ve uyum kabiliyeti yüksek olan ormanlar kurularak veya mevcutları bu hale dönüştürülmek suretiyle, iklim değişikliği zararlarına karşı nispeten mukavim ormanlar yaratılmış olur.**

KAYNAKÇA

- Aktuelle Klimaänderungen, 2019. Klimawandel-Bildungs server-Wiki
- Bellinger, M. 2020. Proceedings of the National Acedemy of Science (AFP-2020)
- Brang, P., ve ark. 2018 Waldbauliche Strategien im Klimawandel. Grundlagen für Adaptationstrategien. Bundes-Aunt für Umwelt. BAFU. (Birmensdorf)
- Emiroğlu, S. 2017. Trump ABD'yi Paris anlaşmasından neden çekti (Rapor).
- FAO. 1992. Halbzeit im Jahr 2050. GTZ-Info. Zeitschrift für Technische Zusammenarbeit 3
- Forstwirtschaft im Klimawandel-2019 Klimawandel- Forstwirtschaft in Deutschland
- Gore, A 1992. Wege zum Gleichgewicht, Fisher Verlag
- IPCC, 2007-Climate Change 2007. Synthesis Report.
- Işık, K. 2020. İklim Değişikliği ve Biyolojik Çeşitlilik. Orman ve Av Dergisi. Sayı 1, Cilt.98
- Kazakoğlu, C. 2015. 10 Grafikte BM İklim Değişikliği Konferansı ve Türkiye (Tebliğ)
- Kleinschmit. J. 1994-Waldumbau-neu Züchterische Strategien

forstlicher Genreseorchen. NFV

MGM, 1988-2020. Meteoroloji Genel Md. Yeni Senaryolar İle Türkiye İklim Projeksiyonları.

Pretzsch, H. 1992-Zunehmende Unstimmigkeit zwischen erwartetem und wirklichen Wachstum unserer Waldbestände. Forstwissen schaftliche Zentrallblatt. 111

Siebler, D. at all. 2007-Einfluss einer Klimaänderung auf die Vegetation und deren wechselseitige Abhängigkeiten (Schweizerische Eidgenossenschaft).(Proje Çalışması)

Şimşek, Y. 1979. Douglas (*Pseudotsuga menzeisii* (Mirb.) Franco) in Türkiye ye İthal ve Orijin Problemleri Üzerine Araştırmalar. K.A.E. İzmit.

Şimşek, Y. 1992. Türkiye Orijinli Göknaş Türlerinin (*Abies nonrdmanniana*, *Abies bornmülleriana* ve *Abies equi-trojani*) Genetik yapıları üzerine araştırmalar. Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları No:65

Şimşek, Y. 1993. Orman Ağaçları Islahına Giriş. Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları No:65

Şimşek, Y. 2020. Ülkemizde Orman Ağaçları Islah Çalışmaları ve Bu Çalışmaların Hedefleri. Orman ve Av Dergisi. Sayı 3, Cilt. 98

Umwelt-Bundes-Amt. 2009. Klimawandel und Marine Ökosysteme. Meeresschutz ist Klimaschutz.

Wälder im Klimawandel (einfach): 2008 Klimawandel-Bildungs server-Wiki

Witt, R. 2007. Auswirkungen des Klimawandels auf den Deutschem Wald. (Konferans notu)

WWF, 2019- İklim Değişikliği Raporu.

Geçmişte Orman ve Av

Derleyenler: H. Batuhan Günşen* ve Mehmet Özalp**

*Bartın Üniversitesi Bartın Orman Fakültesi, hgunsen@bartin.edu.tr

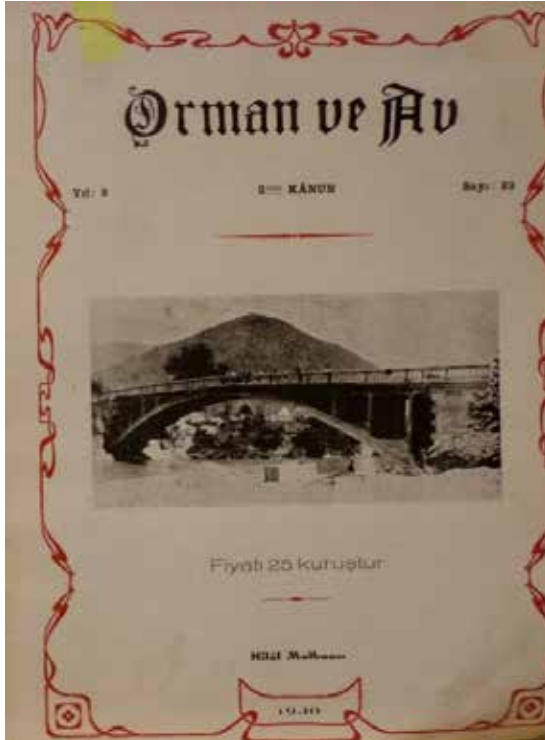
**Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi, mozalp@artvin.edu.tr

Sevgili okurlar bu köşede dergimizin eski sayılarındaki yazılardan dikkatimizi çekenleri ve günümüzde halen ilgi duyulabilecek olanları sizlerle paylaşmaya çalışıyoruz. Bu sayımızda 1930'un ilk sayısında yer alan ve İktisat Vekâleti (Bakanlığı) Orman Amenajman Şubesi Müdürü *M. Fahrettin* tarafından kaleme alınan "Orman Kanunu" başlıklı yazıyı ele almak istedik. 1937 yılında Orman Genel Müdürlüğü kurulmadan önce ülkemizde ormancılık faaliyetleri Orman İdaresi tarafından yürütülmekteydi ve *M. Fah-*

rettin'in yazısını yazdığı dönemde Orman İdaresi İktisat Bakanlığı'na bağlıydı. *M. Fahrettin* bir amenajmancı gözüyle dönemin ormancılık mevzuatını özellikle de Orman Nizamnamesini köylülere tanınan faydalanma hakları ekseninde değerlendiriyor ve Orman Kanunu'na olan özlemini dile getiriyor. Biliyorsunuz ülkemizin ilk Orman Kanunu (3116 sayılı) 1937 yılında çıkmıştı. Dilerseniz *M. Fahrettin*'in yazısına kısaca bir göz atalım.

Orman Nizamnamesinin 1870 yılında çıkartılmasından sonraki süreçte ülkemiz ormancılığıyla ilgili önemli yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bunların arasında 1917 yılında çıkartılan Ormanların Usul-ü İdare-i Fenniyeleri Hakkında Kanun, 1920 yılında çıkartılan 39 sayılı Baltalık Kanunu ve 1924 yılında çıkartılan 484 sayılı Devlet Ormanlarından Köylülerin İntifa Hakkı Kanunu ile 504 sayılı Türkiye'de Mevcut Bilimum Ormanların Fenni Usulü İdare ve İşletilmeleri Hakkında Kanunu saymak mümkündür. *M. Fahrettin* bu yasal düzenlemeleri birer kanun parçası olarak görmekte ve genel olarak bir orman kanunu olarak adlandırılmayacaklarını belirtmekte. Ancak bunların ormancılığımızın hedef ve amaçlarına yönelik atılmış önemli adımlar olduğunu ve orman kanununun çıkmasını çok kolaylaştıracaklarını da ifade ediyor.

Orman Nizamnamesine geri dönecek olursak. 1870 yılında çıkan nizamname 1937 yılında 3116 sayılı Orman Kanunu çıkana kadar yürürlükte kalmıştır. Nizamnamenin üçüncü maddesiyle o zamana kadar süre gelen devlet ormanlarından herkesin dilediği gibi yararlanmasına (cibal-i mübaha) son verilmiştir. Diğer taraftan 5. madde gereğince orman köylülerine bazı kurallar çerçevesinde devlet ormanlarından faydalanma, ağaç kesme ve toplama hakkı tanınmıştır. Ancak *M. Fahrettin*'e göre orman köylülerine tanınan bu

Şekil 1. Orman ve Av'ın 1930 yılı Ocak (2^{inci} Kanun) sayısının kapağı.

faydalanma hakkının amenajman planlarının düzenlenmesinde diğ er bir ifadeyle ormanların teknik ve bilimsel yönden işletilmesinde olumsuz bir rol oynamakta ve bu yüzden de faydalanma haklarının bir şekilde ve biran evvel kaldırılması gerekmektedir. Yazar, aksi takdirde faydalanma hakkının kullanımından doğabilecek sorunların hem halkın hem de devletin zaman ve para israfına neden olabileceğini belirtiyor.

M. Fahrettin 1930 yılının şartlarında, ormancılık örgütünün enerjisinin büyük bir kısmını temel ormancılık etkinliklerinden ziyade kaçakçı ve dava takibine harcamak zorunda kaldığını ifade ediyor ve ülke ormancılığını açık denizde yönünü kaybetmiş bir gemiye benzetiyor.

Devlet ormanlarının sınırlarının her türlü çatışma ve müdahaleden korunarak, gelecekte de kimsenin bu orman sınırları içinde hak iddia etmesine fırsat vermeyecek şekilde belirlenmesinin ülke ormancılığının sorunlarını aşmasında önemli rol oynayacağını düşünüyor *M. Fahrettin*. En büyük dileğinin ise bu hususların ileride çıkacak or-

man kanununda dikkate alınması olduğunu söylüyor. *M. Fahrettin* belirttiği hususlar gerçekleştiği vakit, ülke ormancısının gerçek görevi olan ıslah, tensil ve imar işlerine kavuşmuş olacağını ifade ediyor.

M. Fahrettin'in kaleme aldığı yazısından yedi yıl sonra ülkemiz ilk Orman Kanunu'na (3116) kavuşmuştur. Bildiğiniz üzere bu kanun ülke ormancılığımız açısından birçok ilki barındırıyor. Bunlardan birisi olan orman kadastro çalışmalarının başlaması *M. Fahrettin*'in dileğinin tam tamına olmasa da gerçekleşmiş olduğunu bizlere gösteriyor.

Günümüze gelecek olursak; 1937 yılında konulan ülkedeki ormanların kadastrounun kısa sürede tamamlanması hedefi günümüze kadar anca tamamlandı ve kadastro yapılan orman alanlarının neredeyse tamamı tescil edildi. Orman köylülerinin belli şartlar çerçevesinde ormanlardan faydalanmalarını sağlayan hükümler günümüzde yürürlükte olan 6831 sayılı Orman Kanunu'nda da yer alıyor. Fakat zaman içinde ülke ekonomisindeki ve toplumsal yapısındaki değişim kır ile kent arasındaki den-

genin 1930'lara nazaran tamamen tersine dönmesine neden oldu. Buna bağlı olarak orman köylüsünün ormanlardan yararlanma miktarının da ciddi şekilde düştüğünü söyleyebiliriz.

Ancak *M. Fahrettin*'in 1930'larda ülke ormancısının bilimsel ve teknik ormancılık yapmasının önünde büyük bir engel olarak gördüğü orman köylüsünün faydalanma hakkının günümüzde şekil değiştirerek ve başkalaşarak devam ettiğini de dile getirmeliyiz. Nasıl mı? Ormanların madencilik, enerji, turizm vb. ormancılık dışı amaçlarla kolayca tahsis edilmesi, 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2-B Maddesi ve Ek Madde 16'ya göre orman sınırı dışına çıkarma... *M. Fahrettin*'in 1930'larda ülke ormancılığına yönelik taşıdığı kaygıların çokça fazlasını günümüzde bizlerin taşıdığına hiç şüphemiz olmasa gerek!

NOT: Yayın hayatına ilk olarak 1928 yılında başlayan Orman ve Av Der-gisi'nin tüm sayılarına Derneğimiz internet sayfasından (<https://www.ormancilardernegi.org>) ulaşabilirsiniz.

İçindekiler	
Neolitik'ten ormancılığın inkişafına değ er	
Orman Kanunu	M. FAHRETTİN
Holstein (Holstein)	M. ŞAKİR
Kongre programı	
Katın ve avlar	YAU/KP APANAY
Katın: Seb'a ormanları	D. BAKİ
Ormancılıkta mızah	
Düşüncelerimiz ve endişelerimiz	A. CEVAT

ÇALILAR

Hakan ÇELİK

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Orman Mühendisliği Bölümü
Orman Botaniği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Colutea cilicica Boiss. & Bal. - Patlangaç çalısı

Genel Görünüşü: Kışın yapraklarını döken yaklaşık 2 m uzunluğa kadar boy yapabilme yeteneğine sahip çalıdır.

Sürgün: Sürgünleri önce yeşilimsi olup yaşlandıklarında gri-kahverengi bir renk alırlar.

Yaprak: Yaprakları pinnat damarlı tek tüysü bileşik yapraktır. Sürgün üzerinde yer alan yaprakçıklar ters yumurta biçiminde olup uçları küttür. Yaprakçıklar sürgün üzerinde (2) 3-4 çift halinde bulunurlar.

Çiçek: Çiçekleri sarı renklidir. Taç yapraklar 18-20 mm uzunluğundadır ve kanatlar belli belirsiz şekilde geriye doğru kıvrılmış halde bulunur; bazen bulunmayabilir. Çiçek içerisindeki ovaryum tüylüdür. Çanak yapraklar beyaz tüylü ve dişleri sivri uçludur. Çiçeklenme zamanı Nisan-Eylül ayları arasında yaklaşık birkaç aydır.

Genel Yayılışı: Çok yaygın bir çalı olup Asya ve Avrupa'da geniş yayılışlarda bulunur.

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye'nin hemen her bölgesinde yayılışı vardır.

Kullanım Yerleri: Bazı fitoterapi yöntemleri uygulayan kişiler, bu bitkinin kurutulmuş meyve ve dallarını kaynatarak hazırladıkları karışımı çocuklarda oluşan yara ve apselerin tedavi edilmesinde uygulamaktadır. Bazı kişiler de bitkinin küllerini, bitkisel yağdan merhem meydana getirmekte kullanmaktadır.

Aynı zamanda bu bitkinin meyvelerini toz haline getirdikten sonra bakır bir kap içerisinde siyahlaşınca kadar ısıtılarak karıştırılır. Bu şekilde oluşturulan karışım, enfeksiyon kapmış yara yüzeylerine sürülerek yaraların iyileştirilmesinde kullanılmaktadır.

Foto: Ünal AKKEMİK

Foto: Ünal AKKEMİK

Chamberlain, D.F., 1970f. *Colutea* L. In: Davis PH (ed). Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol.3, pp. 42-44. Edinburgh.
Chamberlain, D.F., 1970g. *Cytisopsis* Jaub. & Spach. In: Davis PH (ed). Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol.3, pp. 511-512 Edinburgh.

Ezer, N., Mumcu-Ansan, O., 2006. Folk medicines in Merzifon (Amasya, Turkey). Turk J Bot, 30, 223-30.

Sezik, E., Yeşilada, E., Honda, G., Takaishi, Y., Takeda, Y., Tanaka, T., 2001. Traditional medicine in Turkey X. Folk medicine in Central Anatolia, J Ethnopharmacol, 75, 95-115.

***Cistus laurifolius* L. - Defne yapraklı laden**

Genel Görünüşü: 3 m'ye kadar boy yapabilen herdem yeşil çalılardır.

Yaprak: Yapraklar yumurtamsı şekildedir ve uçları sivri uçlu veya bazen mızraksıdır. Yapraklar tabanda birleşmiş uzun bir sapa sahiptir. Yaprak ve sürgünleri yapışkandır.

Çiçek: Çiçekler, simoz çiçek kurulları şeklinde bulunur. Kurullar yan durumlu 3-5 çiçekten oluşan ucun saplıdır. Çiçekler 3-5 mm çapında olup beyaz renklidir. Çiçek üzerinde bulunan çanak yapraklar tabanda yürekli değildir ve stilus çok kısa veya hiç yoktur.

Meyve: Meyve kapsüldür ve üzerinde kahverengi veya kısa beyaz tüyler bulunur. Meyve olgunlaştığında 5 parça şeklinde açılır.

Genel Yayılışı: İspanya'dan başlayarak Türkiye'ye kadar oldukça geniş bir alanda doğal yayılış yapar.

Türkiye'deki yayılışı: Ülkemizde karaçam meşçereleri içerisinde baskın karaktere sahip bir çalıdır. Karaçam türünün refakatçısı olarak kabul edilir ve karaçamların tahrip olduğu yerlerde bulunması bir gösterge olarak değerlendirilebilir.

Kullanım Yerleri: Bitkinin içerisinde bulunan reçine miktarı oldukça fazladır ama kalitesi oldukça düşüktür. Bu yüzden kozmetikte kullanımı azdır. Bunun yanı sıra yerel halk tarafından halı gibi ipliklerin kullanıldığı doğal ürünlerin ipliklerinin boyanmasında kullanılmaktadır. Ayrıca bitkinin yapraklarının kaynatılmasıyla oluşturulan karışım uyuz hastalığının tedavisinde kullanılmaktadır.

Foto: Ünal AKKEMİK

Foto: Ünal AKKEMİK

Coode, M.J.E., 1965a. *Cistus* L. In: Davis, P.(ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol.1, pp.506-508. Edinburgh Univ. Press, Edinburgh.

Pattabanoğlu, E. S., 2018. *Laurus nobilis* ve *Cistus laurifolius*' dan Elde Edilen Uçucu Yağların Gc-Ms Analizi ve Antimikrobiyal Aktiviteleri (Doctoral dissertation, Kastamonu Üniversitesi).

TÜRKİYE’NİN KUŞLARI

Emine Sühendan Karauz
(Biyolog, Paleoantropoloji YL).
eminesuhendan@gmail.com

TEPELİ PELİKAN (*Pelecanus crispus*)

Tepeli Pelikan, **Pelecaniformes** takımının **Pelecanidae** familyasına (Pelikangiller) dahildir ve Türkiye’de gözlenen üç pelikan türünden biridir. Uçuşta kanat açıklığı 310-345 cm’ye kadar ulaşır. Uzun ve geniş kanatları süzülerek uçmalarını kolaylaştırır. Uçarken başlarını geriye çekerek suya dalış yapabilirler (Şekil 1). Üreme döneminde erginlerin başının gerisindeki kıvrık tüyler belirgindir ve vücut tüylerinin rengi grimsi beyaz ve boğaz kesesi parlak turuncudur (Furtun vd., 2021).

Sadece Kuzey Yarım Kürede bulunan tür, **Montenegro**’dan **Güney-Doğu Çin** kıyılarına, **Rusya**’nın **Orta Omsk Bölgesi**’nden, **Batı Hindistan**’a kadar yayılış göstermektedir. Dünya üreme popülasyonu 7350-9000 çift, Avrupa popülasyonu (Rusya, Türkiye ve Avrupa’daki Eski Rusya Devletleri dahil) 2830-3100 çift (2017 yılı) olarak kaydedilmiştir (Keller vd., 2020).

Türkiye üreme popülasyonu 2011 ve 2012 yılları için 390 ve 440 çift (Manyas, Işıkli, Aktaş ve Eber gölleri, Gediz ve Menderes deltaları, toplamda 6 koloni) olarak tespit edilmiştir. Tepeli Pelikanın Batı Anadolu’da kışlayan popülasyonunun önemli bir kısmının, Yunanistan, Bulgaristan ve Romanya kolonilerine ait olduğu gözlenmiştir. Tepeli Pelikanın Adriyatik-İyonya kıyıları meta popülasyonu ile Doğu meta popülasyonunun (Yunanistan, Türkiye, Romanya ve Bulgaristan kolonileri) coğrafik olarak birbirinden izole olduğu bildirilmiştir (Catsadorakis vd., 2015).

Şekil 1. Uçuş halindeki Tepeli Pelikan (Fotoğraf: Sühendan Karauz)

Tür, yuvalarını predatörlerden uzakta sulak alanlardaki yüzen sazlık adalarda ve vejetasyonu olmayan çıplak ada ve adacıklarda yapmaktadır. Türün üreme popülasyonlarını korumak amacıyla Türkiye’de ve Yunanistan’da yapay yuvalar inşa edilmiştir. Sulak alan kaybı ve/veya sulak alan habitatları üzerindeki insanların yol açtığı tehditler (su rejiminde değişiklikler, kirlilik, sulak alanların kurutulması, baraj inşası vs.) üreme popülasyonunu olumsuz etkilemektedir. Ayrıca elektrik iletim hatları ve avcılık da türün üzerindeki diğer tehditlerdir. Tepeli Pelikan çoğunlukla balıklarla beslenmektedir. Buna bağlı olarak karasal ve kıyısız sulak alanlardaki balık popülasyonlarının mevcudiyeti ve balık türlerinin za-

mansal dağılımı türün hayatta kalma başarısını doğrudan etkilemektedir (Tucker vd., 1994). Ayrıca iklim değişiminin yaratacağı çevresel krizler de türün üreme ve kışlama habitatlarını olumsuz etkileyeceği aşîkârdır.

Manyas Gölü’nde yürüttüğüm yaklaşık 7 yıllık araştırma sonucunda; Tepeli Pelikanın yuva başına 2-4 arası (en çok 6) yumurta bıraktığı gözlenmiştir. Tür Manyas Gölü’nde su düzeyinin üzerinde inşa edilmiş olan insan yapımı platformlarda ve göl kıyısında saz ve söğüt döküntülerinin oluşturduğu serpintilerde yuva yapmaktadır (Şekil 3). İlk defa 1968 yılında Milli Park yetkilileri tarafından Kuş Cenneti’nde yapay yuva projesi uygulamaya konmuş

Şekil 2. Tepeli Pelikanın (*Pelecanus crispus*) Türkiye'deki Üreme Alanları (Catsadorakis vd., 2015)

ve **1 Nisan 1968** tarihinde beklenildiği üzere Tepeli Pelikan alanda üremeye başlamıştır ve o tarihten itibaren de türün üreme sayıları (114 çift, 2004 yılı) artış göstermektedir. Manyas Gölü'ndeki türün üreme etkinlikleri en erken Şubat, en geç Nisan ayında başlamaktadır. Yavrular, Mart ayının üçüncü haftasından Mayıs ayına kadar olan dönemde yumurtadan çıkmaktadır. Manyas Gölü'nde üreme döneminde gözlenen aşırı kuraklıktan, bölgede hâkim olan şiddetli lodostan, sağanak yağışlardan ve de kirlilikten tür olumsuz etkilenmektedir. Aşırı yağışların ve şiddetli lodostan Tepeli Pelikan yuvalarını bozduğu ve yuvadaki yavruların ölümüne sebep olduğu kaydedilmiştir. Kaybolan yavru ve yumurtaların ardından türün yeniden kuluçkaya yattığı gözlenmiştir. Kurak dönemde ise, suda güvenli bir şekilde yuvalayan türün yumurta ve yavrularına, göl sulanının çekilmesi nedeniyle çakal ve sansar türlerinin zarar verdiği gözlenmiştir. Özellikle uçuş talimi yapan yavruların platformların altına düşerek çakal, sansar ve başıboş köpeklerle av olduğu kaydedilmiştir (Karauz vd., 2006).

Türkiye'de Tepeli Pelikan üzerine ilk bilimsel araştırmaları/çalışmaları başlatan Türk ornitologlar; başta **Tansu Gürpınar** olmak üzere, **Prof. Dr. Mehmet Sıkı ve Gürdoğar Sangül**'dür. Her üç araştırmacı da türün ülkemizde korunması adına büyük katkılar sağlamışlardır. **Doç. Dr. Ortaç Onmuş** ise, günümüzde türün korunması adına bilimsel araştırmalar yürütmektedir. İklim değişiminin de olası etkileri göz önüne alındığında hem türün hem de habitatlarının korunması için uluslararası iş birliğine olan gereksinim artacaktır.

Şekil 3. Manyas Kuş Cenneti Milli Parkı'nda Tepeli Pelikan için inşa edilen suni yuvalar (Fotoğraf: Sühendan Karauz)

Kaynakça

Catsadorakis, G., Onmuş, O., Bugariu, S., Gül, O., Hatzilacou D., Hatzofe, O., Malakou, M., Michev, T., Naziridir, T., Nikolaou, H., Rudenko, A., Saveljic, D., Shumka, S., Sıkı, M., Crivelli, A.J. 2015. Current Status of Dalmatian pelican and the great White pelican populations of the Black Sea/Mediterranean flyway, Endangered Species Research-Endang Species Res, Vol. 27:119-130.

Furtun, Ö.L., Erciyes Yavus, K. ve Karataş, A., 2021. Trakus Türkiye'nin Kuşları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 414 sayfa.

Karauz E.S., M. Özbek. G. Altınayar, F. Çakır. ve F. Yıldırım. 2007. Manyas (Kuş) Gölü Ramsar alanında üreyen sığırları izleme araştırması (2000-2004). Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Muhtelif Yayınlar, Yayın No:2, Ankara.

Keller, V., Herrando, S., Vorisek, P., Franch, M., Kipson, M., Milanese, P., Martí, D., Anton, M., Klvanová, A., Kalyakin, M.V., Bauer, H.-G. & Foppen, R.P.B. 2020. European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change, Published as a partnership between the European Bird Census Council (EBCC) and Lynx Edicions.

Tucker, G.M. and Heath, M.F. 1994. Birds in Europe: their conservation status. Cambridge, U.K.: BirdLife International (BirdLife Conservation Series no.3).

ORMAN FAKÜLTELERİ ÖĞRENCİLERİNDEN

(Artvin Çoruh Üniversitesi, Orman Fakültesi)

Ülkemizdeki orman fakültelerinde okuyan ve genelde mezun olmaya yakın 3. ve/veya 4. sınıf öğrencilerimize yönelik uyguladığımız anket çalışması için bu sayımızda serhat şehirlerimizden biri olan Artvin'e uzanıyoruz. Anadolu'nun kuzeydoğu ucunda Gürcistan ile sınır olan Artvin'de 1993 yılında Kafkas Üniversitesi'ne bağlı olarak kurulan Orman Fakültesi, 2007 yılında ise eğitim-öğretim hayatına başlayan Artvin Çoruh Üniversitesi'ne bağlandı. Orman alanları ve ormancılık bakımından önemli bir ilimiz olan Artvin, farklı iklim ve jeomorfolojik özellikleri nedeniyle sahip olduğu zengin bitki örtüsü sayesinde "yeşil" unvanı ile anılır. Artvin, bu özelliği ile hem toplam bitki türü sayısı hem de bunların endemik oranları açısından ülkemizin ilk üç ili arasında yer almaktadır. Özellikle, Çoruh Nehri Vadisi boyunca bazı bölgelerde "relikt" (kalıntı) olarak bulunan olan fıstık çamı (*Pinus pinea*), sandal ağacı (*Arbutus andrachne*), laden (*Cistus creticus*) vb. Akdeniz kökenli bitkiler yanında tarımı yapılan zeytin ve mandalina Artvin'in bu çeşitliliğinin ilginç ve önemli örnekleridir.

Bugüne kadar yaptığımız anket uygulamaları arasında en fazla dönüşü AÇÜ-Orman Fakültesi'nde okuyan ve birkaç yıl içerisinde meslektaş olarak aramıza katılacak olan orman mühendisi adaylarımız yaptı ve onların anket sorularımıza verdikleri yanıtları ve düşünceleri genel bir analiz halinde aşağıda maddeler halinde kısaca özetledik:

Daha önceki sayılardan başlayarak anket çalışması analizlerimi-

zi takip eden okuyucularımız, ilk soruda genelde benzer cevapların verildiğini tahmin edeceklerdir. AÇÜ Orman Mühendisliği öğrencilerinin de ağırlıklı olarak yeşili, doğayı ve ormanı sevdikleri ve böyle bir iş ortamında çalışmanın ayrıcalıklı olacağını düşündükleri için bu bölümü okumayı tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Buna ek olarak, özellikle karşı karşıya kaldığımız küresel iklim değişimleri ile ormanların ve mesleğimizin yakın gelecekte çok daha önemli olacağını düşünerek bu bölümü tercih eden bazı öğrencilerimizin olduğunu da söylemekte fayda var. Ayrıca, ailelerinin orman köylüsü olmaları, bazı yakınlarının orman mühendisi olmaları ve orta öğretimde meslektaşlarımızın orman haftalarında yaptıkları ziyaretlerden etkilenmeleri vb nedenlerle bu bölümü seçenler de var ve tümü de bu tercihlerinden pişman olmadıklarını ifade etmektedirler ki bu da oldukça olumlu bir gelişme.

Ankete cevap veren öğrencilerimizin neredeyse tamamına yakınının bu zamana kadar gördükleri eğitim ve öğretimle hem kişisel olarak hem de mesleki açıdan geliştiklerini ifade etmeleri oldukça önemli ve sevindirici. Ancak, tahmin edileceği üzere öğrencilerimiz bu soruya verdikleri cevaplarda genelde "COVID-19 pandemisine rağmen" veya "keşke COVID-19 pandemisi olmasaydı" vb. ifadeler kullanmak zorunda kalmışlar çünkü çoğunluğu 2018 ve/veya 2019 girişli olan bu arkadaşlarımız belki de kapanmalardan en çok etkilenen öğrenci grubu oldukları söylenebilir. Kısıt-

lamalar ve kapanmalar nedeniyle derslerin teorik kısımlarını uzaktan eğitimle alan öğrencilerin en çok yakındığı kısım ise özellikle 2. ve 3. sınıftaki uygulama ve bağlantılı teknik gezilerin yapılamaması olmuştur.

Bir önceki soruda mesleki açıdan geliştiklerini söyleyen ne kadar çok öğrencimiz olduysa, bu soruda ise sosyal açıdan gelişemediklerini söyleyen o kadar çok öğrencimiz olduğu anlaşıyor. Burada hem üniversite ve fakültenin sosyal aktiviteler konusundaki yetersizliklerinin hem de ne yazık ki pandeminin sebep olduğu kısıtlamaların, öğrencilerimizin sosyalleşmesi önünde en ciddi engeller olduğu görülmektedir. Ayrıca, Artvin'in nispeten küçük bir il olmasından kaynaklı olarak sınırlı imkânlarla sahip olması ve birçok bölgeye oldukça uzak olması da bu sorunun kaynaklarından biri olarak vurgulanmaktadır. Buna rağmen, öğrencilerimiz, kısıtlı sayıda da olsa gidilen arazi gezileri ile çevrimiçi de olsa yapılan toplantı ve panellerle az da olsa bazı sosyal aktivitelere katılım sağladıklarını da söylemektedirler.

Arkadaşlarımızın, mezuniyetten sonraki meslek tercihlerinde ağırlıklı olarak (yaklaşık % 70) devlette çalışmayı tercih ettikleri anlaşıyor. Bu soruya verilen cevapların birkaç tanesinde sevindirici olan bir detay var ki o da bazı öğrencilerimizin eğer devlette çalışırlarsa yapmayı istedikleri veya amaçladıkları ormancılık alanlarını da spesifik olarak belirtmiş olmalarıdır. Örneğin kimisi ağaçlandırma

ve erozyon kontrolü üzerine çalışmak istediğini söylerken kimisi de hızlı gelişen türlerle ilgili çalışmayı hedeflediğini belirtmiş. Ayrıca iki mezun adayımızın ise akademide kalmak istediklerini de söylemekte fayda var. Devlette çalışmak isteyenler yanında yaklaşık %25-30'luk bir kısım mezun adayımız ise cevaplarında; özel firmalarda çalışmaya başlayarak deneyim sahibi olduktan sonra kendi firmalarını kurmayı planladıklarını yazmışlar. Umuyoruz ki her şey gönüllerince olur ve tüm mezunlarımız bir şekilde iş sahibi olarak mesleklerini yürütebilirler.

Yakında mezun olacak orman mühendisi adaylarımız, bölümü ve mesleği kendilerinden sonra gelen genç arkadaşlarına tavsiye ettikleri görülüyor. Özellikle doğaya, ormana, ekolojije karşı ilgileri ve

sevgileri varsa bu tercihlerinde yansımaları olmayacağını belirtiyorlar. Bazı cevaplarda da ormanların ve dolaşısıyla su, toprak vb. kaynakların yakın gelecekte çok daha kısıtlı olacağından daha da değerlendirilmesine ve bu nedenle de orman mühendisliğinin meslek olarak öneminin artacağına vurgu yapılmış. Bölümü okumaya yeni başlayanlara ise daha önceki anketlerdeki benzer olarak özellikle ilk dönemden itibaren devamsızlık yapılmadan derslerin takip edilmesi ve böylece meslek bilgilerinin temellerinin iyi atılması konusunda dikkat edilmesini tavsiye ediyorlar.

Anketi yanıtlayan öğrencilerimizin önemli bir kısmının, mezun olduktan sonra iş bulma ve mesleklerini icra etme konusunda ne yazık ki kaygı yaşadıkları anlaşılıyor. Mezuniyetten sonra bile sürekli sınav-

lar ve mülakatlarla uğraşmaları gerektiğini vurguluyorlar. Tüm bu zorluklara rağmen çoğunun istediği orman mühendisliğinin gerekli değeri kazanması yönünde çalışmaların yapılması. Örneğin, cevapların bazılarında, yakın zamanda yapılan uygulamaya benzer şekilde, sorumlu tutulan orman alanlarının daraltılarak şeflik sayılarının artırılması ve böylece kamuda daha fazla orman mühendisinin istihdam edilmesi gerektiği yazılmış.

Not: Anketin hazırlanmasındaki katkılarından dolayı Doç. Dr. Murat ALAN'a, anketin uygulanmasındaki yardımlarından dolayı da Artvin Çoruh Üniversitesi, Orman Fakültesi öğretim üyeleri Doç. Dr. Mehmet ÖZALP ile Doç. Dr. Aşkın GÖKTÜRK'e teşekkür ediyoruz.

Artvin Çoruh Üniversitesi-Orman Fakültesi binası.

Osman İKİNCİ

BRIÇ KÖŞESİ

Merhaba değerli Orman ve Av okurları,

Geçen sayıda size bir briç problemi vermiş ve çözümünü de bu sayıda yayımlayacağımı belirtmiştim. Hem soruyu hatırlayalım ve hem de çözümünü inceleyelim.

G (Siz)	B	K	D
-	-	-	4♠
5♥	5♠	6♥	H. Pas

♠ -
♥ A6432
♦ A10853
♣ 632

	K	
B		D
	G	

♠ R3
♥ RDV1087
♦ 4
♣ AD75

♠ AR4
♥ 1092
♦ ADV10
♣ A76

	K	
B		D
	G	

♠ 32
♥ ARV6
♦ 4
♣ RDV1054

Problem şöyle idi: Yandaki el ile Güneyde otuyorsunuz. Deklarasyon, yukarıda da görüldüğü üzere Doğu'nun 4♠ açışıyla başlamış ve sizin 6♥ konuşmanızla sonuçlanmıştır. Batı ♣5'i atak etmiştir. Oyun planınız nasıl olmalıdır?

Eğer ♣R Doğu'da ise kontratınız emniyettedir. İlk löveye yerden çakar, kozları toplar ve trefl empası atarsınız. Bir trefl vererek şlemi yaparsınız fakat ♣R Doğu'da değilse iki trefl vererek batmaktan kurtulamazsınız.

Pik atağı size trefl kayıplarından kurtulma olanağı vermiştir. Bu olanakla kayıp üzerine kayıp tekniğini kullanarak, ilk löveye yerden çıkmayıp kayıp bir trefl kaçmak suretiyle iki kayıp treflden kurtulabilirsiniz. Bu amaçla ilk löveye çıkmamalı ve yerden bir kayıp trefl kaçmalısınız. Bu löveyi ♠A ile alacak olan Doğu'nun en iyi defansı trefl dönmektir. Bu löveyi de empas atmadan ♠A ile alır ve ♣R'nizi çekip yerdeki son trefli kaçarak şlemi yaparsınız. Bu şekilde bir pik lövesi vererek, iki trefl lövesi kazandığınıza dikkat ediniz.

Kontrat: 7♣

Atak: ♠D

Oyun planınız nasıl olmalıdır?

Problemi çözenlerin osmanikinci@hotmail adresine çözümlerini göndermelerini bekliyorum. Bu sayede meslektaşımızın dergimizdeki briç köşesi ve briçle ne kadar ilgilendiklerini de öğrenme olanağımız olacaktır.

Bu köşede briçle ilgili başka konulara da yer verilmesi talepleri olanların da e-posta adresime dilek ve görüşlerini iletmelerini bekliyorum.

Briçte Renk Sağlamak

Renk sağlamak, bir renkteki başlangıçta alıcı olmayan küçük kartların bazı oyun teknikleri sonucunda alıcı duruma getirilmesidir. Önemli ve sıkça başvurulmuş bir löve üretme tekniğidir.

Bunun için sağlanacak renkten rakiplerde bulunan büyük kartların tamamının mümkünse toplanması, değilse çeşitli yöntemlerle çıkarılması gerekir. Bir rengin sağlanabilmesi için o rengin deklaranda en az 4 adet olması şarttır. Renkteki alıcı kartların çokluğu ve rengin uzunluğu arttıkça o rengin sağlanma olasılığı da o oranda artar.

Renk sağlama konusunda aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

Sağlanmak istenen rengin dışarıdaki kart sayısı ve dağılım oranları saptanmalıdır.

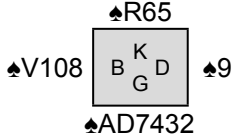
Sağlanan rengin sağ kartlarının löve olarak tahsil edilebilmesi için sağlanan kartların olduğu ele antre olması gereklidir. Sağlanan rengin kontrolü elde tutulmalıdır.

Renk Sağlama Teknikleri

1. Alıcı Kartların Çekilmesi

Sağlanması planlanan renk, alıcı kartları olan bir renk ise genellikle önce alıcı kartlar çekilerek sağlanmaya çalışılır. Eğer başarılı olunmazsa o renk yeterli sayıda tekrar oynanmalı ve rakiplere el verilerek sağlanma yoluna gidilmelidir.

Örnek No: 1

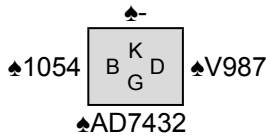

Pik rengini sağlamak için A, R ve D çekilir. Eldeki 7, 4 ve 3'lü sağlanarak alıcı duruma gelir. Eğer renk rakiplerde 4-0 dağılmış olsaydı A, R ve D'den sonra 7'li oynanıp rakibe bir el vermek suretiyle 2'li ve 3'lü sağlanarak alıcı duruma getirilmesi gerekirdi.

2. Rakiplere El Verilmesi

Sağlanması planlanan renkte hızlı alıcıların yeterli olmaması durumunda o renk yeterli sayıda oynanarak, rakiplere el verilerek sağlanmaya çalışılmalıdır. Sağlanan renkteki kalan kartların tahsil edilebilmesi için rengin sağlanmış olduğu ele en az bir antrenin olması şarttır. Aksi halde rengin sağlanmasının yararı olmaz.

Örnek No: 2

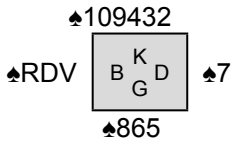

Rakiplerde toplam 7 pik vardır. Pik rengini sağlamak için sırayla A, R ve D çekilir. Hızlı alıcılar yeterli olmadığı için 4'lü oynanarak Doğu'nun V'sine bir el verilerek geri kalan 32'li sağlanır. Bu sayede 6 pik lövesi kazanılır. Eğer renk rakiplerde 5-2 dağılmış olsaydı rakiplere iki el verilerek kalan son küçük kart sağlanabilirdi. Dağılım eğer 6-1 veya 7-0 olsaydı bu rengin sağlanması mümkün olmazdı. Ancak alıcı kartlar löve olarak tahsil edilebilirdi.

3. Bağışlama

Sağlanması planlanan rengin olduğu ele yeterli antrenin olmaması durumunda rakibin atağı bir veya daha fazla sayıda bağışlanarak o renk sağlanmaya çalışılmalıdır. Rakiplere el verilmesine benzer bir tekniktir. Tek farkı rengin önce deklaran tarafından değil, rakip tarafından oynanmasıdır.

Örnek No: 3

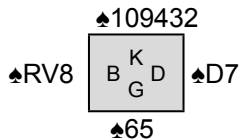
Atak: ♠R

Batı'nın R'sini bağışlayan deklaran, Batı D ile devam ederse D'yi de bağışlayarak pik rengini sağlayabilir. Daha sonra Batı pike devam etmezse bile deklaran el tuttuğunda ♠A ile dışarıdaki son piki alarak kalan üç küçük pikini de tahsil edebilir. Bu sayede başlangıçta bir hızlı pik lövesi varken toplamda 4 pik lövesi kazanır.

4. Boşlama

Sağlanması planlanan renkte hızlı alıcıların yeterli olmaması durumunda o renk yeterli sayıda oynanarak, rakiplere el verilerek sağlanmaya çalışılmalıdır. Sağlanan renkteki kalan kartların tahsil edilebilmesi için rengin sağlanmış olduğu ele en az bir antrenin olması şarttır. Aksi halde rengin sağlanmasının yararı olmaz.

Örnek No: 4

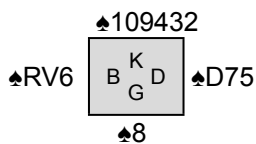

Koz kontratına yere yeterli antresi olmadığı halde pik rengini sağlamak isteyen deklaran, önce ♠6'yı oynar, Batı küçük verirse yerden ♠10, büyük verirse yerden küçük vererek eli rakiplerin almasına izin verir. Daha sonra el tuttuğunda ♠5'i oynayarak löveyi yerden ♠A ile alır ve yerden küçük bir pik oynayarak elden çıkmak suretiyle yerde kalan küçük piklerini sağlar. Daha sonra yere geçerek sağlanmış olan piklerini çekerek eldeki başka bir renkten kayıplarını kaçar.

5. Alıcı Olmayan Kartlara Çakma

Koz kontratlarında renk sağlamak için ayrıca çakma olanağı da vardır. Yeterli alıcıları olmayan rengin sağlanması için o renk yeterli sayıda tekrar oynanarak rengin kısa olduğu elden çıkılması suretiyle sağlanmaya çalışılmalıdır.

Örnek No: 5

Kör kontratına oynandığını ve elde yeterli kozun olduğunu varsayalım. Pik renginin sağlanması için önce ♠A oynanır, sonra küçük bir pik oynanarak elden çıkarılır, tekrar yere geçilip bir pik daha oynanarak elden çıkarılır. Yandaki diyagrama göre elden iki defa pike çaka yapılması sonucunda rakiplerde pik kalmayacağından, yerin pikleri sağlanır ve deklaran 4 pik lövesi yapmış olur.

Vefat Eden Üyelerimiz

Yaşar YEŞİLDAĞ

Tunceli – 1963
KTÜ Orman Fak. – 1988
Ankara – 24.02.2022

Ali İlhan KADAYIFÇI

Antakya – 1936
İ.Ü. Orman Fak. – 1964
Antakya – 19.01.2022

Ali AYDIN

Konya – 1968
KTÜ Orman Fak. – 1990
Aydın – 04.02.2022

Mustafa ÖZKUREDE

Bolu – 1945
İ.Ü. Orman Fak. – 1967
Bolu – 15.01.2022

Sonsuzluğa uğurladığımız üyelerimize Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve meslek kamuoyumuza başsağlığı dileriz.

SİZLER İÇİN

Her dilden türkülerle bezeyip sevecenliği
Umutlar salmalı halklara gökağartan
Var mısınız, birlikte paylaşalım acıları
Sussun, savaşa çağıran uğursuz borazan

Her dilden türkülerle
Bir Orfeu Negro değil
Ya da bir Ezo Gelin
Hani siz anladınız, demem o değil

İyilikler sunmalı bir karanfil gibi
Her yürekten gülücükler açlara
O kadar yalnızız ki, o denli garip
Dostluklar yağdırmalı bu kıraçlara

Doğruyu, iyiyi, güzeli
Her yaşta insana söyletmeli
Ne kadar çirkiniz, şaşılacak şey
Çocuklara güzellikler öğretmeli

Sizler için kardeşlerim
Sizler için gözyaşı, kan
Açlık, savaş, kıtlık, kıran
Vurmayın, yeter ağlatmayın
Bir umuttur gözlerimde ışıyan

Tarık Barbaros PİLEVNE

TOD - Türkiye Ormancılar Derneği

Tuna Caddesi No:5/8

Kızılay / Ankara

T. 0.312 433 84 13 **F.** 0 312 433 26 64

www.ormancilarderneği.org

Türkiye Ormancılar Derneği

@ormancilarderne

türkiyeormancilarderneği

Üyelik Aidatları İçin

Türkiye Ormancılar Derneği
Ziraat Bankası - Yenışehir Şubesi
Şube Kodu 471

IBAN TR25 0001 0004 7139 7751 3950 02 (TL)

Hesaplarınıza yaptığınız
üyelik aidatı ve diğer ödemeleriniz için
Türkiye'nin tüm Ziraat Bankası
şubelerinden kesinlikle
herhangi bir masraf alınmayacaktır.

Derneğimizin yıllık üyelik aidatı 60 TL'dir

